



T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİMDALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

7. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI TARAMASI
VE BELİRLENEN SORUNLARA YÖNELİK ETKİNLİK ÖNERİLERİ
(Gemlik İlçesi Örneği)

DOKTORA TEZİ

İlhami BAYRAK

Malatya - 2017

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİMDALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

7. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI TARAMASI
VE BELİRLENEN SORUNLARA YÖNELİK ETKİNLİK ÖNERİLERİ
(Gemlik İlçesi Örneği)

DOKTORA TEZİ

İlhami BAYRAK

Danışman: Prof. Dr. Kemal DURUHAN

Malatya – 2017

T.C.
İnönü Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

İlhami BAYRAK tarafından hazırlanan 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI TARAMASI VE BELİRLENEN SORUNLARA YÖNELİK ETKİNLİK ÖNERİLERİ (Gemlik İlçesi Örneği) başlıklı bu çalışma, 27/01/2017 tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Mustafa ERGÜN
Üye (Tez Danışmanı) : Prof. Dr. Kemal DURUHAN
Üye : Doç. Dr. Murat TUNCER
Üye : Yrd. Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK
Üye : Yrd. Doç. Dr. Devkan KALECİ

İmza
Mustafa Ergün
Kemal Duruhan
Murat Tuncer
Ramazan ÖzbeK
Devkan Kaleci

ONAY

...../...../2017
Doç. Dr. Niyazi ÖZER
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Kemal DURUHAN'ın danışmanlığında doktora tezi olarak hazırladığım **7. Sınıf Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Taraması Ve Belirlenen Sorunlara Yönelik Etkinlik Önerileri (Gemlik İlçesi Örneği)** başlıklı bu araştırmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

İlhami BAYRAK

ÖNSÖZ

7. sınıf öğrencilerinde internet bağımlılığı taraması ve belirlenen sorunlara yönelik etkinlik önerileri (Gemlik İlçesi Örneği)adındaki bu çalışma, öğrenciler de internet bağımlılığını belirlemek ve belirlenen sorunlara yönelik etkinlik önerileri geliştirilmesi açısından araştırılmaya değer bulunmuştur.

Araştırmanın başından itibaren içtenlikle bana yardımcı olan, sorularımı sabırla yanıtlayan ve yapıcı eleştirilerini esirgemeyen değerli hocam tez danışmanım Prof. Dr. Kemal DURUHAN teşekkürlerimi sunuyorum. Tez izleme komitemde yer alan ve araştırma sürecinde görüşleriyle bana destek olan Yrd. Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK ve Yrd. Doç.Dr. Devkan KALECİ'ye minnet ve teşekkürlerimi sunuyorum. Tez savunma jürimde yer alandegerli hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum. Doktora programının ders aşamasında kendilerinden ders aldığım ve değerli emekleriyle bugünlere gelmemde büyük katkıları olan Prof. Dr. Sebahattin ARIBAŞ, Doç. Dr. S. Nihat ŞAD, Yrd. Doç. Dr. Eyüp İZCİ, Yrd. Doç. Mustafa AKDAĞ ve Yrd. Doç. Dr. Oğuz GÜRBÜZTÜRK şükranlarımı sunuyorum. Tez çalışmam boyunca yanımda olan ve dönütleriyle katkıda bulunan Prof. Dr. Behçet ORAL, Prof.Dr. Sırrı AKBABA, Yrd. Doç. Dr. Özer ARABACI, Arş. Gör. Dr. Zekariya ELÇİÇEK ve Arş. Gör. Dr. Mehmet BARS'a minnetlerimi sunuyorum. Veri toplama aşamasında benden desteklerini esirgemeyen Bursa ili Gemlik ilçesinde görevli olan rehber öğretmenlerine minnetlerimi sunuyorum.

Ayrıca doktora öğrenimin boyunca başından sonuna kadar bana her konuda desteklerini esirgemeyen, sabırla yanımda olan değerli eşim Beyhan BAYRAK'a teşekkürlerimi sunuyorum.

İlhami BAYRAK

ÖZET

7.SINIF ÖĞRENCİLERİNDE İNTERNET BAĞIMLILIĞI TARAMASI VE BELİRLENEN SORUNLARA YÖNELİK ETKİNLİK ÖNERİLERİ (Gemlik İlçesi Örneği)

BAYRAK, İlhami

Doktora, İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Kemal DURUHAN

Ocak- 2017, XVI + 172 sayfa

Bu araştırma, 7. sınıf öğrencilerinde internet bağımlılığı taraması ve belirlenen sorunlara yönelik etkinlik önerileri (Gemlik İlçesi Örneği) amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak anket ve ölçek kullanılmıştır. Araştırmanın ise örneklemini Bursa ili Gemlik İlçesi sınırları içerisinde yer alan 8 ortaokulda öğrenim toplam 604 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan ortaokul 7.sınıf öğrencilerine araştırmacı tarafından geliştirilen öğrencilerin demografik bilgileri ve internet kullanım özelliklerini saptamak amacıyla 15 soru, öğrencilerin aileleri, sosyal aktiviteleri, arkadaşlık ilişkileri ve okul başarılarına yönelik geliştirilen 38 maddelik bir ölçekle toplanmıştır. Veriler değerlendirilirken, frekans, yüzde ve (SKPA) gibi tanımlayıcı Ki-Kare Bağımsızlık testi, t-testi ve tek yönlü varyans analizi teknikleri kullanılarak test edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, cinsiyet, ekonomik gelir, annenin eğitim düzeyi ve anne ve babanın evlilik düzeyi ile interneti günlük olarak kullanımı arasında anlamlı ilişki bulunulmuştur. Babanın eğitim düzeyi ile interneti günlük olarak kullanımı arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Aynı zamanda ölçeğin boyutları olan aile, arkadaşlık ilişkileri, sosyal aktiviteler ve okul başarısı arasında anlamlı farklılaşma tespit edilememiştir. Boyut ortalamaları göz önüne alındığında ise “Tamamen katılıyorum” değerine çok yakın olmakla birlikte tüm boyutlarda “katılıyorum” görüşü ağır basmaktadır. Madde bazında ise 10 maddede “Tamamen katılıyorum”, 27 maddede ise “katılıyorum” ve 1 maddede ise kararsızım görüşü öne çıkmaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Yapılan bu çalışmanın sonucunda ve ilgili çalışmalar

incelenerek ‘Problemlerli internet kullanımının çözümüne yönelik etkinlikler’ hazırlanarak öğrencilere, öğretmenlere ve ebeveynlere katkı sağlanması umulmaktadır.

Anahtar Sözcükler: İnternet, Problemlerli İnternet Kullanımı

ABSTRACT

INTERNET ADDICTION SURVEY OF 7TH GRADERS AND ACTIVITY SUGGESTIONS INTENDED FOR THE DETERMINED PROBLEMS (GEMLIK DISTRICT SAMPLE)

BAYRAK, İlhami

Doctoral, Inonu University, Educational Sciences Institute
Department Of Educational Sciences, Educational Programs And Teaching Discipline

Advisor: Prof. Dr. Kemal DURUHAN

January-2017, XVI + 172 pages

This research is done for the purpose of internet addiction survey of 7th graders and activity suggestions intended for the determined problems (Gemlik District Sample). Descriptive survey model has been used in this research. Survey and scale used for data collection. The sampling of the quantitative dimension of this research contains 604 students who are studying in 8 secondary schools in the territory of Gemlik district. 15 questions to the 7th grade school students took part in the survey have been asked improved by the researcher for the purpose of determining the demographic information and internet usage characteristics, for the parents of the students, the social activities, the friendship relations and the school successes were gathered in 38 matter-length survey. Frequency, percentage and (SKPA) as descriptive, Chi-Square independence test, t test, and one-way variance analysis techniques have been used during the evaluation of the data. According to the research results, meaningful relations found between sexuality, economical income, mother's educational level and parents' educational level and daily internet usage. Meaningful relation between father's educational level and daily internet usage of father has not been found. Family, friendship relations, social activities, and academic school success also as dimensions of scale have not been determined meaningful differentiation. When dimension averages considered, I "agree" in all dimensions dominate "I totally agree" although its value is so close to "I totally agree". Based on matter scale, in 10 matters; "I totally agree", in 27 matters; "I agree", and in 1 matter; "I am impartial" idea became prominent. Various suggestions offered based on results obtained in the research. Finally, as result of this research and related researchs aimed at solution to problematic internet usage by preparing activities hoping to contribute to students, teachers and parents.

Keywords: Internet, Problematic Internet Usage

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

KABUL ve ONAY SAYFASI	i
ONUR SÖZÜ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.3. Araştırmanın Önemi	8
1.4. Sınırlılıklar	9
1.5. Varsayımları.....	9
1.6. Tanımlar	9
BÖLÜM II	11
KURAMSAL BİLGİLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	11
2.1. Kuramsal Bilgiler	11
2.1.1. İnternet ve Tarihsel Gelişimi	11
2.1.2. İnternet ve Kullanımı	13
2.1.3. Problemlı İnternet Kullanımı	16
2.1.4. İnternet Kullanımın Çocuklar Açısından Olumlu Yönleri	19
2.1.5. İnternet Kullanımın Çocuklar Açısından Olumsuz Yönleri	20
2.1.6. Çocuk – Aile İnternet İlişkileri	25
2.1.7. Çocuk – Okul Başarısı ve İnternet İlişkisi	27
2.1.8. Çocuk – Arkadaş ve İnternet İlişkisi	28
2.1.9. Çocuk - Sosyal Aktiviteler ve İnternet İlişkisi.....	29
2.2. İlgili Araştırmalar	32
2.2.1. Yurt İçinde Yapılmış Çalışmalar	32
2.2.2. Yurt dışında Yapılmış Çalışmalar.....	51

BÖLÜM III.....	57
YÖNTEM	57
3.1.Araştırma Modeli	57
3.2. Evren ve Örneklem	57
3.3. Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi.....	60
3.3.1.Problemlı İnternet Kullanma Ölçeği.....	60
3.3.4. Verilerin Toplanması	62
3.5.Verilerin Analizi	63
BÖLÜM IV	64
BULGULAR ve TARTIŞMA	64
4.1. Öğrencilerin İnterneti Kullanmalarına İlişkin Bulgular.....	64
4.2. Öğrencilerin İnternet Kullanma durumlarına İlişkin Bulgular	71
4.2.1. Cinsiyet ile İnterneti Günlük kullanma Süreleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?.....	71
4.2.2. Ekonomik Gelir Durumu İle İnterneti Günlük Kullanma Süreleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?.....	72
4.2.3. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu İle İnterneti Günlük Kullanma Süreleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?	74
4.2.4. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumu İle İnterneti Günlük Kullanma Süreleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?	75
4.2.5. Öğrencilerin Baba ve Annelerinin Evlilik Durumu İle İnterneti Günlük Kullanma Süreleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?.....	76
4.3. Öğrencilerin Problemlı İnternet Kullanma Durumlarına İlişkin Bulgular.....	77
4.3.1. Cinsiyet İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?.....	77
4.3.2. Öğrencilerin Ailelerinin Ekonomik Geliri İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?.....	79
4.3.3. Öğrencilerin İnterneti Günlük Kullanma Süresi İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?.....	81
4.3.4. Öğrencilerin İnterneti Düzenli Kullanma Süreleri İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?.....	83
4.3.5. Öğrencilerin İnterneti Kullandığı Zaman Aralığı İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?.....	85

4.3.6. Öğrencilerin İnternete Girerken Kullandığı Araçlar İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?.....	86
4.3.7. Öğrencilerin İnterneti Hangi Amaçla Kullandığı İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?.....	88
4.3.8. Öğrencilerin İnternette Oynamayı Tercih Ettiği Oyunlar İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?	90
4.4.Değişken ayırımı yapılmaksızın öğrencilerin ölçek maddelerine verdiği cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri	92
BÖLÜM V	99
SONUÇ ve ÖNERİLER	99
4.1.Sonuç	99
4.2.Öneriler	102
PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMININ ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK ETKİNLİKLER.....	107
KAYNAKÇA.....	149
EKLER	168

TABLolar LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1.	Araştırma Örneklemini Oluşturan Okullar ve Çocukların Sayıları	58
Tablo 2.	Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgileri	58
Tablo 3.	Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumları	59
Tablo 4.	Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu	59
Tablo 5.	Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumu	59
Tablo 6.	Öğrencilerin Anne ve Babalarının Evlilik Durumu	60
Tablo 7.	Problemlİ İnternet Kullanma Ölçeğİnin Boyutlarını Oluşturan Maddeler	61
Tablo 8.	Problemlİ İnternet Kullanma Ölçeğİnin Boyutlarını Oluşturan Maddelerin Güvenİrlİk katsayıları	61
Tablo 9.	Öğrencilerin İnternetİ Günlük Kullanma Süreleri	64
Tablo 10.	Öğrencilerin İnternetİ Düzenli Kullanma Durumları.....	65
Tablo 11.	Öğrencilerin İnternetİ Günlük Olarak Kullanma Saatleri	65
Tablo 12.	Öğrencilerin İnternete Erişim Kaynakları.....	66
Tablo 13.	Evde İnternet bulunma düzeyİ	67
Tablo 14.	Evde İnternet Bağlantısının Bulunduğu Yer	67
Tablo 15.	Öğrencilerin İnternet Kullanma Amaçları	68
Tablo 16.	Öğrencilerin İnternette Tercih Ettikleri Oyunlar	69
Tablo 17.	İnternete Bağlanma Yerleri.....	69
Tablo 18.	İnternet Kullanmayı Öğrenme Durumları.....	70
Tablo 19.	Cinsiyet İle İnternetİ Günlük Olarak Kullanma Durumuna Göre Dağılımı	71
Tablo 20.	Ekonomik Gelir Durumu İle İnternetİ Günlük Olarak Kullanma Durumuna Göre	73
Tablo 21.	Babanın Eğitim Düzeyİ İle İnternetİ Günlük Olarak Kullanma Durumuna Göre	74
Tablo 22.	Annenin Eğitim Düzeyİ İle İnternetİ Günlük Olarak Kullanma Durumuna Göre	75
Tablo 23.	Anne ve Baba Evlilik Durumu İle İnternetİ Günlük Olarak Kullanma Durumuna Göre	77

Tablo 24. Aile ilişkileri boyutunda öğrencilerin internet kullanımının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t- testi sonuçları	78
Tablo 25. Arkadaşlık ilişkileri boyutunda öğrencilerin internet kullanımının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t- testi sonuçları	78
Tablo 26. Sosyal aktiviteler boyutunda öğrencilerin internet kullanımının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t- testi sonuçları	78
Tablo 27. Okul başarısı boyutunda öğrencilerin internet kullanımının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t- testi sonuçları	79
Tablo 28. Öğrencilerin Aile ilişkilerine yönelik görüşlerinin ailelerinin ekonomik gelirine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	79
Tablo 29. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik görüşlerinin ailelerinin ekonomik gelirine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	80
Tablo 30. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik görüşlerinin ailelerinin ekonomik gelirine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	80
Tablo 31. Öğrencilerin okul başarısına yönelik görüşlerinin ailelerinin ekonomik gelirine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	81
Tablo 32. Öğrencilerin aile ilişkilerine yönelik görüşlerinin interneti günlük kullanma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	81
Tablo 33. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik görüşlerinin interneti günlük kullanma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	82
Tablo 34. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik görüşlerinin interneti günlük kullanma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	82
Tablo 36. Öğrencilerin aile ilişkilerine yönelik görüşlerinin interneti düzenli kullanma sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	83

Tablo 37. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik görüşlerinin interneti düzenli kullanma sürelerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	83
Tablo 38. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik görüşlerinin interneti düzenli kullanma sürelerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	84
Tablo 39. Öğrencilerin okul başarısına yönelik görüşlerinin interneti düzenli kullanma sürelerine göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	84
Tablo 40. Öğrencilerin aile ilişkilerine yönelik interneti günlük kullandığı zaman aralığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	85
Tablo 41. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik interneti günlük kullandığı zaman aralığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	85
Tablo 42. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik interneti günlük kullandığı zaman aralığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	86
Tablo 43. Öğrencilerin okul başarısına yönelik interneti günlük kullandığı zaman aralığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	86
Tablo 44. Öğrencilerin aile ilişkilerine yönelik internete girerken kullandığı araçlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları	87
Tablo 45. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik internete girerken kullandığı araçlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	87
Tablo 46. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik internete girerken kullandığı araçlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları	87
Tablo 47. Öğrencilerin okul başarısına yönelik internete girerken kullandığı araçlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları	88

Tablo 48. Öğrencilerin aile ilişkilerine yönelik interneti hangi amaçla kullandığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	88
Tablo 49. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik interneti hangi amaçla kullandığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	89
Tablo 50. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik interneti hangi amaçla kullandığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	89
Tablo 51. Öğrencilerin okul başarısına yönelik interneti hangi amaçla kullandığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	90
Tablo 52. Öğrencilerin aile ilişkilerine internette oynamayı tercih ettiği oyunlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları	90
Tablo 53. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik internette oynamayı tercih ettiği oyunlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	91
Tablo 54. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik internette oynamayı tercih ettiği oyunlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları.....	91
Tablo 55. Öğrencilerin okul başarısına yönelik internette oynamayı tercih ettiği oyunlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları	92
Tablo 56. Aile İçi İlişkiler	92
Tablo 57. Arkadaşlık İlişkileri	94
Tablo 58. Sosyal Aktiviteler.....	95
Tablo 59. Okul Başarısı.....	97

KISALTMALAR LİSTESİ

- ARPA** : Geliştirilmiş Araştırma Projeleri Birimi
- ARPANET** : Geliştirilmiş Araştırma Projeleri Birimi Ağı
- EARN** : Avrupa Akademik Araştırma
- ITU** : Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
- IWS** : İnternet Dünya İstatistikleri
- NSFNet** : Ulusal Bilim VakfıAğı
- ODTÜ** : Ortadoğu Teknik Üniversitesi
- TÜİK** : Türkiye İstatistik Kurumu
- TUBİTAK** : Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
- TÜVEKA** : Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı
- UNESCO** : Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmaya ilişkin problemi durumu, amacı, önemi, varsayım ve sınırlılıkları tanımlar yer almaktadır.

1.1.Problem Durumu

20.yüzyılda bilgi teknolojileri alanındaki gelişmeler bulunduğumuz yaşam koşullarına bağlı olarak toplumun her alanında yaygın olarak kullanılmaktadır.Günümüzde bilgi teknolojileri denildiği zaman bilgisayar ve internet akla gelmektedir. İnternet bilgisayarların ağ yardımı ile birbirlerine bağlanması sonucu ortaya çıkmaktadır. Teknolojik gelişmelerin hızlı bir şekilde değişmesi sonucu insanların ihtiyaçları da sürekli olarak değişmekte ve bu gelişmelerin hızla takip edilmesi gerekmektedir. Teknolojik gelişmelerin kaynağında hiç şüphesiz ki ‘bilgisayar’ ve ‘internet’ bulunmaktadır. İnternetin pek çok alanda olumlu etkileri olduğu gibi olumsuz etkilerinin de olduğu bilinmektedir.

Bilgi toplumunda güçlü olmanın yollarından biri de bilgiyi elinde bulundurmadır. Toplumlar bilginin oluşturulmasında bilgi teknolojilerinden yararlanmakta ve yatırımlarını da çoğunlukla bilgi teknolojilerine yapmaktadırlar. Bilgi toplumlarında gelişmenin bilgi teknolojileri olan bilgisayar ve internetin bireyler tarafından kullanımıyla paralellik göstermektedir (Çavuş ve Gökdaş, 2006:57).

“Yirminci yüzyılın son çeyreğinde bilgisayar ve yeni iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler, ortaya çıkan yeni bilgisayar ağlarının başka ağlarla birleşerek yeni ağlar oluşturmasıyla ‘ağların ağı’ olarak adlandırılan interneti ortaya çıkarmıştır (Geray 2003:20).“İnternet, dünyadaki bilgisayarların birbiri ile bağlandığı ve iletişim kurduğu ağ olarak tanımlanabilir”(Aksu ve İrgil, 2003:19).“İnternet dünyadaki birçok bilgisayar sistemini birbirine bağlayan, dünya çapında yaygın olan sürekli büyüyen geniş, kitlesel bir iletişim aracıdır”(Dursun, 2004:1).

“Gelişen bilgisayar teknolojileri ve internet, günümüz insanların bilgi ve iletişim ihtiyaçlarına daha kolay ulaşabilmelerini sağlamakta, daha hızlı ekonomik çözümler bulabilmesini sağlamaktadır” (Emiroğlu, 2008:1).

Bilgi toplumunda en büyük rolün bilgi teknolojileri olan bilgisayar ve internete ait olduğunu, günümüzde internet teknolojisinin insanların yaşamlarını etkilediği bilinmektedir. Bilim ve teknolojinin etkileşim halinde olması ve birbirlerini etkilemesi sonucu dünya küçük bir köy haline gelmektedir(İşman ve Gürgün, 2008:179).

“Günümüz dünyasının şüphesiz en mükemmel gelişmelerinden biri olan iyisi internet, hayatımızın vazgeçilmezlerinden biri haline gelmiştir. İnternet yaşadığımız yüzyıla bilgi çağı damgasının vuran bir sistemidir” (Karasar, 2004:120).

İnternetin Dünya’da sahibi olmadığı gibi herkesin kullanabileceği bir haberleşme ağıdır. İnterneti devlet kuruluşları, ticari kuruluşlarca, üniversiteler ve gönüllü organizasyonlar tarafından çalıştırılmaktadır(Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2004; 166).

İnternet bireylerin ihtiyaçlarını hızlı bir şekilde karşılayabildiği gibi eğlenceli ve hoşça vakitler geçirebilmekte, dünyada meydana gelişmelerden haberdar etmekte ve her türlü işlemlerini ilgili kurumlara gitmeden bankacılık, alışveriş dahil internetten yapabilmektedir(Balcı ve Ayhan 2007:175).

Bu teknolojiler bilgiyi ve dünyadaki gelişmeleri dünyanın her noktasına anında iletebilmektedir. Böylece dünyada bütün insanlar teknolojik gelişimlerden haberdar olmakta ve sosyal etkileşim sonucu birbirlerini etkilemektedirler.

“Türkiye İstatistik Kurumunun 2013 yılı Nisan ayı verilerine göre Türkiye genelinde İnternete erişim olanağı yüzde 49,1 olarak belirlenmiş olup ve evden internete erişim imkânına sahip oldukları görülmektedir. Bu oran 2012 yılında % 47,2’dir”(TÜİK, 2013). Her yıl oranların arttığı ve evlerden daha fazla internete erişim olduğu görülmektedir.İnsanlar evlerinden çıkmadan birçok işlerini internetten yaptıkları gibi arkadaşları ile sohbet ettikleri, oyun oynama işlerini yaptıkları görülmektedir.

İnternetin günlük hayatta her alanda kullanılması nedeniyle kullanıcı kitlesi farklılaşmış ve internetin kullanım amaçları da değişmiştir. İnternette insanlar birbirlerini görmeden sohbet etmeleri ve bilgi paylaşımlarında bulunmaları nedeniyle

‘sanal alem’ olarak tanımlanmaktadır. İnternette aynı anda veya farklı zamanlarda bilgi paylaşımlarında bulunarak sosyal gruplar oluşmasını sağlamaktadır (Altun, 2005:95).

Sosyal paylaşım ağları, bilgisayar ağlarını ve kurumsal bilgisayar sistemlerini bağlayan ve bireylerini sanal ortamda buluşturan web tabanlı hizmetlerdir(Toprak vd., 2009, akt.Göker ve Doğan, 2011:180).

İnternet kitle iletişim aracı olarak toplumları örgütlediği gibi bireylerin gündelik hayatını saran ve vazgeçilmez araç haline gelmeye başlamıştır. İnternet bireylerin sosyal yaşantılarını ve gelişimlerini etkilediği gibi devlet güvenliğinden, akademik çalışmalardan ve küçük grupların kendi düşüncelerini ifade ettikleri sanal ortamlar gibi farklı alanlarda insanoğlunun hizmetine devam etmektedir(Ayhan ve Balcı, 2007:175).

“İnternette var olan sosyal paylaşım siteleri ile birlikte ortaya çıkan yeni iletişim ve etkileşim olgusu beraberinde insanların sanal ortamda bir araya gelerek ne tür aktiviteler yapabileceğini de göstermiştir” (Göker ve Doğan, 2011:180). Sosyal paylaşım sitelerinin en büyük özelliği birden fazla etkileşime imkân verebilmesidir. Sosyal paylaşım sitelerine üye olan bireyler zamanlarının çoğunu bilgisayar ve internetin başında geçirmektedirler.

İnternette çok sayıda sanal sosyal paylaşım ağları bulunmaktadır. Myspace, Facebook, Twitter, Badoo, Youtube, Yonja, Linked-in, Flickr, Buzz, Live Messenger, Firedns Reunited, Blogger, Bebo, Hi5, Badoo; Zorbia, Netlog, Orkut vb. gibi sosyal paylaşım ağlarına çok sayıda kişiler girmektedirler. İnsanlar hiç tanımadıkları veya tanıdıkları diğer insanlarla sosyal paylaşım ağları üzerinden iletişime geçebilir ve bazı özel durumlarını paylaşabilirler.

Bilgi teknolojileri günlük yaşantımızda kullanmadan devam etmek imkânsız olarak görünmektedir. Toplumda her yaştaki bireylerin interneti yaygın olarak kullanmaktadır. Ebeveynlerin çocuklarının interneti kullanmaları konusundaki davranışları çocukların gelişimleri açısından önemlidir (Aksüt,Özer, Gündüz ve Kaşıkçı, 2008:476).

İnternetin, her teknolojik gelişmede olduğu gibi yanlış kullanılması durumunda olumsuz sonuçlara yol açmaktadır. İnsan gelişiminin fiziksel, bilişsel, ahlaki ve kişisel

yönleri, kalıtsal ve çevresel faktörlerden etkilenerek kişinin davranışlarına yön verir (Erden ve Akman, 2000:21-39).

İnternet ortamının kontrol edilememesi ve herkese açık olması art niyetli kişiler tarafından kullanılabilen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. İnternet kullanıcıları olan çocukları ve gençleri bu durum tehdit etmektedir.

“Bazı bireyler internet kullanımının gereksinim duydukları miktarla sınırlarken, bazılarının bu sınırlamayı yapamadığı, iş ve sosyal yaşamlarında aşırı kullanım nedeniyle sorunlar yaşadıkları görülmüştür” (Özcan ve Buzlu, 2005:20).

Bilgi teknolojilerinin yaygın olarak gelişmesi ile birlikte internet kullanma alışkanlığı da toplumdaki bireyler için ciddi bir problem haline gelmektedir. “İnsanların iletişim biçimleri, alışveriş alışkanlıkları, değer yargıları hatta flört etme ve evlilik biçimleri bile teknolojideki değişimlerden etkilenmektedir. Teknolojideki bu yenilik ve değişimler insanların hayatlarını olumlu etkilediği gibi olumsuz yönde de etkilemektedir” (Ulusoy, 2008:48).

Bilim adamları tarafından yapılan araştırma sonuçlarına göre internet kullanımının günlük yaşamda kullanılması, bilgiye kolaylıkla ve sınırsız şekilde ulaşabilmeleri insanların hoşuna gitmekte ve zamanlarının çoğunluğunu bilgisayar ve internet kullanarak geçirmektedirler. Zamanlarının çoğunluğunu bilgisayar ve internette geçirmeleri nedeniyle insanlar sosyal hayattan giderek uzaklaşmaktadır. Bu durum insanlar için birçok olumsuz sonuç doğurmaktadır. İnsanlar aşırı internet kullanımı yüzünden sosyal hayattan kopmuş ve adeta internet bağımlısı haline gelmeye başlamışlardır (Yalçın, 2006., Kahraman ve Kurtoğlu, 2009, akt. Şenormancı, Konkan ve Sungur, 2010:261)..

Young'un (1999)'e göre internet bağımlılığı ölçütleri:

- İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş (sürekli olarak interneti düşünme, internette yapılan aktivitelerin hayalini kurma, internette yapılması planlanan bir sonraki etkinliği düşünme, vb),
- İstenilen keyfi almak için giderek daha fazla oranda internet kullanma gereksinmesi duyma,
- İnternet kullanımını kontrol etme, azaltma ya da tamamen bırakmaya yönelik başarısız girişimlerin olması,

- İnternet kullanımının azaltılması ya da tamamen kesilmesi durumunda huzursuzluk, çökkünlük veya kızgınlık hissedilmesi,
- Başlangıçta planlanandan daha uzun süre internette kalma,
- Aşırı internet kullanımı nedeniyle aile, okul, iş ve arkadaş çevresiyle sorunlar yaşama, eğitim veya kariyer ile ilgili bir fırsatı tehlikeye atma ya da kaybetme,
- Başkalarına (aile, arkadaşlar, terapist, vb) internette kalma süresi ile ilgili yalan söyleme,
- İnterneti sorunlardan kaçmak veya olumsuz duygulardan (örneğin, çaresizlik, suçluluk, çökkünlük, kaygı) uzaklaşmak için kullanma(Young,1999, akt. Şenormancı, Konkan ve Sungur, 2010:261).

Uluslar arası ve Ülkemizde yapılan araştırma elde edilen bulgulara bakıldığında da Young'un internet bağımlılığı ölçütlerinde yer alan birçok özelliğin görüldüğü tespit edilmiştir. İnternet ve bilgisayar özellikle gençlerin ilgisini çekmesi ve hoşlarına gitmesi nedeniyle uzun süre kullanıldığı görülmektedir.

İnternetin insanlar arasında yaygın olarak kullanılması nedeniyle bazı insanlar internet kullanımını kontrol etmekte zorlanmaktadır. İnternet kullanımını günlük yaşamda sınırlandıramayan ve aşırı kullanan kişiler iş, sosyal, aile ve özel yaşamlarında sorunlar yaşamaya başladıkları yapılan araştırmalarda belirlenmiş ve bilim adamları tarafından tartışılmaya başlanmıştır. İnsanların günlük yaşamlarında internet kullanımını sınırlamadıkları zaman internete bağlanmadıkları zaman kendilerini kötü hissettiklerini ve yaşamlarında birtakım sorunlar yaşadıklarını, görev ve sorumluluklarını yerine getiremediklerini belirtmişlerdir(Young,1999, akt. Şenormancı, Konkan ve Sungur, 2010:261).

Young, (1996) Çalışmasında katılımcıların ders saatinin dışında internette ne kadar zaman geçirdiklerini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmada internette geçirilen zamanın bağımlılıkla ilişkili olduğunu ve akademik veya iş ile ilgili sebeplerin dışında eğlence, oyun ve sohbette geçirilen zamanın bağımlılık olduğunu belirtmektedir. İnternet bağımlıları haftada 38,5 saat, bağımlı olmayanların ise 4,9 saat internet kullandıklarını belirlemiştir (Young, 1996:239-240).

Chou ve Hiao, (2000) Çalışmasında internet bağımlılarının haftada 20-25 saat internet kullandıklarını ve normal bireylerden 3 kat daha fazla internet kullandıklarını tespit etmiştir. İnternet bağımlıları zamanlarını özellikle BBS’lerde (chat siteleri), WWW ile başlayan sitelerde, e-mail atarak veya oyun oynayarak geçirdiklerini görülmektedir. Bu çalışma bağımlı grup ile bağımsız grup arasındaki BBS vr IRC kullanımı arasında belirgin bir farklılık olduğunu ve BBC, IRC ve WWW ve oyunların üniversite öğrencileri arasında yaygın olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Chou ve Hsiao, 2000:77).

Türkiye Yeşilay Deneğinin ‘bağlan ama bağlı kalma’ sloganıyla teknoloji bağımlılığı ile mücadeleye başlaması ve bireyleri yaş gruplarına göre interneti kullanma sürelerini belirlemiştir. İlköğretimin ilk 4 yılında öğrencilerin ödev dışında günlük 45 dakika ve İlköğretimin son yılında ise ödev dışında 1 saat interneti kullanmaları gerektiğini belirtmekte ve bu sürelerin dışında daha fazla zaman ayırmalarının internet bağımlılığında risk faktörü olarak kabul edilmektedir. Lise çağında olan öğrencilerin günlük 2 saatten fazla internet kullanmasının bağımlılığı olduğu görülmektedir (Yeşilay, 2015). Okul çağındaki öğrencilerde interneti aşırı kullanmaları sonucunda, psikolojik ve bedensel gelişimleri olumsuz yönde etkilenerek okul başarılarını da düşürebilmektedir(Cengizhan, 2005:84-85).

Bilim adamları tarafından yapılan araştırmalarda internetin aşırı kullanımı nedeniyle bireylerin şiddet davranışları, yanlış cinsel bilgiler, düzenli ve sağlıklı beslenmeleri, alkol ve sigara kullanma alışkanlıkları ve kumar oynama gibi birçok olumsuz davranışlarkazanabildiği belirlenmiştir (Anderson ve Dill, 2000; Bar-On ve Broughton, 2001; Cantor, 2000; Gill, 2001;;Klein, Brown, Childers, Oliveri, Porter ve Dykers, 1993; Strasburger ve Donnerstein, 1999,akt. Arnas, 2005:60).

Aynı zamanda internet ve bilgisayarların aşırı kullanımı sonucunda, çocukların internet ve bilgisayar başında sürekli oturmaları sebebiyle, iskelet-kas sisteminde sorunlara,görme problemlerine, elektromanyetik radyasyona maruz kalmaları nedeniyle zihinsel, dilsel gerileme gibi çeşitli rahatsızlıklara sebep olduğu görülmüştür (Dertouzos, 2005, akt. Arnas, 2005:60).

İnternet ve bilgisayarın aşırı kullanımı sonucunda öğrencilerin okumaya dayalı akademik başarıda düşme, zihinsel gelişimi ve sosyal gelişimlerinin olumsuz yönde etkilendiği de tespit edilmiştir (Wartella, Lee ve Caplovitz, 2002, akt. Arnas, 2005:60).

İnterneti günlük yaşamda aşırı kullanımı sonucu yapmaları gereken görev ve sorumlulukları yerine getirmediği de görülmektedir. Öğrenim gören gençlerin interneti günlük yaşamda geç saatlere kadar kullanmaları sonucu sabahları okula geç kalma, ödevlerini yapmama, dengesiz davranışlarda bulunma, derslerine çalışmama gibi davranışlarda bulunarak akademik başarıları da düşmektedir. İnternet kullanma ile ilgili yapılan araştırmanın sonuçları da bu yönde çıkmaktadır.

İnternetin aşırı kullanımını sonucunda bireylerin günlük hayatta iş, aile, akademik başarı ve sosyal aktiviteler gibi birçok alanlarda olumsuz yönde etkileyebileceği gibi uykusuzluk, hareket azlığı, özgüven eksikliği, depresyon ve cinsel isteksizlik gibi sorunların da yaşandığı da yapılan araştırmalarda belirlenmiştir (Kelley ve Gruber, 2010:1842).

Teknolojinin da hızlı gelişmesi sonucunda toplumun yeniliklere uyum sağlanmasında internet kullanımı, sosyal paylaşım siteleri, online oyunlarda gençlerin ve çocukların zamanlarının çoğunluğunu geçirmeleri nedeniyle olumsuz etkileri görülmektedir. Yapılan araştırmalarda internetin kullanıldığı yaş aralığı olarak 9–18 yaş grubu olarak görülmesi nedeniyle böyle bir araştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Özellikle taranan literatür çerçevesinde bu tür bir çalışmaya rastlanmamış olması bu çalışmaya araştırmacıyı sevk eden bir diğer sebeptir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 7.sınıf öğrencilerinde internet bağımlılığı taraması ve belirlenen sorunlara yönelik etkinlik önerileri hazırlamaktır. Bu amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin internet kullanma durumları nasıldır?
2. Öğrencilerin interneti günlük kullanma süreleri ile;
 - a- Cinsiyete göre, anlamlı bir ilişki var mıdır?
 - b- Aile gelir durumuna göre anlamlı bir ilişki var mıdır?
 - c- Babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir ilişki var mıdır?

- d- Annenin eğitim durumuna göre anlamlı bir ilişki var mıdır?
 - e- Baba ve annenin evlilik durumuna göre anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Öğrencilerin problemleri internet kullanma durumlarına ilişkin algıları;
- a- Cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?
 - b- Öğrencilerin ekonomik durumuna göre anlamlı farklılık var mıdır?
 - c- İnterneti günlük kullanma süresine göre anlamlı farklılık var mıdır?
 - d- İnterneti düzenli kullanma süresine göre anlamlı farklılık var mıdır?
 - e- İnterneti kullandığı zaman dilimine göre anlamlı farklılık var mıdır?
 - f- İnternete girerken kullandığı araca göre anlamlı farklılık var mıdır?
 - g- İnterneti kullanma amacına göre anlamlı farklılık var mıdır?
 - h- İnternette oynamayı tercih ettikleri oyuna göre anlamlı farklılık var mıdır?
4. Öğrencilerin problemleri internet kullanma ölçeğinde yer alan maddelerdeki görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

İnternet doğru ve amacına uygun olarak kullanıldığında insanların her türlü bilgiye ulaşmasını sağlayan teknolojik bir araçtır. Yapılan araştırmalara göre, internet amacına uygun olarak kullanılmadığında insanlar üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir.

Gençler ve çocukların interneti amacının dışında kullanmaları olumsuz yönde etkilemektedir. İnternetin çok sık ve amacının dışında gereğinden fazla kullanılması gençleri ve çocukları bir risk grubu haline getirmekte olup, internet bağımlısı olma ihtimalini de yükseltmektedir(Gençer, 2011:2). Günümüzde internetin günlük zaman diliminde gereğinden fazla kullanılması bazı problemleri de getirebilmektedir. İnternetin aşırı kullanılması sonucu yaşam tarzı haline getirmeleri yaşamlarını olumsuz yönde etkilemekte ve gerçek yaşamla olan ilişkilerinin zayıflamasına sebep olmaktadır (Doruk, 2007: 20).İnternette gereğinden fazla zaman geçirenler, gerçek yaşantılarından (aile, arkadaş, sosyal aktiviteler ve eğiti gibi) uzaklaşmaktadır. Bireyler toplumdan uzaklaşma, yalnızlık ve yabancılaşma durumu ile karşı karşıya kalabilmektedirler. Bireylerin toplumdan uzaklaşmaları sonucu insanlardan kendilerini gerçek hayatlarından soyutlanmakta ve aynı zamanda toplumla da sorunlar yaşayabilmektedir.

İnternetin aşırı kullanılması sonucu toplumsal sorunların yanında, sağlık problemleri gibi kas ve iskelet sistemlerinde de bozukluklar meydana getirmektedir (Ceyhan, 2008:111).“Bu olumsuzluklar performansın düşmesine, uyku bozukluğuna, internetsiz bir hayatın çok sıkıcı ve anlamsız gibi düşüncelere sebebiyet vermektedir”(Öztürk,2007; Young, 1999, akt. Beyatlı, 2012). İnterneti günlük olarak fazla kullanan kişiler internetsiz bir hayatın olamayacağını düşünerek günlük yaşamlarında çok sık olarak kullanmaktadırlar.Bu nedenle gençler ve çocuklar üzerinde bu konuyla ilgili yapılan çalışmalar önem kazanmaktadır.

İnternetle ilgili çalışmaları yapan bilim adamları bu alanlarda daha fazla yeni araştırmaların yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak bu konu ile ilgili ulusal ve uluslar arası literatürde daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde 7.sınıf öğrencilerinde internet bağımlılığı taraması ve belirlenen sorunlara yönelik etkinlik önerileri ile ilgili araştırmalara rastlanmadığı tespit edilmiştir. Literatürdeki bu eksiklikten yola çıkarak, öğrencilerin bağımlı internet kullanma durumları tespit edilerek ve belirlenen sorunlara yönelik etkinlik önerileri hazırlanması düşünülmektedir.Bu çalışma bilime, alana, eğitim ve öğretim hizmetlerine yardımcı olacaktır.

1.4. Sınırlılıklar

1. Araştırma 2015–2016 eğitim-öğretim yılında Bursa ili Gemlik ilçesindeki ortaokullarından seçilen okullar ile,
1. Anılan ortaokulların 7. sınıf öğrencileri ile,
2. Kullanılan veri toplama aracında yer alan maddeler ile,
3. Kullanılan veri toplama aracından elde edilen bilgiler ile,
4. Araştırmacının maddi imkân, zaman ve ulaşabildiği kaynaklar ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımları

Öğrencilerin araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına cevap verirken görüşlerini olduğu gibi yansıtmışlardır.

1.6.Tanımlar

İnternet:İngilizce “international” ve “network” kelimelerinden meydana gelen *internet*, bireylerin, devlet kurumlarının ya da özel kuruluşların ürettikleri, derledikleri

bilgileri yayınlatabilecekleri ve aynı zamanda gereksinim duydukları her türlü bilgiye kolayca ve hızlı bir biçimde erişebilecekleri bir araçtır (Tsai, Lin ve Tsai, 2001; akt.GürolveSevindik, 2002).

Problemlı İnternet Kullanımı: Problemlı internet kullanımı bireyin internet kullanımını kontrol edememe yetersizliğinden dolayı yaşadığı rahatsızlık ve fonksiyonel bozulmayı ifade etmektedir(Shapira ve diğerleri, 2003,akt.Yılmaz,2013:61).

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler

Bu bölümde; araştırmanın konusuyla ilgili kuramsal çerçeveye, konuyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.1.1. İnternet ve Tarihsel Gelişimi

İnternetin ortaya çıkmasında Amerika Birleşik Devletleri(ABD) ve Rusya devleti arasındaki rekabete dayanmaktadır. 1957 yılında Rusya'nın uzaya ilk yapay uydusu olan sputnik'i göndermeleri üzerine Amerika Birleşik Devletleri savunma bakanlığı, bilim ve teknolojinin orduya uygulanabilmesi için ARPA projesinin başlatmıştır. Amerikan hava kuvvetleri 1962 yılında ABD'ye yapılabilecek olası bir nükleer saldırıdan sonra ülkenin bir kısmı hasar görse de çalışmaya devam edecek olan ve tüm ülkeye yayılabilecek bir askeri bilgisayar ağı tasarlamıştır. ARPA projesi bu ağı destemiş ve ARPANET adını almıştır. İlk bilgisayar ağı 1969'da California'da kurulmuştur. Güney Amerika'da bulunan dört büyük bilgisayar bir kontratla birleştirilmiştir. 1970'de MIT, Harvard, BBN ve SDC şirketleri de bu ağa eklenmiştir. 1971'de Amerikan Uzay ve Havacılık Dairesi (NASA) gibi birçok kuruluş bu ağ kapsamına girmiş ve liste her geçen gün büyümeye devam etmiştir. 1972 yılında terminal sayısı 23'e ulaşmış ve elektronik posta kavramı ortaya çıkmıştır. 1976'da radyo ve uydu bağlantıları sayesinde ABD ve Amerika kıtası bu ağ üzerinde birleştirilmiştir. 1979'da ilk bilgisayar haber grupları ortaya çıkmış ve IBM şirketi, internetin babası sayılan BITNET sistemini yaratmıştır. 1980'lerde soğuk savaşın etkisini yitirmesiyle akademik ve ticari çevreler bu bilgisayar sistemine ilgi göstermeye başlamıştır (Bölükbaş, 2003, akt. Arısoy, 2009:56).

Türkiye'deki ilk geniş alan ağı 1986 yılında tesis edilen EARN (European Academic and Research Network)/BITNET bağlantılı TÜVEKA (Türkiye Üniversiteler ve Araştırma Kurumları Ağı)'dır. İlerleyen yıllarda bu ağın hat kapasitesi yetersiz kalmıştır ve bu ağ teknolojisi yönü ile ihtiyaçlara cevap verememeye başlamıştır. Bunun üzerine, 1991 yılı sonlarında ODTÜ ve TÜBİTAK, İnternet teknolojilerini

kullanan yeni bir ağın tesis edilmesi yönünde bir proje başlatmışlardır. Bu proje sayesinde ilk deneysel bağlantı Hollanda'ya 1992 yılında X.25 üzerinden yapılmıştır. Türkiye'deki ilk İnternet bağlantısı ise 12 Nisan 1993'de 64 Kbps kapasiteli kiralık hat ile kurulmuştur. Bu bağlantıda ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı sistem salonundaki yönlendiriciler kullanılarak, ABD'de NSFNet (National Science Foundation Network)'e TCP/IP protokolü üzerinden bağlanılmıştır. Bu bağlantı uzun bir süre tüm ülkenin tek çıkışı olmuştur. Bu bağlantıdan sonra ülkemizdeki birçok üniversite ve kamu kuruluşu ODTÜ'ye bağlanmışlardır ve ODTÜ üzerinden İnternet erişimine sahip olmuşlardır. İnternet'in Türkiye'de ticari kuruluşlara ve hane halkları gibi geniş kitlelere ulaşması ise 1996 yılında mümkün olmuştur (Çağiltay, 1997:4).

İnternetin bilim adamları tarafından yapılan tanımları şunlardır:

“İnternet Dünyadaki bilgisayarların birbirine bağlanmasını sağlayan bilgisayarlar ve kablo bağlantılarından oluşan global bir ağdır” (Sünbül, 2004:152).

İnternet dünyadaki milyonlarca bilgisayarı birbirlerine bağlayarak iş dünyası, devlet kuruluşları ve eğitim kuruluşları arasında dünya çapında iletişim yapma olanağı sağlayan uluslar arası bir bilgisayar ağıdır(Network of network,akt. Demirel, Seferoğlu ve Yağcı, 2004:166).

İnternet, insanların sahip oldukları bilgiyi paylaşmak, birbirleri iletişim kurmak ve gerçek ortamda değil,sanal ortamda bir araya gelmek için kullanabilecekleri bir araçtır (Yücel, 2009:18).

Teknolojik araçların zaman içerisinde geçirmiş olduğu bu dönüşüm sonucunda, bilgisayarın birbirleriyle bağlantılı dünyadaki diğer bilgisayarlardan herhangi biriyle veri, ileti, dosya vb alışverişi yapmasına olanak sağlayan, birbirleriyle bağlantılı bilgisayar sistemi şeklinde tanımlanan, “ağların ağı” ya da “bilgi otobanı” olarak da adlandırılan internettir (Numanoğlu ve Bayır, 2012: 296). “İnternette kişisel veriler depolandığı gibi insanlar birbirleri ile paylaşabilmektedir”(Yalçın, 2006: 585).

“İnternet teknolojisi kullanan insanlar; üretilen bilgiye kolaylıkla ulaşabildiği gibi ucuz bir şekilde ulaşma imkânına sahip olmaktadır” (Çalık ve Çınar, 2009: 7).

Günümüzde internet ve iletişimde meydana gelen gelişmeler, bilgiye ulaşma ve onu en etkin şekilde kullanma ihtiyacını insan için vazgeçemeyeceği bir gereksinim ve

gündelik yaşamının kaçınılmaz bir parçası haline getirmiştir. İnternet, dünya üzerinde sadece milyonlarca bilgisayarı birbirine bağlayan bir ağ olmayıp aynı zamanda milyonlarca insanı, binlerce sosyal grubu da bağlayan bir ortam olmakla birlikte sürekli büyümekte ve gelişmektedir (Tektaş, 2014:852).

İnternetin ilk kullanımı öncelikle araştırma, eğitim ve devlet kuruluşlarının etkinlikleriyle sınırlandırılmış gibi gözükse de, son zamanlarda ticari kullanımının da büyük oranda arttığı görülmektedir (Çağiltay, 1997: 5).

İnternet aradaki mesafeleri ortadan kaldırarak bilgiye ulaşmayı ve diğer insanlarla iletişim kurmayı kolaylaşmaktadır. Böylece internet öğrencilere öğrenme ve etkileşim için yeni bir alan olarak eşi görülmemiş fırsatlar sağlamaktadır. Bilgi teknolojileri alanında hızlı gelişmeler sayesinde internet ile iletişim kurma, eğitim, çalışma, alışveriş, ödeme yapma ve eğlence gibi çeşitli ihtiyaçlar karşılanabilmektedir. İnternet, bireylerin kolay vazgeçemediği ikinci bir yaşam alanı durumuna gelerek kullanıcılarının duygularını, düşüncelerini, değer yargılarını, iletişim biçimlerini yani tüm yaşamını etkileyip değiştirebilmektedir (Ayas ve Horzum2013:46). İnternet yerinde ve zamanında kullanıldığında bireyin kişisel ihtiyaçlarını karşılamasına, yaşam kalitesini arttırmasına yardımcı olmaktadır.

Kitle iletişim araçlarının geçmişine bakıldığında, elli yıl öncesine kadar insanlar iletişimlerini gazete ve radyo ile yaparken, günümüzde bilgisayar ve interneti kullanarak yapmaktadır(Arnas, 2005:59).

2.1.2.İnternet ve Kullanımı

Günümüzde internet en çok tercih edilen iletişim araçlarından biridir. İnternet World Stats (IWS- İnternet Dünya İstatistikleri) Haziran 2012 verilerine göre dünya nüfusunun %34,3'ü, Avrupa'dakilerin %63,2'si, Türkiye'dekilerin %45,7'si tarafından internet kullanılmaktadır. Dünyada internet kullanan kişi sayısı 2,405,518,376 Avrupa'daki ise 518,512,109'dır. Türkiye'deki internet kullanıcısı ise 36,455,000 kişidir (IWS, 2012).

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2014 yılı Ağustos ayında gerçekleştirdiği Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre Türkiye genelinde internet kullanan bireylerin oranı % 53,8'dir. Bilgisayar ve internet kullanım

oranları 16-74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla % 53,5 ve % 53,8 olduğu tespit edilmiştir. Bu oranlar erkeklerde % 62,7 ve % 63,5 iken, kadınlarda % 44,3 ve % 44,1'dir. Bilgisayar ve internet kullanım oranları, 2013 yılında % 49,9 ve % 48,9'du. Bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24'tür. Bilgisayar ve İnternet kullanımı tüm yaş gruplarında erkeklerde daha yüksektir. İnterneti 2014 yılının ilk üç ayında hemen her gün veya haftada en az bir defa kullanan 16-74 yaş grubu düzenli internet kullanıcılarının oranı % 44,9'dur. Bu oran, 2013 yılının aynı döneminde % 39,5'ti. İnternet erişimi olan hane oranı % 60,2 oldu. Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre 2014 yılı Nisan ayında Türkiye genelinde internet erişim imkanına sahip hanelerin oranı % 60,2 oldu. Bu oran 2013 yılının aynı ayında % 49,1'di (TÜİK, 2014). TÜİK'in geçmişteki ve günümüzdeki internet kullanımı ile ilgili araştırmaları karşılaştırıldığında kullanıcı sayısının ve oranının sürekli arttığı görülmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojisi olan internet, bilgiye ulaşma ve paylaşım nedeniyle sınırsız ve geniş bir özgürlük sağlamaktadır. Geçmiş zamanlarda bilgiye ulaşmak için kitap, dergi gibi basılı kaynaklara bulunduğu kütüphanelerden yararlanılırken, günümüzde istediğimiz yerden bilgisayar ve interneti kullanarak bilgilerden ve sanal kütüphanelerden faydalanılmaya başlanmıştır (Tercan, Sakarya ve Çoklar, 2012: 306). Bu bağlamda internetin bilgiye ulaşmada kolaylık ve rahatlık sağladığı açıktır.

Günümüzde kütüphanelerin yerini almaya başlayan internet, dünyadaki milyonlarca kişinin yaptıkları çalışmaları gönüllü olarak bilgi girişi yaptığı, resmi, gayri resmi, özel, tüzel, kurumsal, kimlikli insan ya da gruplar tarafından devamlı olarak bilgi girişinin güncellendiği bir ortamdır (Özbay ve Yetişener, 2000: 72).

“İnternet teknolojisi ile gelen hızlı iletişim (elektronik posta, haberleşme grupları, bilgi dosya transferi gibi) bireylere günlük yaşamın kolaylıklar sağlamaktadır” (Mestçi, 2007:175). İnsanlarda bu teknoloji ile hızlı iletişim ve bilgi paylaşımına adapte olmaktadır. Hatta kimi zaman çocukların, yetişkinlerden çok daha hakim bir şekilde bu teknolojileri kullandıkları gözlemlenmektedir (Odabaşı, Kabakçı ve Çoklar, 2007: 71).

İnternet aracılığıyla karşılıklı paylaşılanlar bilgi, belge ve verilerden ibaret değildir. İnsanlar duygu ve düşüncelerini internet aracılığıyla ile paylaşmaktadırlar.

Bilgisayar başında oturan bireyler sanal ortamda başka tanımadığı insanlarla saatlerce yazışmakta, oyunlar oynayarak birlikte zaman geçirmektedirler. Sanal dünyanın sosyokültürel anlamda arkadaşları ve eş dostları ile gerçek ortamda buluşmak yerine internet aracılığı ile sohbet yapmayı ya da karşılıklı oyun oynamayı tercih edilir duruma getirmiştir (İnce, 2000:158).

Bilgi teknolojilerinin gelişmesi ile sosyal ağ kavramı da hayatımıza girmiştir. İnternet kullanıcıları sosyal ağlara üyelikleri her geçen gün sayıca artmaktadır. Sosyal ağlara üye olan kişiler yaşamıyla ilgili olan çok sayıda bilgiyi internet ortamında paylaşmaktadırlar. Sosyal ağlarda paylaşılan kişisel bilgiler, kişisel bilgi güvenliği açısından bazı riskleri ortaya çıkarmaktadır. Yapılan araştırmalar bakıldığında da Ülkemizdeki küçük yaşta çocuklar dahil % 46'sı sosyal ağlarda kişisel bilgilerini, fotoğraflarını ve doğum tarihlerini tanıdığı ve tanımadığı herkesle paylaşmaktadırlar. Bu durum da ileriye yönelik olarak ciddi sıkıntılar doğurmaktadır (Çağiltay ve diğerleri, 2011:225).

Günümüzde sosyal medya önemini korumakta ve iletişim araçlarından birisi olma yolunda hızla ilerleyen internetin en gözde uygulamaları arasında yer almaktadır. İnternetin kullanılma sıklığı artarken, bu sıklık içinde de sosyal medyaya girilme oranı yükselmektedir. Yakın bir gelecekte neredeyse internet kullanımının çok önemli bir kısmının sosyal medya tarafından sağlanacağı düşünülmektedir. Sosyal medya uygulamaları artık sadece iletişimi sağlamamakta, oyun, bilgi edinme, arama yapma gibi birçok konuyu da kullanarak, bireylerin hemen her ihtiyacını sağlama niyeti içindedir. Böylece aradığı hemen her şeyi sosyal medyada bulan kişilerin başka bir araca ihtiyaçları olmayacaktır(Tektaş, 2014:852).

Sosyal medya araçları geniş bir kullanım alanı içerisinde kendine yer bulmaktadır. Dünyada çoğu insan 2002'de faaliyete geçen Friendster'ı ilk ciddi etki yaratan site olarak görmektedir. Friendster'den sonra birçok site faaliyete geçmiştir.

Sosyal ağlar genel olarak aşağıdakileri içerir;

- Sosyal siteler: MySpace (2003), Facebook (2004), Twitter (2008)
- Fotoğraf Paylaşım Siteleri: Flickr (2004), PhotoBucket.
- Wikiler: Wetpaint, PBWiki.
- Video Paylaşım: YouTube.

- İçerik etiketleme: MERLOT, SLoog.
- Profesyonel Ağ Siteleri: LinkedIn (2003), Xing.
- Bloglar: Blogger.com, Wordpress.
- Sanal Kelime:SL, Active Worlds, There, Whyville,Club Penguin, HiPiHi(Dawley, 2009, akt. Tektaş, 2014:854).

Günümüzde ilköğretim düzeyinde bulunan çocuklar, internetle çok küçük yaşlarda tanışmaktadırlar. İlköğretim öğrencilerinin bilgi teknolojileri araç-ortamları ve internetle ilgili farklı zihinsel becerileri, çeşitli deneyimleri mevcuttur. Çocukların, ailelerinin kendilerine sağladıkları olanaklar çerçevesinde interneti yoğun olarak kullandıkları bilinmektedir.

Dünyada internet kullanımının yaygınlaşması sonucu internete girme yaşının okul öncesi öğrencilerine kadar düştüğü görülmektedir (Aksüt, Özer, Gündüz, ve Kaşıkçı, 2008: 476). İletişim teknolojileri ve araçlarının sağladığı internet olanakları ile artık tüm bireyler her yerde internet aracılığıyla birbirleriyle bilgi ve ileti paylaşabilmekte, bu ortamın içinde büyüyen çocuklar da internetle çok küçük yaşlarda tanışmaktadır.

Ülkemizde sosyal paylaşım sitesine üye olmak için 13 yaş sınırı koyulmasına rağmen, sosyal paylaşım sitesine üye olan çocukların üçte biri 13 yaşının altındadır. Sosyal paylaşım sitesine üye olan çocukların %85'i Facebook hesabı oluşturduğu görülmektedir. Ailelerin çoğunluğu, çocuklarının kişisel bilgilerini internette paylaşmasını yasaklamış olmasına rağmen, çocukların %42'si sosyal paylaşım sitesindeki hesaplarını kendi kişisel bilgilerinin herkes tarafından görülebileceği "herkese açık" seçeneği ile kullanmakta iken çocukların üçte biri bu bilgileri sadece arkadaşları ile paylaşmaktadır. Çocukların %19'u adres bilgilerini, %8'i ise telefon numaralarını sosyal paylaşım sitesinde paylaşmaktadır (TBMM, 2012: 621).

2.1.3.Problemlili İnternet Kullanımı

Günümüzde internet; kişisel, akademik ve mesleki yaşamın temel iletişim araçlarından biri haline gelmiştir. Çağı yakalamanın gereği olarak hızla büyüyen teknoloji bizim kültürümüzü de etkilemekte ve kendini insanlara bağımlı kılmaktadır (Davis, 2002;Hills, 2003, akt.Özcan, 2004:5)

“Sağlıklı ve bilinçli internet kullanımı, düşünsel, davranışsal herhangi bir rahatsızlık duymaksızın, uygun bir zaman diliminde, istedik amaca ulaşmak için internet kullanımıdır”(Davis, 2002; akt.Özcan, 2004:5).

İnsanların yaşamında internetin rolünün artması birçok sorunun yaşanmasını da sebep olmaktadır.İnternette insanları sanal ortamda iletişim kurmaları, günlük yaşamlarında yapmaları gereken davranışları sürekli olarak ertelemeleri, sürekli olarak interneti düşünmeleri ve interneti gereğinden fazla aşırı kullanmaları gibi davranışlar sergileyebildikleri gözlenmektedir(Ceyhan, 2011:85).Bu olumsuz davranışlar nedeniyle bilim adamları tarafından internet bağımlılığı veya problemlili/ patolojik internet kullanımı gibi davranış problemlerinden söz edilmesine yol açmıştır (Ceyhan, 2011:85., Özcan, 2004:5).

Yapılan araştırmalarda problemlili internet kullanımını tanımlamak için aynı anlama gelen farklı kavramların kullanıldığını görülmektedir. Bunlar arasında ‘internet bağımlılığı’ ve ‘patolojik internet kullanımı’, ‘problemlili internet kullanım’ davranışını tanımlamak için kullanılmaktadır(Durmuş ve Başarmak, 2014: 50).İnternet bağımlılığı internetin patolojik boyutlarda kullanımını tanımlamada yeterli olmamaktadır. Bunun sebeplerine bakıldığında, bağımlılığın internete değil, içeriğe ve sunduğu imkânlarla karşı geliştiği söylenebilir (Gönül, 2002:105).

Yapılan araştırmalar incelendiğinde bilim adamlarının ‘internet bağımlılığı’, ‘patolojik internet kullanımı’ ve ‘problemlili internet kullanımı’ kavramlarını kullandıkları görülmektedir. Bazı bilim adamları internet kullanımını klinik vaka olarak görmediklerini ve bu nedenle daha çok problemlili internet kavramını kullandıkları görülmektedir.

İnternet kullanım şeklinin bireylerde bağımlılık olabilmesi için, dört temel özelliğin varlığından söz edilmektedir. Bireylerin günlük ihtiyaçlarını ihmal ya da zamanı kullanmaya duyarlılığın azalmasını içerecek aşırı kullanımın olması; bilgisayara ve internete ulaşmadığında ortaya çıkan öfke, gerginlik ve/veya depresif duyguları içeren geri çekilme bulgularının olması; daha iyi bilgisayar yazılım ve donanımına ihtiyaç duymak ve/veya bilgisayar için harcanan zamanı giderek arttırma ihtiyacını içeren tolerans bulgularının varlığı; bilgisayar kullanımı ile ilgili tartışma, yalan

söyleme, genel başarı kaybı, sosyal geri çekilme ve yorgunluk gibi olumsuz etkilerin gözlenmesidir (Tahiroğlu, Çevik, Bahalı ve Avcı, 2010: 24).

Yapılan araştırmalarda internet bağımlılığına ilişkin belirtileri; aksatmadan her gün internete girmek, girdikten sonra zaman kavramını kaybetmek, günde en az 4 saatini bilgisayar başında geçirmek, gerçek dünyadan uzaklaşmak, bilgisayar ekranı başında atıştırmak, sanal arkadaşlıklar yüzünden gerçek arkadaşlarını unutmak, günde birkaç defa elektronik mesaj kutusuna bakmak, herkese ICQ numarasını vermek, aile üyelerinin yokluğunu fırsat bilerek internete bağlanmak şeklinde belirlemiştir (Tekfidan, 2005).

Yapılan araştırmalarda bireylerin sosyal bağlantılarını internet üzerinden kurmaya çalışmaları, tanımadığı kişilerle kolaylıkla iletişim içinde bulunmaları, insanların sınır tanımadan, özgürce düşünce ve duygularını ifade edebilmeleri, kendilerini göstermek istedikleri gibi abartarak gösterebilmeleri ve diğer insanları gözetleyebilme fırsatının olması bağımlılık nedenleri olarak ileri sürülmektedir (Turan, 2008; 16-17).

Birçok uzmanın ortak görüşü olarak; bilgisayar başında, internete bağlı olarak, gereğinden fazla zaman geçirme problemi şeklinde tanımlanan internet bağımlılığının belirtileri şu şekilde gösterilmiştir:

- Her gün internet'e bağlanmak, bağlı iken zamanın farkında olmamak, sorulduğunda ise inkar etmek,
- Herkese mail adresi, ICQ numarası, sohbet odası adları vs. vermek veya dağıtmaya çalışmak,
- İnternet dışı uğraşlara ilginin kaybolması,
- Sosyal faaliyetlerde azalma, dostları tarafından anlaşılama duygusu, spor faaliyetlerinden uzaklaşma ve kondisyon kaybı,
- İş verimliliğinin düşmesi,
- Sürekli uykusuz kalma ve yorgunluk,
- Alışverişlerin İnternet üzerinden yapılması,
- Aile fertlerine yeterli zamanı ayıramama nedeni ile aile bağlarının zayıflaması,
- Günlük yaşamdaki diğer iş ve kişilerin, çevrimiçi yaşama engel olduğu düşüncesi,
- Bilgisayar kullanımı nedeniyle eşler arasında anlaşmazlık ve sorun çıkması(Cengizhan, 2005:86-87).

İnternetin ortaya çıkmasının sebebi bilgiye kolay, ucuz, hızlı ve güvenli şekilde ulaşarak iletişimi kolaylaştırmaktır. Fakat interneti bireyler günlük yaşantılarında aşırı

ve sık kullanılması sonucu internet bağımlılığına yol açtığı görülmektedir (Arısoy, 2009:55).

Ülkemizde internet bağımlılığı daha çok gençlerde ve çocuklarda görülmektedir. Aileler çocuklarının aşırı internet kullanımında rahatsız olmakta ve tedavileri için arayışlara girmeye başladılar (Arısoy, 2009:55).

Bu açıdan çocukların internet kullanımlarına yaklaşıldığında ise, iletişim araçlarının seçiminde, kullanma süresinde, kullanma zamanında bilinçli ebeveyn ve öğretmen rehberliği önemli olmaktadır. Çocuk ve gençlerin internetle ilgili düşüncelerini ebeveynler, öğretmenlerden daha fazla etkilemesi nedeniyle bilinçli ebeveynlerin olması gerekir (Arnas, 2005: 59-66).

2.1.4.İnternet Kullanımın Çocuklar Açısından Olumlu Yönleri

İnternetin toplum yaşamı üzerinde birçok olumlu etkileri bulunmaktadır. İnternet aracılığıyla bireyler istenilen bilgiye kısa sürede ulaşabilmektedir. Bireyler interneti kullanarak zaman tasarrufu sağladıkları gibi bilgiye ulaşma olanaklarını artırmakta ve yaşam koşullarını da yükseltmektedir. İnterneti bireyler kullanarak bilgi ve düşüncelerini de diğer insanlarla paylaşabilmektedir. (Çalık ve Çınar, 2009:83).

Yine İNTERNET sayesinde, çocuklar E-posta ve sohbet odaları aracılığıyla yeni dostluklar kurmakta; onlarla ilgilerini ve dertlerini paylaşmaktadır. Ayrıca WEB sitelerinde gezinmek, yeni bilgiler edinmelerine katkıda bulunmaktadır. İngiltere'de yapılan bir araştırma 7-16 yaşları arasındaki çocukların 1/4ünün, sürekli İNTERNET kullanıcıları olduğunu, bunların yarısının evden bağlandığını ortaya çıkarmıştır. Çocukların amacı, ağırlıklı olarak, ödev ve okul projelerine materyal bulmaktır. Ancak alışveriş (%17) yapanlar veya bu sitelerde gezinenler (%50) de vardır (Thompson, 1999, akt. Tuncer, 2000:206).

“Çocuklar, kendi eleştiri dergilerini ya da diğer çalışmalarını İNTERNET aracılığıyla yayınlamakta, yani yaratıcılıklarını sergileme olanağı bulmaktadırlar” (Tuncer, 2000:206).

İnternet gün geçtikçe teknolojilerin gelişmesiyle artmaktadır. Bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmeler insanları etkilemektedir. İnternet, dünyada meydana gelen değişiklikleri anında insanlara bildirmesi nedeniyle ulusal sınırlar olamayacağını kanıtı haline gelmiştir. İnsanlar dünyanın her yerindeki yeni bilgilere ulaşabilmelerinin

yanında, sanal ortamda tanımadığı kişilerle arkadaşlar edinmeleri de söz konusu olmaktadır (Tuncer, 2000:206).

İnternet'in çocuklara özellikle eğitim amaçlı bilgi edinmede büyük yararlar sağlayacağı söylenebilir. Bu yararları şöyle sıralamak olanaklıdır(Tuncer, 2001:428)..

- Çocuklar İnternet'ten yararlanarak projeleri için bilgi toplayabilirler:
- Başka bir okuldaki ya da ülkedeki arkadaş ve uzmanlara yazılarını gönderip onların düşüncelerini alabilirler.
- Değişik okullardaki öğrencilerle ortak projeler yürütebilirler.
- Okullarındaki araç-gereç yetersizliği nedeniyle yapamadıkları benzetimleri gerçekleştirebilirler.
- Uzman ya da yazarlarla telekonferanslar gerçekleştirebilirler.
- E-posta ve sohbet odaları aracılığıyla gerek yurt içinden gerekse yurt dışından arkadaş edinebilirler.
- Hoşca vakit geçirebilirler.

2.1.5.İnternet Kullanımın Çocuklar Açısından Olumsuz Yönleri

İnternetin kullanımında da bir takım sorunlar yaşanabilmekte ve bu durum çocuklar açısından çeşitli olumsuzlukları beraberinde getirebilmektedir. Bu noktada ise ailelerin görüşleri ve tutumları öncelikli önem taşımaktadır. İnternetin kullanımına ilişkin ilköğretim düzeyindeki çocukların ailelerinin görüşlerini saptamak için yapılan araştırmalarda, ailelerin güvenlik konusundan habersiz olmakla birlikte, interneti ekonomik bir ortam olarak gördüklerine, internetin akademik başarıyı artırdığına ve çağdaş yaşamın bir gerekliliği olduğuna inandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara dayanılarak, ailelerin internetin tehlikeleri konusunda yeterince bilgili ve bilinçli olmadıkları söylenebilir (Odabaşı, Kabakçı ve Çoklar, 2007:71).

İnternet kullanımı; haberleşme, iletişim, eğlence, kimlik oluşumu ve psikolojik gelişime katkı sağlarken, internetin aşırı derecede kontrolsüz bir şekilde kullanımı ise çocuk ve gençlerde fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel gelişim açısından pek çok olumsuz etkiyi de beraberinde getirir (Caplan, 2003:630).

İnternetin yanlış kullanımı, yanlış ve zararlı bilgiye, zararlı iletişime, toplumsal örgütlenmede zararlı etkilere, kültür parçalanmasına, sanal saldırganlığa, öğrenme ve

bilişsel gelişim üzerinde zararlı etkilere, gerçeklik duygusunun yitirilmesine, kimlik oluşumu ve ruhsal gelişimde olumsuz etkilere de yol açmaktadır (Brey, 2006: 41).

Ayrıca internetin bilinçsiz bir şekilde kullanımını olumsuz cinsel bilgilere, şiddet davranışlarına, alkol ve sigara alışkanlıklarına, kumar ve sağlıksız beslenme gibi istenilmeyen alışkanlıklara da sebep olmaktadır (Arnas, 2005:60).

Semerci (2006), İnternetin, her yaş için mucizevi buluşlardan biri olduğunu belirtirken, altı tane olumsuz etkisi ve riski olduğunu belirtmiştir. Bunlar:

- **Bağımlılık:** Çocuğun dış dünyadan kopup, tüm bağımlılıklarda olduğu gibi bilgisayar ve internet için diğer sorumluluklarını ihmal etmesidir. Yarattığı sanal dünya içinde kaybolan çocuğun gelişimi olumsuz etkilenir ve sosyal yaşamdan kopar. Kişilik gelişimi sağlıklı olmaz. Yine tüm bağımlılıklarda olduğu gibi ilk yapılması gereken, bilgisayardan uzak tutmaktır. Sonra yeni ilgi alanları oluşturmak, sosyal çevreyi oluşturmak sorunu çözebilir.
- **Şiddet ve cinsellik:** Yaşıyla uygunsuz sitelere girme, istemeden olsa da algılayamayacağı, daha da kötüsü yanlış algılayacağı görüntülerle karşılaşması sorundur. Bunun engellenmesi için sık kontroller yapılması, güvenlik programları yüklenmesi, kullanım sırasında çocuğa eşlik edilmesi çözüm olabilir.
- **Kontrolsüz alışveriş:** Alışveriş sitelerinden çocuklara cazip gelecek oyun, oyuncak ve diğer şeylere kolay ulaşabileceğini düşünen çocuk bunları satın almak istemektedir. Ailesinin kredi kartını kullanma sık rastlanır. Bu nedenle çocuğun uyarılması, kredi kartı numarasını vermesinin sakıncalarının anlatılması gereklidir.
- **İçki, sigara ve uyuşturucuya özendirme:** Bazı sitelerin amacı budur. Denetimi şarttır.
- **Haberleşme:** Bilinen adıyla chatleşme zaman açısından sorun yaratmaktadır. Bundan daha önemlisi yabancı kişilerle yapılan görüşmelerin getireceği risklerdir. Yaşlarını belirtmeyen çocuklar daha büyük insanlarla uygun olmayan konuşmalara yapabilirler. Çocuk pornografisinin, hırsız ya da diğer sorunlu insanların haberleşmesine katılabilirler. Bu nedenle denetim şarttır. Çocuklara chat odalarının, bilgisayarın sokağı olduğu, tıpkı sokakta olduğu gibi, yabancılarla konuşmamaları, onların yanlarına gitmemeleri, aileye ve eve ilişkin bilgi vermemeleri tembihlenmelidir.
- **Hacker yetişmesi:** Bu son zamanların sorunudur. Tüm zamanını bilgisayarda geçiren çocuk, başarıyı ve macerayı da orada aramakta, girmemesi gereken sitelere girerek, ya da zarar vererek yasalarla başını derde sokmaktadır.

İnternet kullanımının belirgin olumsuz etkilerinden birisi, internette etkin düzenlemelerin olmaması ve internet üzerinde bulunan bilgilerin yeterli bir şekilde değerlendirilmemesinden dolayı ortaya çıkan yanlış ve zararlı bilgilerdir. İnternette yer alan aşırı ideoloji görüşler, bomba yapım tarifleri, kişilere yönelik iftira ve daha fazlasını içinde bulunduran internet, yanlış ve zararlı bilgiler sunarak insanları olumsuz yönde etkilemekte ve onları istenilmeyen alışkanlıklara sürüklemektedir (Brey, 2006:44).

Özellikle erken yaşlarda internetten ulaşmanın kolay olduğu pornografik materyallere maruz kalan çocukların duygusal ve cinsel gelişimleri olumsuz etkilenmekte ve bu durum onlara zarar vermektedir (Döner, 2011:15).

İnternet kullanımının bir diğer olumsuz ve zararlı etkisi ise sanal şiddeti ortaya çıkarmasıdır. İnternet teknolojisinin hızlı bir şekilde gelişmesinden dolayı şiddet artık sanal dünyaya da taşınmıştır. İnternetteki bu şiddet ve cinsel içerikli programlar bireylerde, saldırganlık, içine kapanma, toplumdaki uzaklaşma, psikolojik ve zihinsel problemlere neden olmaktadır. Bu durum da çocuk ve gençler üzerinde pek çok olumsuz etkiyi beraberinde getirmektedir (Dolu, Büker ve Uludağ, 2010:55).

İnternet kullanımı kişilerarası zararlı iletişime de neden olmaktadır. Örneğin internet üzerinden yapılan konuşmalar ve dialoglar yüz yüze yapılmadığından, iletişim genellikle kabaca ve saygısızca olabilmektedir. Bu nedenle de internet üzerinden gerçekleştirilen konuşmalar, istenmeyen iletişimi ve tacizi kolaylaştırmaktadır (Brey, 2006:44).

İnternet kullanımının olumsuz etkileri bunlarla da sınırlı değildir. Yukarıda da belirtildiği gibi internet kullanımı kimlik oluşumu ve ruhsal gelişim üzerinde ve öğrenme ve bilişsel gelişim üzerinde de olumsuz yönde etki ederken, kültür parçalanmasına ve gerçeklik duygusunun yitirilmesine de neden olmaktadır. Örneğin siber ortamlarda oluşturulan takma adlar antisosyal davranışlara neden olmakta, özellikle de bilgisayar oyunları şiddet ve saygısızlık davranışlarını etkinleştirmekte ve hatta ödüllendirmektedir. Dolayısıyla da bu tür kazanımlar psikolojik gelişimde antisosyal davranışların oluşmasına neden olmaktadır (Brey, 2006:44).

İnternet öğrenme ve bilişsel gelişim üzerinde de olumsuz yönde etki etmektedir. Özellikle de kopyala yapıştır zihniyeti ile bağımsız bilgi üretimini sınırlayan internet,

bilişsel konuların dikkat süresini kısaltmakta, bilginin eleştirel değerlendirilmesinde olumsuz etki yaratarak öğrenme ve bilişsel gelişime zarar vermektedir. İnternet bilinçsiz bir şekilde aşırı derecede kullanımı aynı zamanda gerçeklik ve sanallık hissini de ortadan kalkmasına neden olmaktadır. İnternet gerçeklik ve sanallık arasındaki güvensizlik, anlaşmazlık ve anlam kaybına neden olarak gerçeklik duygusunun yitirilmesine de etki etmektedir (Brey, 2006: 44).

İnternetin aşırı kullanımı okul çağındaki bireyleri olumsuz yönde etkilemekte psikolojik, bedensel gelişimleri ve sosyal ilişkilerini etkileyerek okul başarılarını da düşürmektedir. İnternetin günlük olarak aşırı ve sık kullanılması bireyi bağımlı hale getirmektedir. Bağımlılık kavramının yeniden tanımlanması yapılarak nedenlerini, belirtilerini ve çözüm yollarının belirlenmesi önem taşımaktadır (Cengizhan, 2005:84-85).

Gökçearsan, (2005). “İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin evde bilgisayar kullanımına ilişkin öğrenci ve veli görüşleri” adlı çalışmada, 149 öğrenci ve 109 velinin görüşleri alınarak ulaşılan sonuçlara göre; öğrencilerin bilgisayar, ‘eğlence ve öğrenme amaçlı’ kullandıkları görülmüştür. Öğrenciler bilgisayara hakim olduklarını düşünmekte ve bir oturumda yaklaşık 2 saat bilgisayar kullanmaktadırlar. Öğrencilerin oyun türü programlara yoğun ilgi gösterdiklerini ve eğitici programları ikinci plana attıklarını göstermektedir (Gökçearsan, 2005:1).

Gelişmiş ülkelerde yapılmış ve yapılmakta olan araştırmalar bu gerçeği katı bir şekilde ortaya koymaktadır. Ancak bunun en acı biçimde ortaya çıkması 20 Nisan 1999'da ABD'deki Littleton (Colorado) şehrindeki bir okula 2 öğrencinin yaptığı kanlı baskınla olmuştur (Raising). Öğrencilerin evlerinde ve bilgisayarlarında yapılan incelemelerden, İNTERNET aracılığıyla bomba yapmayı öğrenmiş oldukları ortaya çıkmıştır. Kuşkusuz, bu belki bir ekstrem örnek olmuştur. Amerikan toplumunu önlem almak için daha hızlı hareket etmeye zorlamıştır(Tuncer, 2000:206).

Günümüzde İnternet; bilgi ve eğlence kaynağı olarak yetişkinler için olduğu kadar çocuklar için de bir zorunluluk halini almıştır. İnternette kullanıcı profili olarak çocukların ön plana çıkması ve giderek internetin kullanımı, her alanda olduğu gibi uyulması ve dikkat edilmesi gereken kuralları da beraberinde getirmektedir. Çocukların yaşları gereği internetin sunduklarının doğrusunu ve yanlışını ayırt etme noktasında yetişkinlere daha fazla sorumluluk ve görevler düşmektedir. Çocuklar internetle daha

kolay dünyaya açılmakta her türlü bilgileri kolaylıkla elde edebilmektedir. Aileler çocuklarının interneti olumlu yönde kullanmalarını sağlamalı ve problemlerini internet konusunda bilinçli olmak zorundadır.

Her ne kadar bilgisayarlar ve internet gibi araçlar çocuk ve gençlerin öğrenmeleri için onlara gelişimsel olarak uygun ve sınırsız bir çevre sağlasa da bazen çocuklar ve gençler bu araçlar aracılığı ile olumsuz cinsel bilgiler, şiddet davranışları, alkol ve sigara alışkanlıkları, kumar, sağlıksız beslenme alışkanlıkları gibi istenilmeyen alışkanlıklar edinebilirler. Özellikle bilgisayar önünde uzun süreler harcanması gelişim çağındaki çocuklarda duruş ve oturuş pozisyonlarına bağlı olarak iskelet-kas sisteminde hasarlara, görme problemlerine, elektromanyetik radyasyon problemlerine, yaratıcı ve zihinsel gelişim risklerine, dil becerilerinde gerilemeye ve bazı çocuklarda epilepsi nöbetlerine ayrıca okumaya dayalı akademik başarıda düşmeye, beyin gelişiminde problemlere sosyal gelişimde olumsuzluklara da neden olabilmektedir (Arnas, 2005, akt.Dinç, 2014:35-36).

Aile Teknoloji uzmanı olan Matte'nin yaşlara göre bilgisayar başında zaman geçirme süresi önerilerinde;

- Bebekler 1ay-8ay: Minimum sürede kullanılmalı ve yaklaşık olarak 10-15 dk bilgisayar kullanılmalı.
- Okulöncesi dönem: Aile gözetimi altında olmak üzere günde 30 dk bilgisayar kullanılmalı
- İlkokul dönemi: 30-45 dk oyunlar ve ödevlerle birlikte kullanılmalı
- Ortaokul dönemi: Günde 1 saatten fazla olmamak şartıyla vakit geçirmelerini uygun olduğunu ancak hafta sonu veya ödev, projeler için ek süre verilebileceğini
- Lise dönemi: Günde 2 saat bazı günler daha az veya daha çok süre verilebileceğini belirterek, ödev ve projeler için ek süre verilebileceğini belirtmektedir.

2.1.6.Çocuk – Aile İlişkileri

Aile, ‘belirli sorumlulukları yüklenmiş birbirine doğum, evlilik ve sonradan dahil olma gibi sebeplerle birlikte yaşayan iki veya daha fazla kişiden oluşan grup’ olarak tanımlanmaktadır(Özabacıve Erkan,2013:1).

Toplumun en küçük birimi olarak kabul edilen ailenin insan yaşamından vazgeçilmez bir önemi vardır. İnsanın ihtiyaçlarını karşılayabileceği doğal bir yer kendi ailesidir. Bireyin yaşamında doyum sağlaması, fonksiyonlarını etkili bir şekilde yerine getirmesi ve yaşadığı topluma uygun bir kişi olarak yetişmesi önce aile çevresinde sağlanır(Nazlı, 2014:14).

Aile, içinde insan türünün devamını sağlayan, topluma hazırlanma sürecinin belli bir ölçüde ilk ve en etkili biçimde geliştiği, cinsel ilişkilerin düzenlenmesini sağlayan, esler ve anne-baba ile çocuklar (ailenin biçimine göre başka yakınlar) arasında içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu, yine içinde bulunulan toplumsal düzene göre ekonomik etkinliklerin, az ya da çok, bir ölçüde yer aldığı toplumsal bir kurumdur (Ozankaya, 1996:357).

Bireyin ihtiyaçlarının karşılanamamasından dolayı ortaya çıkan sosyal yıkımlar(özellikle madde kullanımı ve suç işleme oranının artması) ortadadır. Ailenin en fazla tehdit altında olduğunun söylenen A.B.D. dahil bütün toplumlarda aile idealize edilir, devlet politikalarınca korunur. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda da ‘ aile Türk toplumunun temelidir’(Gülerce,1990, akt. Nazlı, 2014:15).

Sağlıklı aileler fonksiyonlarını çok iyi yerine getirirler. Üyeler, aile iletişiminden memnundur ve psikolojik olarak sağlıklıdır. Çok az çatışma vardır, gelişimsel değişikliklere çok kolay ve başarılı bir biçimden uyum sağlarlar, stresli olaylarla çok iyi baş edebilirler. Bu aileler bir kriz karşısında çabucak kendilerini toparlayabilirler. Aile sisteminde çok az problem olur ve büyük normal şartlarda fonksiyonlarını iyi yerine getirirler(Freude, 1991, akt. Nazlı, 2014:22).

Sağlıksız Ailenin rolleri çok zayıf veya belirsizdir. Bazı üyeler çok az rollerini veya görevlerini yerine getirirler ki bu da ailede sorunlara neden olur.Bazı ailelerde de roller arasındaki koordinasyon az olabilir veya üyelerin kendilerinden beklenen rollerini yerine getirirken çatışma yaşayabilirler. Eğer aile sisteminde çok az esneklik varsa bu

ailenin yeniden onarım için hayati bir rol üstlenebilir. Katı aile sisteminde ise onarım için zorluklar yaşanabilir(Freude, 1991, akt. Nazlı, 2014:26).

Böyle bir aile ortamında, çocuğun dünyayı keşfetmesi, çevresiyle etkileşime girerek gücünü denemesi, yeteneklerini geliştirmesi, dolayısıyla özgüven duygusu oluşturması pek mümkün olmaz. Anne ve baba, çocuğun kendi isteklerine koşulsuz olarak itaat etmesini bekler. Böyle bir aile ortamında çocuğun bedensel, zihinsel ve duygusal yönden gelişmesi sürekli engellenmiş olur. Çocuk kendi düşünce ve duygularının, ilgi ve eğilimlerinin önemli olmadığı hissine kapılır. Bu tür ailelerden, otoritenin isteklerine uyan, kendisine söylenmedikçe sorumluluk almayan ve hayatını yönetemeyen kişiler çıkar (Dönmezer, 2003:10-11). Sağlıksız aile türünde aile üyeleri arasında sıkı bağların olmaması üyeleri aile dışında bazı arayışlara iter. Yörükoğlu'na göre çetelere veya tehlikeli arkadaş gruplarına yönelen gençler büyük ölçüde bu ailelerden çıkar(Yörükoğlu,1997:217).

Mutlu bir aile, birbirlerini düşünen insanlardan oluşur. Paylaşım duygusu güçlüdür. Mutlu aile ortamı, insanın şahsiyetini güçlendiren, ona 'birlikte olma' güveni veren bir ortamdır. Güvensizlik ve tek başına kalma, ailede olmaması gereken bir durumdur. Çünkü aile bir güven kaynağı olmak zorundadır. Aile üyeleri bu güven sıcaklığını hissetmelidir. Mutlu bir ailede hisler ve onları paylaşmanın yarattığı beraberlik; hatta onun da ötesinde yeni hisler, duygular için ailenin diğer üyelerine bağlılık söz konusudur. Bu bağlılık olumsuz değil, güçlendirici ve mutlu edici bir rol oynar(Sezal, 2003:157-158).

Çelikkaleli ve Çevik (2010) yaptığı çalışmada ebeveyn tutumları ile internet bağımlılığı bağımlılık puanları anlamlı biçimde farklılaşmıştır. Ebeveyn tutumunu "ilgisiz" olarak algılayan ergenlerin internet bağımlılık puanları "koruyucu", "otoriter" ve "demokratik" olarak algılayanlardan anlamlı düzeyde yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Çevik ve Çelikkaleli, 2010:235).

Ayas ve Horzum (2013) yaptığı çalışmada ilköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu konulu çalışmasında ihmalkar aile tutumunun internet bağımlılığında büyük rolü olduğu bulunmuştur (Ayas ve Horzum, 2013:54).

Horzum ve Bektaş (2014) yaptığı çalışmada ilköğretim öğrencilerinin ailelerinin internet tutumunu belirlemek ve öğrencilerin internet kullanım amaçlarının

ailelerinin internet tutumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemişlerdir. Ebeveynleri demokratik ve müsamahakar internet aile stiline sahip öğrencilerin eğitsel amaçlı internet kullanım oranlarının diğer aile stillerine sahip öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir (Horzum ve Bektaş, 2014:772).

2.1.7.Çocuk –Okul Başarısı veİnternet İlişkisi

Okullarda eğitim aracı olarak kullanılan bilgisayar ve internet, çocuk tarafından kullanılıp iyice öğrenilince, aynı imkânlara evde de sahip olma isteğini ortaya çıkartmıştır. Öğretmenlerin verdikleri araştırma ödevlerinde, kaynak olarak interneti gösterilmesi, velinin internet ve internet kafelerle tanışmasına neden olmuştur. Zamanla bilgisayar ve internet eğitiminde başarının birinci basamağı olarak düşünölmeye başlamıştır(Kulu, 2012:26).

Çocukların bilgisayar ve internet kullanımı, ana-babalar tarafından, eğitim amaçlı işlevleri bağlamında desteklenmektedir. Ancak çocukların yoğun merakı, bilgisayarı ve interneti öğrenmedeki hızları ve ustalıkları, onların internette birçok siteyi keşfetmeleri- ne neden olmaktadır. Önerine açılan bu yeni ve renkli dünyada çocuk önce, ödev araştırma gibi okul ile ilgili konularda internet kullanırken çevrenin de eğitimiyle, bu sanal dünyanın farklı kapılarına yönelmiştir(Kulu, 2012:26).

İnternet, ergenlerin derslerine olumlu katkıda bulunmaktadır. Problemlı internet kullanımının olmadığı durumlarda, internetin ergenlerin ders başarısını olumsuz yönde etkilemediğı düşünölmektedir (Bayraktar, 2001:111).

İnternetin kullanılması zamanla başka bir bağımlılık türünü ortaya çıkartmıştır. Kullanımda aşırılığa kaçılması, her türlü iletişimini keserek kişinin internete yönelmesi problemlı internet kullanımını(PİK) ortaya çıkartmıştır (Kulu, 2012:26).

Çocukların bilgisayar ve interneti kullanabilmesi çok güzel bir olaydır, fakat bu beceri her şey demek değildir. Çoğu zaman anne babalardan şu sözleri duyarız: “Çocuğumun ders durumu biraz kötü, aslında ona bir bilgisayar alıp internet bağlatırsam düzelecek ama maddi durumum Şimdilik el vermiyor.” Böyle düşünen anne babalar, bilgisayarın veya internetin çocuğun başarısına doğrudan bir etkisi olduğunu düşünürler. Sanki internet, bilgileri çocuğun beynine enjekte eden bir niteliğe sahiptir. Gerçi anne babaların bu konuda pek suçu yok; çünkü bu işi pazarlayanların

propagandalarında öne çıkan temel düşünce şudur: internet veya bilgisayar eşittir başarı. Adeta interneti olmayan çocuk başarı gösteremez. Çok sık bu yanıltıcı reklamlara maruz kalan anne babalar, bir an evvel bir bilgisayar alarak ve internet bağlantısı yaptırarak çocuğun odasına koyarlar. Hadi çocuğum şimdi güzel güzel ders çalış ve sene sonunda takdir getir.”(Özbey, 2007:84).

Bilgisayar ve internet, kontrollü ve eğitsel amaçlı kullanıldığında öğrenciler için oldukça yararlıdır. Eğitsel amaçlı kullanışta ise asla bilgisayar veya internet eğitimci rolünde değil, yardımcı araç olarak görülmelidir (Kulu, 2012:27).

İnternet kullanımı konusunda yapılan araştırmalar incelendiğinde öğrencinin başarısını olumlu ve olumsuz yönde etkilediğine dair sonuçlar ortaya çıkmaktadır. İnterneti amacına uygun olarak kullanıldığında öğrencinin başarısını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

2.1.8. Çocuk – Arkadaş ve İnternet İlişkisi

Her birey, çevresindeki kişilerle etkileşim halindedir. Bu kişiler bireyin ailesiyle başlar, daha sonra toplum içinde kendi için özel anlamı olan diğer kişilerle devam eder. Toplumsallaşma sürecinde bireyin aile, arkadaşlar gibi yakın ilişkide bulunduğu kişilerin önemi büyüktür. Çocuğun anne, baba ve arkadaşlarıyla girdiği ilişkiler onun gelecekteki kişiliğini oluşturur(Çevik ve Çelikkaleli, 2010:226).

Ergenlik döneminde birey ideal benliğini oluşturmaya çalışırken iyi arkadaşlık ilişkilerine ihtiyaç duymaktadır. Bireyler arkadaşlık kurarak topluma uyum sağlama ve sosyalleşme çabası içine girer. Bu bakımdan ilişkileri toplumsal ilişkilere öncüllük eder. Genç genel ve özel yetenekleriyle arkadaşlık ilişkilerinde kendini kanıtlamaya çalışmaktadır. Toplumsal becerilerini geliştirir, insanlarla geçinmeyi öğrenir, işbirliğine girer. Arkadaş kümesine giren genç artık tek başına hem birey, hem de topluluğun eşit bir üyesidir. Genç erişkin dünyasına adım atmaktadır. Arkadaşlık kurabilmek ve sürdürebilmek başlı başına bir başarı, ruh sağlığının bir ölçütüdür (Dikeçligilve Çiğdem, 1991, akt. Büyüksahin, Çevik ve Çelikkaleli, 2010:226).

Ergenlik döneminde bir gruba ait olma duygusu çok önemlidir. Çocukluk ve ergenlikte geçirilen bir arkadaşlık ilişkisi, yetişkinlikte arkadaşlık ilişkilerinde başarılı olacağının göstergesidir. Ergenlik döneminde zayıf arkadaşlık ilişkileri yaşayan

bireylerin yetişkinlik döneminde mesleki, evlilik yaşamı, cinsel aktivite vb. konularda sorunlar yaşadıkları ifade edilmektedir. Benzer şekilde, arkadaşları tarafından seilmeyen bireyler okuldaki ilişkilerinde daha fazla yalnızlık duygusu ve stres yaşarken, bu durum arkadaşları arasında popüler olan ve çok sevilen bireylerde gözlenmemektedir(Cassidy ve Asher, 1992, akt. Çevik veÇelikkaleli, 2010:226).

Birey ergenlik döneminde sosyalleşirken internet ve cep telefonu gibi birçok teknolojik araç kullanmaktadır. Bireyler internet kullanarak birçok sosyal paylaşım sitesine üye olmakta ve birçok kişi ile kişisel bilgilerini paylaşabilmektedir. İnternet kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında bireylerin sohbet(chat), e-posta ve sosyal paylaşım (Facebook, Twitter vb.) sitelerine girerek sosyalleşmeye çalıştıkları görülmektedir. Arkadaşlarıyla yüzyüze iletişim yerine interneti kullanarak iletişim kurmaktadırlar. Bireylerin interneti yaygın olarak kullandığı ve sorunlu internet kullanımının duygusal, sosyal ve akademik sorunları ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda bireyi olumsuz yönde etkilemektedir. Bireylerin arkadaşlarıyla birlikte yüzyüze iletişim kurabilecekleri ortamların oluşturulması için önlemler alınması gerekmektedir.

2.1.9. Çocuk - Sosyal Aktiviteler ve İnternet İlişkisi

Sosyal aktivite; sosyal faaliyet, sosyal etkinlikle eş anlamda kullanılan ve genellikle boş/serbest zamanlarda mevcut durumu değerlendirme, işlevsellik katma anlamında kullanılmaktadır.Serbest zaman faaliyetleri; bireyin hem kendisi hemde başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu, kendi isteği ile seçeceği bir faaliyetle uğraşacağı zaman olarak tanımlanmaktadır (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç, 2003:16). Boş zaman, kişinin çalışmadığı, yaşam zorunluluklarının ve biçimsel görevinin dışında kalan ve kişinin kendi isteği yönünde harcayabileceği zamandır (Kılbaş, 1995:28).

Bu nedenle boş zaman aslında çok önemli bir yaşam dilimini oluşturmaktadır. Bu alanda en sık kullanılan iki sözcük olan boş zaman ve rekreasyon, bir ölçüde örtüşmekle birlikte, aynı anlama gelmemektedir. Rekreasyon, yukarıda tanımlanan boş zamanın çeşitli etkinliklerle değerlendirilmesi olarak kabul edilmektedir. Aristo, boş zaman etkinliğini, “başka bir amaç olmadan, sadece yapmak için yapılan bir etkinliğin içinde bulunma durumu” şeklinde ifade etmektedir (Kraus, 1971, akt. Balcı, 2003:158).

Her geçen gün yeni rekreatif etkinlikler gündeme gelmekle beraber, söz konusu faaliyetler bazı temel etkinlik alanları altında toplanabilir.

Dumazedier, rekreatif etkinlikleri şu şekilde gruplandırmıştır.

- 1.Sanatsal (sinema, edebiyat, tiyatro, müzik, resim, fotoğraf, vb.),
2. Entelektüel (kitap, konferanslar, radyo, TV, vb.),
3. Sosyal (aile, partiler, toplantılar, vb.),
4. Pratik (bahçecilik, el sanatları, el işleri, vb.)
5. Fiziki (spor, yürüyüş, avcılık, balıkçılık, vb.) etkinlikler (Dumazedier, akt.Karaküçük, 1999:83).

Boş zamanların değerlendirilmesi kişinin ruh sağlığı ve toplum düzeni bakımından büyük önem taşır. Zamanını gereği gibi değerlendiremeyen, bunu çalışma hayatı, öğrenimi ve eğitimi yönünde faydalı bir yardımcı olarak kullanamayanlarda kişilik gelişmesi desteksiz kalır. İş hayatı dışında bilgi, görgü ve dünya görüşü edinilemez. Ruhi dengesizlik ve bocalamalar görülür. Bos zamanların değerlendirilmesi, kişinin çok yönlü ilişkiler edinmesini, çevreye, topluma girmesini, yeni bağlantılar kurmasını sağlar, sıkıntılarında kurtulur, ruhi canlılık ve enerji kazanırlar. Bos zamanlar değerlendirilirken, bunun kişiliğin gelişmesi, toplumun yararına olması arzu edilen amaçtır (Köknel, 1979: 89).

Boş zamanları değerlendirmenin yararları çeşitli yazarlar tarafından farklı açılardan ele alınmıştır. Gökçe (1984)'e göre boş zamanları değerlendirmenin yararlarını birey ve toplum açısından şöyle sıralamaktadır;

- 1-Bireye kendini ifade etme imkanı verir,
- 2-Yaratıcılığını arttırır,
- 3-Yeni deneyimler kazandırır,
- 4-Arkadaşlık ilişkisi kurulmasını sağlar ve toplumsal çevreyi genişletir,
- 5-Mutlu ve sağlıklı bireyler yaratılmasını sağlar,
- 6-Üretkenliği arttırır(Gökçe 1984;17).

Ergin (1974)'e göre boş zaman etkinliklerine katılım;

- 1-Bireyin ruh sağlığının gelişmesini ve düzenlenmesini sağlar,
- 2-Yeteneklerin bulunması ve geliştirilmesine yardım eder,

- 3-Fiziki mutluluk sağlar,
- 4-Yaşamı geliştirme amacındadır,
- 5-Çalışmayı verimli kılar ve verimliliği arttırır,
- 6-Yeni bilgi ve beceriler kazandırır,
- 7-Üretime hizmet eder. (Ergin, 1974;35).

Bilgisayar destekli iletişimdeki hızlı değişim boş zaman aktivitelerini de etkilemiştir. Televizyon izlemek boş zaman faaliyetlerinde son on yılda ilk sırada yer alırken, bilgisayar, televizyonun yerini alma yolundadır (Okuyucu ve Ramazanoğlu, 2006:73).İnterneti günümüzde yeni bir boş zaman değerlendirme aracı olarak görebiliriz. Kimilerine göre internet, hoşça zaman geçirebilecek bir alandır (Kocadaş, 2002:31).İnternet sözcüğünü duyan kimse, doğal olarak internetin bir tür eğlence aracı olduğunu düşünmektedir. Kitle iletişim araçları da genellikle internetin içeriğini eğlence ve özgülleşme olarak yansıtmaktadır (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:142).

Bugün bilgisayar ve internet üzerinden televizyon, radyo, gazete, dergi, sesli ve görüntülü chat tüm dünyada yapılmaktadır (Kocadaş, 2002:35).

İnternet kullanıcıları üzerine yapılan araştırmada kullanıcıların %60'nın daha az televizyon izledikleri, 1/3'nün ise daha az gazete okudukları belirtilmiştir (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:142-145). İnternet toplumsal yaşantımızda; tutum, davranış ve alışkanlıklarda önemli değişikliklere yol açacak bir potansiyele sahiptir. Öyle ki internet aileden, arkadaşlık ilişkilerine, iş ilişkilerine kadar bir dizi sosyal yapıyı değiştirmeye başlamış gibi görünmektedir (Tarcan, 2005:3).

İnternet kullanma süresi arttıkça, insanlar sosyal hayatındaki kişilerle daha az ilişkiye girmekte bu da “sosyal izolasyonu” beraberinde getirmektedir (Yıldız ve Bölükbaş, 2005:142–145). İnternetin, günümüzde klasik yaşama biçimlerini, algılayışlarını değiştirecek bir etkiye sahip olması beklenmektedir. Çünkü gelecekte internet, yaşamı doğrudan etkileyen bir teknoloji haline gelecektir. Hatta günlük yaşamdaki etkileri şimdiden görülmeye başlamıştır (Bölükbaş, 2005:11).

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Yurt İçinde Yapılmış alışmalar

Bayraktar (2001), tarafından ‘İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü’ konusunda yapılan araştırmanın sonuçlarına göre; internet’in genellikle erkek ergenler ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki bireyler tarafından kullanıldığı ve sosyo-ekonomik düzey arttıkça internet kullanımının da arttığı tespit edilmiştir. İnternet kullanan ergenler internet’i çoğunlukla eğence ve iletişim amaçlı kullandığını ve araştırmada internet’te yapılan chat’in niteliğine bakılmış ve chat sırasında ergenlerin çoğunlukla kendilerini olduğundan farklı gosterdikleri, karşılarındaki kişilere genellikle guvenmedikleri ve dostluk kurmadıkları bulunmuştur. İnternet’te çoğunlukla şiddet içerikli oyunların oynandığı ve bu oyunları oynamanın anti-sosyal saldırganlık ve kendine donük saldırganlıkla ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırmada patolojik internet kullanımına bakılmış ve İnternet kullanan ergenlerin %1,1’inin patolojik İnternet kullanıcısı olduğu bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre depresif kişilerin daha çok patolojik şekilde internet kullandığı ve patolojik İnternet kullanıcılarını çoğunlukla chat, muzik, pornografi ve alışveriş sitelerini tercih ettikleri gorulmektedir. Ayrıca internet kullanımının suresi arttıkça akademik başarının duştuğu bulunmuştur.

Deryakulu ve Eşgi (2001), ‘İnternet kafelerin ortam ve kullanıcı profili: Eğitimde internet kullanımına ilişkin kullanıcı goruşleri’ konusunda yapılan araştırmada internet kafe kullanıcılarının % 87,5’inin erkeklerin olduğu ve kullanıcıların % 92,5’inin orta sosyo-ekonomik düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Üniversite ogrencilerinin % 66,1’inin internet kafe kullanıcısı olduğu, % 25’inin bilgisayar kullanmayı internet kafede ogrendikleri, internet kafeleri en çok e-posta amaçıyla kullandıkları bunu sırasıyla sohbet, oyun, eğence ve bilgi aramanın izlediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan internet kafe kullanıcılarının % 82,5’inin internetteki içeriğin eğitim için kullanılabilir duzeyde gulu ve zengin içeriğin bulunduğunu belirtmişlerdir.

Aydoğdu’nun (2003), ‘18-24 yaş arası ergen ve gençlerin televizyon ve bilgisayardan psiko-sosyal açısından etkilenme durumlarına yonelik yaptığı araştırmada elde edilen veriler sonucunda; bu yaş grubunun bir kısmının yoğun bir şekilde televizyon izlediği ve bilgisayar (internet) kullandığı, diğer bir kısmınınsa

kullanım oranının çok yoğun olmadığı görülmüştür. Bu iki kitle iletişim aracından iki grubun da olumsuz yönde etkilendikleri tespit edilmiştir. Bu çalışma sonucunda da televizyon ve interneti çok fazla kullanan kişilerin psikososyal açıdan olumsuz yönde etkilendikleri ortaya çıkmıştır.

Orhan ve Akkoyunlu (2004), 'İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları' üzerine yaptıkları çalışmaya göre öğrencilerin % 39'unun interneti bilgiye ulaşma haberleşme ve oyun amaçlı olarak kullandıklarını belirtmişlerdir. Diğer taraftan interneti ders/ödev için bilgiye ulaşma amaçlı kullanan öğrencilerin oranı % 13,9'dur. Bu çalışmadan anlaşılacağı gibi ders/ödev için bilgisayarı kullanan öğrenci sayısı, bilgisayarlı öğretimle hedeflenen genel oranın çok altındadır. Oyun, sohbet ve eğlenme amaçlı kullanımın daha fazla olduğu görülmektedir.

Cengizhan (2005), 'Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: bağımlılık' konusunda yaptığı çalışmada öğrencilerin sorun olarak nitelendirdikleri bulgular üzerinde durmuştur. Çalışma Marmara Üniversitesi BÖTE bölümü öğrencilerinden 57 kişilik grup üzerinde yürütülmüştür. Çalışma sonuçlarına bakıldığında % 95'inin evinde bilgisayar ve internetin olduğu belirlenmiştir. Aşırı internet kullanımı sonucu yaşadıkları olumsuzlukları sorulduğunda % 50'si zaman kaybı, gereksiz işler için zaman harcama gibi nedenler belirtilmiştir. Bununla birlikte ders çalışma, ödevler ve projeler vb. çalışmalara zaman ayıramadıklarını belirtmişlerdir.

Gökçearslan (2005), 'İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin evde bilgisayar Kullanımı'na ilişkin öğrenci ve veli görüşlerini ele aldığı yüksek lisans tez çalışmasında Ankara'da 41 bir ilköğretim ve lisede öğrenim gören, evinde bilgisayarı olan 149 öğrenci ve bu öğrencilerin velilerini örneklem olarak belirlemiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin bilgisayarı, daha çok öğrenme ve eğlence amacıyla kullandıkları, büyük çoğunluğunun bilgisayarı etkili bir şekilde kullandıklarını belirtmişlerdir. Velilerin büyük çoğunluğunun çocuklarının bilgisayarda hangi programları kullandığını bildikleri ancak hangi internet hizmetlerini kullandıkları konusunda daha az bilgi sahibi oldukları belirlenmiştir. Öğrencilerin eğitim içerikli programları ve interneti kullanma oranlarının eğlence amaçlı programları kullanma oranlarından daha düşük olduğu görülmüştür.

Yılmaz (2006), 'İnternet ve internet kafelerin ilk ve orta öğretim öğrencilerine etkileri' adlı yaptığı araştırmada ilköğretim 2. kademe ve lise öğrencilerine internet kafeleri en önemli tercih nedenleri olarak ilk sırada % 39 ile tek başına ya da grup olarak oyun oynamak olduğunu ve internete bağlanacak başka imkânı olmadığı için internet kafeleri tercih ettiklerini belirtmişlerdir. İnternet kafeye gidenlerin Sohbet (chat) yapmak için tercih edenlerin oranı %17,5, arkadaşları internet kafede olduğu için tercih edenlerin oranının da %13,5 olarak ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yaklaşık yarısı internete haftada bir veya birden fazla bağlanmakta, ayda bir veya birden fazla bağlananlar ise öğrencilerin üçte biri olduğunu ve öğrencilerin onda biri ise her gün internete bağlandığını belirtmiştir. Öğrencilerin internette bağlı kaldıkları süre, 1-2 saat zaman aralığında olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. İnternet kafeleri sosyoekonomik düzeyi yüksek olan öğrencilerin daha az kullandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler internetin yararları konusunda, "İnternete erişim" ve "bilgiye kolay ulaşma" olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 43'i internet kafeye haftada bir veya birden fazla gitmektedir. Ayda bir veya birden fazla gidenlerin oranı, % 39'ü ayda birden daha seyrek gidenlerin oranı % 16, her gün gidenlerin oranı ise % 2'dir. Ayrıca öğrencilerin internet kafeye gittikleri günler özellikle hafta sonlarında yoğunlaşmaktadır. Öğrencilerin interneti kullanım amaçlarının basında, % 82'si boş vakitleri değerlendirmek ve diğerleri sırasıyla; dersler için araştırma yapmak % 68'i oyun, oynamak % 67'si, mail adresi kontrol % 57.2'si Messenger ve chat % 52'si müzik indirmek % 46'si ve gazete okumak olduğunu belirtmiştir.

Demir (2006), 'Birey ve aile yaşamına ilişkin konularda internet kullanımının etkisinin belirlenmesi' konusunda yaptığı çalışmanın sonuçlarına göre; Araştırma kapsamına alınan kadınlar % 48,1 ve erkeklerin % 51,9 oranının birbirine yakın olduğu ve bireylerin bilgisayar kullanımı ile ilgili formal ya da hizmet içi eğitim almadıkları, bilgisayar kullanmayı işyerinde öğrendikleri, 6 yıl ve daha fazla süredir bilgisayar kullandıkları, 30 ve daha küçük yaş grubundakilerin bilgisayar kullanmayı daha çok okulda ve evde kendi kendilerine öğrendikleri ($p < 0.05$), interneti öncelikle ofis, ev ve kafe ortamında kullandıkları belirlenmiştir. Deneklerin yarısından fazlasının evlerinde bilgisayar bulunmadığı, evlerinde bilgisayar bulunanların ise evde bilgisayar kullandıkları, en çok bireyin kendisi ve çocuklarının internete bağlandıkları, interneti evde çoğunlukla saat 20.00' den sonra ve günde ortalama 1-2 saat kullandıkları saptanmıştır. 30 ve daha küçük yaş grubundaki denekler evde interneti daha çok

kendileri, 41 ve daha büyük yaş grubundakilerin ise daha çok çocukları kullanılmaktadır. İnternet daha çok haber/ hava durumu/ güncel olayları izleme, ürün ve servisler hakkında bilgi alma, mail-yazışma ile oyun/ eğlence/ müzik amacı ile kullanılmaktadır. Bireyler internette yeterince Türkçe kaynak bulamadıkları, internetle ilgili teknolojik gelişmeleri izlemediklerini belirtmişlerdir. Bilgiye ulaşmak için kitle iletişim aracı olarak en sık internet kullanılmakta, internete daha çok işyerindeki servis kullanılarak bağlanılmaktadır. 41 ve daha büyük yaş grubundaki bireyler gazete/ dergi okumayı daha çok tercih etmektedirler. Bireyler internette arama motorları, elektronik posta ve diğer hizmetlerden yararlanılmaktadır. İnterneti kullanırlarken bağlantının kopması ya da yavaş işlemesi, virüs saldırıları gibi sorunlar ile karşılaşmaktadırlar. İnternetin birey ve aile yaşamı üzerindeki etkilerine ilişkin olarak iletişimi hızlandıran, yaşamı ve sorun çözmeyi kolaylaştıran, sosyo-kültürel gelişmeye ve zamanın etkin kullanımına katkı sağlayan, güvenilir bilgi veren bir kitle iletişim aracı olarak algılanılmaktadır. 30 ve daha küçük yaş grubundaki denekler, internetin sorun çözmeyi kolaylaştırdığı fikrini daha çok benimsemektedirler. Bunun yanısıra; bireyler internetin toplumun bilgi düzeyini artırdığını, ilgi alanları ortak olan bireylerin birbirleri ile haberleşmelerini sağladığını, internetin modernleşme aracı olduğunu, özürülü bireylerin iş yaşamına ve toplumsal yaşama katılımlarını desteklediğini, yüz yüze iletişimi zayıflattığını, zaman, mekan ve para kısıtlamalarını ortadan kaldırdığını düşünmektedirler. 31- 40 yaş grubundaki bireyler ise internetin yüz yüze iletişimi zayıflattığını, internet bağımlılığının aile ve toplum ilişkilerini tehdit ettiğini, yasal düzenlemeler olmadan kullanılmasının çocuklar ve gençler açısından sakıncalı olduğu fikrini daha çok benimsemektedirler.

Bayraktar ve Gün'ün (2007), ' Kuzey Kıbrıs'taki ergenler arasında İnternet kullanımının korelasyon ilişkisi' konusunda yaptıkları araştırmada, internetin öncelikle erkek öğrenciler tarafından sık kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada öğrencilerin interneti genellikle eğlence ve iletişim amaçlı kullandıkları, internette sohbet odalarının kullanırken genellikle kendilerinin farklı bir şekilde tanıttıklarının tespit etmiştir. Bununla birlikte, internet üzerinden oynanan oyunların büyük bir bölümünün şiddet içerikli oyunlar olduğu ve bu oyunları oynama ile anti-sosyal saldırı ve kendine yönelik saldırı arasında ilişki olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin internet kullanımları artığında akademik başarılarının düştüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Aksüt ve Batur'un (2007), 'İnternet perspektifinde ergenlerin sosyalleşme ve iletişim kurma süreci' adlı yaptıkları çalışmaya göre internet ile ergenlerin iletişimi arasında; erkeklerin kızlara oranla daha fazla internet kullandıkları, ergenlerin şiddet olaylarına karışmasının ya da şiddete eğilimli olmasının internet ya da televizyon ile ilgili değil, eğitim sistemiyle ilgili olduğu görülmüştür. Erkeklerin daha çok hareketli içerikli oyunlar oynarken kızların 'chat' yaptıkları tespit edilmiştir. Ergenler arasında internetin zarar değil yarar getirdiği görüşünün daha etkin olduğu belirlenmiştir. Ergenlere göre internetin en etkileyici yönü, istediği an, istenen bilgiye ulaşabilmeye olanak tanınmasıdır. Bilgisayar, televizyon ve internet gibi iletişim araçlarının aile ile iletişimi olumlu ya da olumsuz etkileyip etkilemediği sorusuna öncelikle anne ve babaların, kendilerinden çok bu teknolojiye zaman ayırdıkları bu nedenle iletişim çatışmalarının yaşandığı görüşü egemen olmuştur. Ergenin aileden uzaklaşmasına neden olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

ASAGEM'in (2008), 'İnternet kullanımı ve aile' adlı araştırma kapsamında 2000 anne, 2000 baba ve 819'u çocuk olmak üzere 4819 kişiyle görüşülmüştür. Araştırmada % 36'sının 2 yıllık Yüksekokul mezunu ve üstü eğitim aldığı, % 77'sinin internet kullandığı, internet kullanmayanların % 76,7'sini anneler, % 22,8'ini babalar, % 0,6'sını çocukların oluşturduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılanların % 67,7'sinin interneti bilgi edinme, % 42,12'sinin haber okuma, % 40,42'sinin eğitim, ders, araştırma, % 38,18'inin haberleşme, % 2,12'sinin bahis oynama, % 2,39'unun ise iş amaçlı kullandığı ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, baba ve annelerin internet kullanım süreleri ve internet kullanım sıklıkları arttıkça, internetin aileleriyle geçirdikleri zamanı azalttığı, aile çevresinden uzaklaşmayı artırdığı ortaya çıkmıştır. İnterneti ders, eğitim, araştırma, alışveriş yapma, bahis oynama, bankacılık işlemleri, oyun oynama ve yeni insanlarla tanışma amacıyla kullanan ailelerin, diğer farklı amaçlar için kullananlara göre, internetin daha fazla sorunlara yol açtığı belirlenirken, interneti haberleşme amacıyla kullananlar, internetin daha az sorunlara neden olduğu tespit edilmiştir.

Çakır-Balta ve Horzum (2008), 'Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler' başlıklı araştırmalarında, İnternet bağımlılık düzeyinin; cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm, haftalık internet kullanım süresi ve sosyoekonomik düzeyleri'ne göre farklılık gösterip göstermediğini ortaya belirlemek

amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda cinsiyet yönünden erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre internete bağımlılığı düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur. Haftada sekiz saatten fazla internet'e bağlı kalan öğrencilerin, haftada sekiz saatten az bağlı kalan öğrencilere göre bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

İşman ve Gürgün (2008), 'Özel okullarda öğrenim gören ilköğretim öğrencilerinin internete yönelik tutum ve düşünceleri' konulu çalışmaları kapsamında ilköğretim 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinden 124'ü erkek (% 54,6), 103'ü kız (% 45,4) olmak üzere 227 öğrenci ile çalışmışlardır. Araştırma sonucunda ilköğretim öğrencilerinin internet kullanım düzeylerinin iyi seviyede olduğu ve internete yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıfların ve interneti kullanma sıklıklarının internete yönelik düşünceleri ve internet kullanımı bilgi düzeyleri üzerindeki etkileri araştırıldığında gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bilgisayar ve internet eğitimi alan ve almayan öğrencilerin internete yönelik düşüncelerinde farklı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin bilgi, tutum ve düşüncelerinde cinsiyete göre farklılıklar görülmüştür. Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre e-posta kullanımı, dosya indirme, interneti eğitim amaçlı kullanma, internet üzerinden sohbet etme gibi konularda internete yönelik daha olumlu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin internete yönelik bilgi, tutum ve düşüncelerinde bilgisayar ve internet eğitimi almalarına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bilgisayar ve internet eğitimi alan öğrenciler diğerlerine göre internette gezinti yapma, e-posta kullanma, internet üzerinden tv izleme, ödev hazırlama, interneti eğitim için kullanma konularında internete yönelik daha az olumlu düşündükleri belirlenmiştir.

Duman, (2008), 'İnternet kullanımının öğrencilerin sosyal ilişkileri ve okul başarıları üzerindeki etkisi' araştırmasında elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin % 48'i lise 1'ler, % 52'si ise lise'lerden oluşmaktadır. Cinsiyet dağılımında kızlar % 72, erkekler ise % 28 oranında temsil edilmiştir. Öğrencilerin % 65'i maddi durumlarının yeterli, % 25'i oldukça yeterli ve % 10'unu da yetersiz olarak cevap vermiştir. Okul ve ders saatleri dışındaki vakitler de en çok ne yaparsın sorusuna, öğrencilerin % 24'ü internete takılırım, % 24'ü ders çalışırım, % 19'ü gezerim, % 17'si televizyon izlerim,

% 13'ü kitap okurum cevaplarını vermiştir. İnternet kullanan öğrencilerin % 76'sı chat yaptığını, % 15'i eğitim/araştırma ödev yaptığını, % 9'u oyun oynadığını belirtmiştir. Öğrencilerin % 37'si her gün, % 27'si gerektiğinde, % 9'u da haftada bir kez internete girdiğini ifade etmiştir. İnterneti kullandıktan sonra anne-babamla olan ilişkilerim bozuldu sorusuna öğrencilerin % 58'i evet, % 42'si de hayır cevabını vermiştir. Öğrencilerin % 70'i internet kullanımı sonrasında yazı ve konuşma tarzlarının bozulduğunu ve % 64'ü de göz ve kulak sorunlarını yaşamaya başladıklarını belirtmişlerdir.

Günüç'ün (2009), 'İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet arasındaki ilişkilerin incelenmesi' konusunda yaptığı tez çalışmasında ise, bazı demografik değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin yanında bu değişkenler ile internet bağımlılık durumu arasındaki ilişkiler de incelenmiştir. Bu sonuçlara göre; İl, cinsiyet, sınıf, yaş, baba mesleği, sigara kullanma durumu, aile geliri, interneti en sık kullanım amacı, interneti yıllık ve günlük kullanım miktarının anlamlı yordayıcı oldukları sonucu bulunmuştur.

Gürsakal (2012), 'PISA 2009 öğrenci başarı düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi çalışmalarında'; Türkiye örnekleminin 170 okulundan toplanan 4996 adet 15 yaş grubu öğrenciye ilişkin olarak okuma becerileri ile fen ve matematik okuryazarlıklarının etkileyen faktörleri araştırmıştır. Çalışmada PISA 2009 Türkiye okuma becerileri ile fen ve matematik okuryazarlığı alanlarında ortalamanın altında olan puanlar başarısız üstünde olanlar ise başarılı olarak sınıflandırılmış ve bu sınıflandırmada etkili olan değişkenler lojistik regresyon analizi ile tespit edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin evde ve okulda bilgisayar kullanım sürelerinin, çalışma stratejilerinin, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin başarı düzeyi üzerinde önemli birer risk faktörü olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin evde ve okulda bilgisayar kullanım sıklıkları ile başarıları arasında da negatif bir ilişki ortaya çıkmıştır.

Balcı ve Gülnar (2009), 'Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili' konusunda yaptıkları çalışmada; katılımcıların % 23,2'si internet bağımlılığı belirtisi gösterirken, %28,4'ü ise riskli internet kullanıcı grubunda bulunmaktadır. Katılımcıların % 19,9'u haftada bir gün, % 31,0'u haftada 2-3 gün, % 21,5'i haftada 4-5 gün, % 26,7'si de her gün düzenli olarak internet kullandığını

belirtmiştir. İnternet bağımlısı ve riskli internet kullanıcısı olan öğrencilerin daha sık internet'i kullandıkları belirtilmiştir. İnternet bağımlılığı üzerinde demografik değişkenlerin (cinsiyet, öğrenim görülen sınıf, ikamet şekli ve aylık harcama miktarı) ayırt edici bir etkisi bulunmamıştır. İnternet bağımlılarını, bağımlı olmayanlardan ayıran en güçlü iki değişken ise sırasıyla interneti kullanım süresi ve internet'e duyulan güven olduğu belirtilmiştir.

Günüş ve Kayri (2010), 'Türkiye'de İnternet Bağımlılık Profili ve İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik-Güvenirlik' çalışmalarında örneklemedeki bireylerin cinsiyetlerine, yaşadığı illere, yaşlarına, kullanım amaçlarına, kullanım miktarlarına göre dağılımları incelenmiştir. Örneklemedeki bireylerin interneti en sık kullanım amacı olarak; %47,2 'araştırma', %15,4 'sohbet', % 9,3 'müzik-film', % 7,2 'oyun', % 5,2 'web de sörf', % 3,3 'haber' ve %1,7 'pornografi' seçeneğini işaretledikleri görülmüştür. Bireylerin interneti günlük kullanım miktarlarının ağırlıklı olarak 1-3 saatleri % 73,7 arasında değiştiği gözlenmektedir. İnterneti günlük 4-6 saat arasında kullanan % 14,1, 7-9 saat kullanan % 2,7 ve son olarak da 10 saat ve üstü kullananların % 3,1 olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin internetle kaç yıldır tanıştıkları miktarları kategorilere ayrılmış ve yeni başlayanlar için 0 aylık kategorisi oluşturulmuştur. Buna göre; henüz internetle tanışanların % 11,4, 1-3 yıl arası tanışanlar %39,7, 4-6 yıl arası % 21,9 ve 7 yıl üstü süredir internet kullananların %5,3 olarak tespit edilmiştir.

Yıldız, (2010), 'Lise öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile sağlıklı yaşam biçimi davranışları arasındaki ilişki' konusunda yaptığı araştırmanın bulgularına göre; elde edilen bulgulara göre öğrencilerin Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği toplam puan ortalaması 66.17 ± 24.60 'dir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerden, erkeklerde, lise ikinci sınıflarda, 1500 TL ve üzeri aylık geliri olanlarda, internete evden bağlananlarda, interneti günlük beş saatten fazla kullananlarda, her gün birkaç kez interneti kullananlarda, internet kullanımında belli bir zaman dilimi belirtmeyen ancak rastgele zamanlarda kullananlarda ve interneti sohbet, oyun, müzik, alışveriş, program yükleme, e-posta amacıyla kullananlarda Problemlı İnternet Kullanımı Ölçeği puan ortalamaları yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışları Ölçeği (SYBDÖ) puan ortalaması ise 121.57 ± 19.96 olup, puan ortalamalarının erkek öğrencilerde, lise ikinci sınıflarda, anne ve babası üniversite mezunu olanlarda, 1500 TL ve üzeri aylık geliri olanlarda, günde 1 saatten az interneti kullananlarda, internete

internet kafeden bağlananlarda, iki günde bir kez internete bağlananlarda, haber, müzik, alışveriş, program yükleme, ödev, araştırma amacıyla interneti kullananlarda yüksek olduğu belirlenmiştir. Problemlerli internet kullanımı ile sağlıklı yaşam biçimi davranışları arasında negatif yönde zayıf ilişki bulunmuştur ($r=-0.129$).

Ziya, Doğan ve Kelecioğlu (2010), tarafından yapılan çalışmaya göre de öğrencilerin iyi derecede bilgisayar bilgisi gerektiren işlemler konusunda, kelime-işlem ve elektronik tablolama programları kullanımı konusunda ve internet kullanımı konusundaki özgüvenlerinin matematik başarı düzeyini olumsuz etkilediği ortaya çıkarılmıştır. Bilgisayara ayrılan vakit internet ve bilgisayar teknolojileri soru formunda genelde oyun ve internete harcanan zamanı ifade ettiği için bu sonucun dikkate alınması gerektiğini belirtmişlerdir.

TÜİK (2010), tarafından gerçekleştirilen araştırmada hanelerin % 41,6'si internet erişim imkânına sahip olduğunu, 2009 yılında ise bu durumun % 30 olduğunu belirlemiştir. Araştırma bulgularına göre 16-74 yaş grubundaki bireylerde bilgisayar ve internet kullanım oranları sırasıyla erkeklerde % 53,4 ve kadınlarda ise % 33,2 dir. Bu oranlar bir önceki yıl için sırasıyla erkeklerde % 50,5 ve kadınlarda ise % 30'dur. İnternet kullanılan yerler ; % 62,8 ile ev ve % 31,6 ile işyeri ve % 20 ile internet kafe olarak sıralanmaktadır. İnternet kullanan beş bireyden üçü her gün internet kullanmaktadır. Bilgisayar kullanan bireylerin % 60, 8'i bilgisayarı, internet kullanan bireylerin % 59'ü ise interneti hemen hemen her gün kullanmıştır. İnterneti kullanan bireylerin % 72,8' i e-posta göndermek-almak, % 64,2'si sohbet odalarına, haber gruplarına veya çevrimiçi tartışma forumlarına mesaj göndermek, anlık ileti göndermek, % 58,8'i haber, gazete ya da dergi okumak, 5 55,7'si mal ve hizmetleri hakkında bilgi aramak, % 51,2'si oyun, müzik, film, görüntü indirmek ya da oynatmak için interneti kullandığını belirtmiştir.

Özçınar (2011), 'İnternet bağımlılığı ile Kuzey Kıbrıs'taki gençlerin iletişim, eğitim ve fiziksel problemlerinin ilişkisi' konulu çalışmanın amacı Kuzey Kıbrıs'taki gençler arasındaki internet bağımlılığının kapsamını incelemektir. Araştırmaya 14-26 yaş arası 851 katılımcı katılmış olup, internet kullanımı ve bağımlılığı anketini uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların % 6.6'sı internet bağımlısıdır. Liseye yeni başlayan öğrencilerin, internet bağımlılığı en yüksek orana sahipken bunları

üniversite öğrencileri takip etmektedir. Bütün yaş gruplarında erkekler, kızlara oranla daha yüksek internet bağımlılığı oranına sahiptirler. Akademik, sosyal ve fiziksel sorunların hepsinin internet bağımlılığıyla ilişkili olduğu bulunmuştur.

Döner (2011), 'İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi' konulu araştırmaya 624 öğrenci katılmış olup bu araştırmanın bulgularına göre; İlköğretim ikinci kademedeki öğrenim gören öğrencilerden internet bağımlısı tespit edilmediği gibi internet kullanıcılarının % 10'u sınırlı semptom gösterenler olup; % 90'ı semptom göstermeyenlerdir. İnternet bağımlılık ölçeğinden alınan puanlar, cinsiyete, internet kullanım süresine, günlük kullanım sıklığı ve kullanım mekanı değişkenlerine göre farklılık göstermektedir. İnternet bağımlılığı ile günlük kullanım saati ve yaş değişkenleri arasında düşük düzeyde ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Batıgün ve Kılıç (2011), 'İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler' konulu aralarının bulgularına göre; öğrencilerin günde ortalama 1.53 ($S = .79$) saat internete bağlı kaldıkları; % 59,5'i günde 0-2 saat arası internete bağlandığını, % 22'si interneti hem etkileşim hem de bilgi amaçlı olarak kullandığını belirlenmiştir. Deneklerin %18.89'unun internet bağımlısı olarak tanımlanabileceği ve erkeklerin internet bağımlılığı puanlarının kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Deneklerin % 73.3'ü internete evden bağlanmaktadır. Üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan öğrencilerin orta ve alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek internet bağımlılığı puanlarına sahip oldukları görülmüştür. Regresyon analizi sonucunda internetin gün içerisinde uzun süreli ve iletişim amacıyla kullanımı, üst sosyoekonomik düzey, erkek olmak, gelecek beklentisi, yaşam doyumu ve özdenetimin düşük; nörotizm, anksiyete ve somatizasyonun ise yüksek olması internet bağımlılığını yordayan değişkenler olarak belirlenmiştir.

Sevindik (2011), 'Fırat üniversitesi öğrencilerinde problemlerli internet kullanımı ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının belirlenmesi' amacıyla yapılan araştırma sonucuna göre, Öğrencilerin % 50,9'u haftada en az 6 gün internete bağlanmakta, % 21,4'ü günde ortalama 2 saat internet bağlanmaktadır. İnternetin en fazla kullanım amaçları; e-posta adresine bakmak (% 87,8), gazete dergi okumak (% 63,4), online

oyun oynamaktır (% 28,4). Uzun süreli internet kullanımına bağlı en fazla görülen problemler ise, gözlerde yanma, boyun kaslarında ağrı ve uykusuzluktur. Öğrencilerin % 14,6'sında problemlili internet kullanımı davranışı vardır. Erkek öğrencilerde, dördüncü sınıfta okuyanlarda, baba - anne eğitim düzeyi ile gelir düzeyi yüksek olanlarda, kendilerine ait bilgisayarları olanlarda, geceleri internet bağlanmayı tercih edenlerde problemlili internet kullanımı yüksektir. Sık sık uykusuzluk problemi yaşayanlarda, sigara içenlerde ve fiziksel aktivitesi düşük olan öğrencilerde problemlili internet kullanım ölçeği yüksek bulunmuştur. Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ise, anne ve baba eğitim düzeyi, gelir seviyesi, gelir getirici bir işte çalışma durumu arttıkça yükselmektedir. İnterneti e-posta okumak, gazete dergi okumak, tartışma gruplarına katılmak için kullananlarda sağlıklı yaşam biçimi davranışları puan ortalaması anlamlı olarak yüksektir. Sağlıklı yaşam biçimi davranışları ile problemlili internet ölçeği puanları arasında negatif yönde anlamlı düzeyde korelasyon bulunmuştur. Öğrencilerde problemlili internet kullanımının, sağlıklı yaşam biçimi davranışlarını olumsuz etkilediği görülmüştür.

TÜİK (2011), tarafından gerçekleştirilen araştırmada 16-74 yaş grubundaki bireylerde bilgisayar ve İnternet kullanım oranları sırasıyla % 46,4 ve %45,0'dır. Bu oranlar 2010 yılında sırasıyla %43,2 ve %41,6 idi. Bilgisayar ve İnternet kullanım oranları 16-74 yaş grubundaki erkeklerde %56,1 ve %54,9 iken, kadınlarda %36,9 ve %35,3'tür. Bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24 yaş grubudur. Bu oranlar tüm yaş gruplarında erkeklerde daha yüksektir. Bilgisayar ve İnternet kullanımı kentsel yerlerde %54,7 ve %53,2, kırsal yerlerde ise %26,9 ve %25,7'dir 16-74 yaş grubundaki tüm bireylerin %36,2'si İnterneti düzenli olarak hemen hemen her gün veya haftada en az bir defa kullanmaktadır. 16-74 yaş grubunda İnternet kullanan bireylerin düzenli İnternet kullanım oranı ise %89,5 olup, bu oran kentsel yerlerde % 90,7, kırsal yerlerde %83,7'dir. 2011 yılı ilk üç ayında (Ocak-Mart 2011) İnternet kullanan bireyler İnterneti en çok % 72,7 ile çevrimiçi haber, gazete ya da dergi okuma, haber indirme için kullanırken, bunu % 54,1 ile sağlık ile ilgili bilgi arama takip etmektedir. Web siteleri aracılığıyla (Blog siteleri, facebook, twitter) toplumsal ve siyasal konular ile ilgili görüşleri okuma veya paylaşma (%50,8) ve mal ve hizmetler hakkında bilgi aramak da (%46,6) kullanım amaçları arasında yer almaktadır. 2010 yılı Nisan ile 2011 yılı Mart aylarını kapsayan on iki ay içinde İnternet kullanan bireylerin kamu kurum/kuruluşları ile iletişimde İnternet kullanma oranı %38,9'dur. Bu oran

önceki yılın aynı döneminde (2009 Nisan-2010 Mart) % 27,2 idi. Kullanım amaçları arasında kamu kuruluşlarına ait web sitelerinden bilgi edinme %92,2 ile ilk sırayı almaktadır. İnternet kullanan bireylerin İnternet üzerinden kişisel kullanım amacıyla mal veya hizmet siparişi verme ya da satın alma oranı %18,6'dır. Önceki yıl İnternet üzerinden alışveriş yapanların oranı ise %15'0 idi. 2010 yılı Nisan ile 2011 yılı Mart aylarını kapsayan on iki aylık dönemde İnternet üzerinden alışveriş yapan bireylerin %28,8'i giyim ve spor malzemesi, %27,8'i elektronik araç, %19,8'i ev eşyası, %17,6'sı kitap, dergi, gazete (e-kitap dahil) internet üzerinden alındığı belirlenmiştir.

Gencer (2011),Tarafından yapılan araştırmada; araştırmaya katılan 1380 öğrencinin %2,72si internet bağımlısı ve % 24,3 'ü de muhtemel internet bağımlısı olarak görülmektedir. Cinsiyet göre bağımlılık durumları erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla olduğunu ve internet bağımlılığı ile sosyoekonomik düzey arasında bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Okul türünün internet bağımlılığı üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını fakat akademik başarı üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Araştırmada başat kullanım yeri ve bağımlılık arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun evde internet girdiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Aydın (2011), Liselerde bilgisayar ve internet kullanımının eğitim ve öğretimdeki olumsuz etkilerini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmanın sonucuna göre, 'cinsiyet', 'sınıf', 'bilgisayar kullanım yılı', 'bilgisayar kullanma düzeyi', 'evde bilgisayarın bulunduğu yer', 'mail kontrol etme sıklığı', 'bilgisayar başında geçirdiği zaman' değişkenlerine göre; öğrencilerin bilgisayar oyunlarına olan ilgileri; bilgisayar ve interneti araştırma, ödev yapma amacıyla kullanma tutumları; sanal ortamda sosyallikleri; günlük işlerine ayırdıkları zaman; yaşadıkları sağlık sorunları; fikir, mülkiyet ve telif hakkı ihlaline duyarlılıkları; ailelerin, öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanım alışkanlıklarını kontrolü konularında farklılıklar görülmüştür. Ayrıca, öğrencilerin çoğunun, evinde bilgisayar ve internet olduğu, bilgisayarının kendi odalarında bulunduğu, 5-10 yıldır bilgisayar kullanıcı olduğu, bilgisayar başında günde 1-3 saat arası vakit geçirdiği, bilgisayarı eğlenmek amacıyla kullandığı, strateji savaş ve dövüş oyunlarını tercih ettiği ve internette en çok pornografik öğelerle karşılaştığı bulgularına ulaşılmıştır.

Üneri ve Tanıdır (2011), Bir grup lise öğrencisinde internet bağımlılığı değerlendirmesi: Kesitsel bir çalışma adlı yaptıkları araştırmada liseye devam eden bir grup ergende internet bağımlılığı ile yaş, cinsiyet, anne-baba yaşı, anne-baba eğitim düzeyi, kardeş sayısı, evde internet erişiminin mevcudiyeti, ergenin internet başında geçirdiği süre, ergenin odasında bilgisayar bulunup bulunmaması, ergenin sigara kullanıp kullanmaması ve depresyon ölçek puanı gibi değişkenlerin internet bağımlılığı ölçek puanına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 54'ü kız, 211 öğrenciden oluşmaktadır. İnternet Bağımlılığı Ölçek puanı ile değişkenlerin ilişkisi incelendiğinde, internette kalma süresi ve depresyon skoru arttıkça bağımlılık ölçek puanının da arttığı, erkeklerin kızlara göre bağımlılık ölçek puanlarının istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu, diğer değişkenlerle bağımlılık ölçek puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olmadığı saptanmıştır. Bağımlı grubu bağımlı olmayan gruptan ayırt etmede, sırasıyla, erkek olmanın, depresyon skorunun yüksek olmasının ve internette uzun süre kalmanın istatistiksel olarak anlamlı etkisinin olduğu görülmektedir.

Yılmaz (2012), 'Ortaöğretimde eğitim amaçlı internet kullanımı' konusunda yaptığı araştırmanın bulgularına göre; Öğrencilerin genel olarak internete karşı tutumları okul başarılarını etkilemediği ya da olumlu etkilediği yönündedir. İnternetin okul başarısını olumlu etkilediğini düşünenlerin öğretim ve öğrenmeye katkısına yönelik daha olumlu bir yaklaşım geliştirdikleri saptanmıştır. Öğrencilerin çoğunluğunun interneti ödev ve sohbet amaçlı kullandıkları saptanmıştır. Ödev amaçlı kullananların internetten okul yaşantısında daha fazla yararlandıkları saptanmıştır. İnternetin kişisel gelişim içerisinde olan öğrencinin kültürel gelişimi ve sosyal iletişimine katkı sağladığı saptanmıştır. Öğrencilerin internetteki bilgiye karşı olumlu tutum geliştirdikleri ve internet üzerinde ihtiyaç duyulan bilgiye erişmede yeterli oldukları yönünde görüş bildirdikleri saptanmıştır.

Numanoğlu ve Bayır (2012), İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanımları adlı çalışmalarında Ankara'da devlet ilköğretim okuluna devam eden 6, 7 ve 8. sınıflardan 471 öğrenciye anket uygulanmış olup ve bu çalışmada 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin bazen, 7. sınıf öğrencilerinin her zaman interneti mesaj gönderme ve mesajlara bakma amaçlı kullandıkları, 6. ve 8. sınıftakilerin yaklaşık % 40'ının, 7. sınıftakilerin ise % 37'sinin her zaman ödevleri için araştırma

amaçlı interneti kullandıkları, 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin hiçbir zaman, 7. sınıfların ise çok seyrek internetten gazete, dergi vb. okudukları, sırasıyla 7., 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin her zaman interneti sohbet amaçlı (MSN, ICQ, Facebook vb.) kullandıkları belirlenmiştir. Öğrencilerden; 7. sınıftakilerin her zaman, 6. sınıftakilerin çoğunlukla, 8. sınıftakilerin ise bazen oyun oynamak için internetten yararlandıkları, ayrıca 6.sınıfların çoğunlukla, 8. sınıfların bazen, 7. sınıfların ise hiçbir zaman internetten program indirmedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. En yüksek oranda % 35,1 7. sınıfların bazen 8. sınıfların çoğunlukla ve 6. sınıf öğrencilerinin ise % 26,4'ünün her zaman ve çoğunlukla merak ettikleri konuları araştırmak için interneti kullandıkları, tüm sınıflardaki öğrencilerin hiçbir zaman (% 66) interneti web sitesi, blog vb. hazırlamak için kullanmadıkları, ancak sınıflar büyüdükçe müzik dinlemek, video seyretmek gibi etkinlikler için internetten yararlanma durumlarının arttığı belirlenmiştir.

Kulu (2012), tarafından yapılan çalışmada; öğrencilerin yüzde 94,2' sinin evinde bilgisayar olduğu ve yüzde 83,3' ünün evinde internet bağlantısının olduğunu ve öğrencilerin tamamına yakınının internet kullandığı ve büyük çoğunluğunun internete evden bağlandığı, sadece yüzde 7,4' lük kısmın internete kafelerden bağlandığı görülmektedir. Öğrencilerin 2009-2010 eğitim-öğretim yılı yıl sonu ve 2010-2011 eğitim-öğretim yılı 1.dönem sonu başarı durumlarına ile okul dışındaki vakitlerinde internete girme, kitap okuma ve ders çalışma seçeneğinde anlamlı bir farklılık görülmüştür. Öğrencilerin gün içerisinde internet kullanım süreleri incelendiğinde öğrencilerin yarısından fazlasının 3 saatin üzerinde internet kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin gün içerisinde internet kullanım süreleri ile 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılı yıl sonu ve 2010-2011 eğitim-öğretim yılı 1.dönem sonu başarı durumları arasında anlamlı farklılık görülmüştür. Zayıf olan öğrenciler teşekkür ya da takdir belgesi alan öğrencilere oranla internet başında daha fazla vakit geçirdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin gün içerisinde ders çalışmak için internet kullanım süreleri incelendiğinde, öğrencilerin büyük çoğunluğunun yaklaşık yarısı 1 saatin altında, diğer yarısı ise 1-2 saat ders çalışmak için internet kullandığı görülmüştür. Öğrencilerin interneti kullanım amaçlarına yönelik görüşleri incelendiğinde öğrencilerin interneti en çok sosyal paylaşım (facebook, twitter v.b) için kullandığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yarısından biraz fazlası sosyal paylaşımı her zaman kullanırken, yaklaşık 4'te 1'lik kısmının da sosyal paylaşımı çoğunlukla kullandığı ortaya çıkmıştır.

Öncü, Erhan ve Göktalay Baltacı (2012), İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin internet öz-yeterliklerini etkileyen faktörleri araştırdıkları çalışmalarını 10 farklı ilköğretim okulunda 609 öğrenci ile gerçekleştirmişlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar öğrencilerin internet öz-yeterliklerinin oldukça yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Öğrencilerin internet özyeterliliğini etkileyen faktörler olarak günlük bilgisayar kullanımı, haftalık e-posta kullanımı ve evde internet bağlantısı olması öne çıkmıştır. Öğrencilerin sınıf düzeyi ve cinsiyetin internet öz-yeterliliği üzerine etkisi bulunamamıştır.

TÜİK (2013), tarafından gerçekleştirilen araştırmada; 16-74 yaş grubundaki bireylerde internet kullanımı %47.4'ten %48.9'a yükseldiği görülmektedir. 2012 yılında % 48,7 olan bilgisayar kullanımı da % 49.9'a çıktığını, internet kullanımı % 59,3'ü erkeklerin, % 38,7'sinin de kadınların kullandığı ifade ediliyor. Türkiye genelinde hanelerin internete erişim oranı ise % 49,1'e ulaştığı anlaşılmaktadır. Rapora göre bilgisayar ve İnternet kullanım oranlarının en yüksek olduğu yaş grubu 16-24'dur. 2013 yılının ilk üç ayında 16-74 yaş grubundaki tüm bireylerin %39,5'i interneti düzenli olarak (hemen her gün veya haftada en az bir defa) kullanırken, internet kullanan bireyler arasında bu oran %91,6 olarak tespit edilmiştir. Araştırmadaki mobil kullanım alışkanlıklarına dair ortaya çıkan tabloya bakacak olursak, 2013 yılının ilk çeyreğinde bireylerin % 41.1'inin ev ve işyeri dışında internete bağlanmak için cep telefonu veya akıllı telefonları kullandığı anlaşılmaktadır.

Özer (2013), Problemlerli internet kullanımının benlik saygısı ve öznel iyi oluş ile açıklanabilirliği konusunda yaptığı araştırma sonucuna göre; problemlerli internet kullanımını ile benlik saygısı ve öznel iyi oluş arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu bulunmuştur. Ayrıca benlik saygısı ve öznel iyi oluşun problemlerli internet kullanımının anlamlı düzeyde yordayıcıları olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada ayrıca problemlerli internet kullanımını ile cinsiyet, ailenin gelir düzeyi, internette geçirilen süre, internet kullanım amacı ve annenin eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Bunun yanında problemlerli internet kullanımının, okul türü, sınıf düzeyi ve babanın eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ayas veHorzum (2013), 'İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı ve Aile İnternet Tutumu' araştırmalarında 2010-2011 öğretim yılının ikinci döneminde 407

öğrenciye anket uygulanmış ve araştırma sonucuna göre; Araştırma kapsamında 214 aile ihmalkar internet tutumuna,96 aile müsamahakar internet tutumuna, 83 aile demokratik internet tutumuna ve 14 aile otoriter internet tutumuna sahip olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda internet bağımlılığında, ihmalkar internet tutumuna sahip olan ailelerin önemli rolü olduğu bulunmuştur. Araştırmada aile internet tutumunda cinsiyet, öğrenim görülen sınıf ve internet kullanım becerisinin anlamlı değişkenler olduğu bulunmuştur.

Zorbaz (2013), Lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımının sosyal kaygı, akran ilişkileri ve bazı demografik değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmanın sonucuna göre, erkeklerin problemleri internet kullanım düzeyinin kadınlardan daha yüksek olduğu, ancak anne ve baba öğrenim düzeyi ile aile gelir düzeyi değişken grupları açısından problemleri internet kullanım düzeyinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Araştırmanın hiyerarşik regresyon analizi sonuçları ise lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımında sosyal kaygı değişkeninin alt boyutlarından olumsuz değerlendirilme korkusu ile genel durumlarda sosyal kaçınma ve huzursuzluk duyma değişkenlerinin büyük oranda ilişkisi olduğunu (% 21,5), ayrıca bu değişkenler kontrol edildiğinde akran ilişkileri değişkeninin alt boyutlarından kendini açma ve sadakat değişkenlerinin de anlamlı derecede (% 6,2) ilişkisi olduğu bulunmuştur. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre lise öğrencilerinin problemleri internet kullanımlarını yordama da sosyal kaygı ve akran ilişkilerinin önemli değişkenler olduğu tespit edilmiştir.

Yurttaş (2013),Tarafından hazırlanan‘İnternet Kullanım Alışkanlıkları Açısından İlköğretim 5.-6.-7.-8. Sınıf Öğrencilerinin Durumu -İnternet Kullanımı ile ilgili Ailelerin Değerlendirmeleri’ adlı çalışmada 240 öğrenci ve 240 velisi olmak üzere toplam 480 kişiye anket uygulanmıştır.Araştırma sonucunda, çocukların internet kullanımlarına ilişkin yapılan araştırma ile sosyoekonomik düzeylerin çocukların internetle tanışma yaşlarına ilişkin farklılıklar yarattığı; sosyoekonomik düzeylerin internete bağlanma süreleri, bağlanma sıklıkları gibi kullanım alışkanlıkları açısından fark yaratmadığı; araştırmaya katılan her çocuğun interneti kullandığı; çocukların bilgi kaynakları arasında internetin ilk sırada yer aldığı; çocukların interneti en çok ödev ve dersleri için kullandığı; dersler haricinde oyun aramaları yaptığı; anne babaların

çocuklarını en çok saat ve gün kısıtlamaları ile denetledikleri; internet filtre programlarının çok kullanılmadığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Yılmaz (2013), Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının problemleri internet kullanımı ve bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi konusunda yaptığı araştırmanın bulgularına göre; kız öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarının erkeklerin psikolojik iyi oluşlarından anlamlı biçimde daha yüksek olduğunu yansıtmıştır. Temel kullanım amacı açısından interneti bilgi edinme amaçlı kullananların psikolojik iyi oluşlarının interneti eğlence ve iletişim amaçlı kullananların psikolojik iyi oluşlarından anlamlı biçimde daha yüksek olduğu görülmüştür. İnterneti en sık gündüz kullananların psikolojik iyi oluşlarının interneti en sık akşam ve en sık gece kullananların psikolojik iyi oluşlarından anlamlı biçimde daha düşük olduğu görülmüştür. Teknik bilimler alanında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin sosyal bilimler ve fen bilimleri alanlarında öğrenim gören üniversite öğrencilerinden anlamlı biçimde daha yüksek psikolojik iyi oluşa sahip olduğu saptanmıştır. İnterneti problemleri kullanan üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının interneti problemsiz kullanan öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarından anlamlı biçimde daha düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca üniversite öğrencilerinin günlük internet kullanım süresine, barınma biçimine ve internete en sık bağlanılan yere göre psikolojik iyi oluşlarının anlamlı biçimde farklılaşmadığı görülmüştür. Adımsal regresyon analizi sonucunda problemleri internet kullanımı, cinsiyet, internetin en sık kullanıldığı zaman dilimi ve internet kullanım amacının psikolojik iyi oluşun anlamlı yordayıcıları oldukları bulunmuştur. İnterneti problemleri kullanan üniversite öğrencilerinden kız öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarının erkeklerin psikolojik iyi oluşlarından anlamlı biçimde daha yüksek olduğu saptanmıştır. İnternetin günlük kullanım süresine göre interneti problemleri kullanan öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarının anlamlı biçimde farklılaştığı görülmüştür. İnterneti temel kullanım amacına, internetin en sık kullanıldığı zaman dilimine ve öğrenim görülen alana göre interneti problemleri kullanan üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının anlamlı farklılıklar göstermediği bulunmuştur.

Yılmaz, Şahin, Haseski ve Erol (2014), 'Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi' başlıklı çalışma sonucunda elde ettiği bulgulara göre; lise öğrencilerinin % 17'sinin düşük, % 67'sinin orta ve % 16'sının da yüksek düzeyde internet bağımlısı olduğu tespit edilmiştir. Lise

öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri; cinsiyete, sınıf düzeyine, öncelikli internet kullanım amacına ve günlük internet kullanım süresine göre farklılık göstermektedir. Öğrencilerin internet kullanım amacına göre de sohbet ve oyunun, araştırma-ödev hazırlamaya göre daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Çetin (2014), 'Ergenlerin internet ve problemleri internet kullanım davranışlarının bazı psiko-sosyal özellikler açısından incelenmesi' doktora çalışması Eskişehir il merkezindeki devlet liselerinde öğrenim gören 2729 öğrenciden oluşmuştur. Araştırmanın bulguları ergenlerin önemli bir kısmının internete en çok evdeki bilgisayardan bağlandıklarını, en çok akşam bağlandıklarını, çoğunlukla haftada ortalama 1-5 saat arasında internet kullandıklarını tespit edilmiştir. İnternet uygulamalarının kullanımı açısından ise en çok sırasıyla genel bilgi arama, oyun ve chat için kullanımın olduğu ve interneti en çok eğlenceli zaman geçirmek için kullandıkları bulunmuştur. Ergenlerin internette başka biri gibi davranarak kimlik denemeleri yapma sıklıkları açısından ise asla kimlik denemesi yapmayanların oranı % 32,5 bazen yapanların oranı % 66,4 ve sık sık yapanların oranı ise % 1,1'dir. İnternette çoğunlukla yapılan kimlik deneme biçimi ise hayali biri gibi davranma olarak belirlenmiştir. Ayrıca, ergenler çoğunlukla insanları daha kolay tanımak için ve daha kolay konuşmak için internette kimlik denemeleri yaptıklarını ifade etmişlerdir. Ergenlerin % 90,70'inin Facebook kullanıcısı olduğu ve Facebook kullanmalarının temel nedeni olarak ilk sırada "sohbet etmek" olduğu ortaya çıkmıştır. Ergenlerin internetin yaşamlarına etkisine yönelik algılamalarına ilişkin ise ergenlerin % 50'si internetin arkadaşlarıyla ilişkilerini, % 33'ü günlük rutinlerini tamamen olumlu etkilediğini belirtmişlerdir. Ergenlerden % 28'i internetin sağlığını, % 27'si öğretmenlerle ilişkisini, % 26'sı okul performansını ve aile ilişkisini tamamen olumlu etkilediği belirlenmiştir.

Seferoğlu ve Yıldız (2014), 'Dijital Çağın Çocukları: İlköğretim Öğrencilerinin facebook kullanımları ve İnternet bağımlılıkları üzerine bir araştırma' konulu araştırma farklı illerde (Ankara, Eskişehir, Diyarbakır, Van ve Trabzon) okullarda öğrenim gören 351 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara; katılımcıların % 85.5'inin internet bağımlılık ölçeğine göre bağımlılık göstermeyenler grubunda olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. İnternet bağımlılık ölçeğinden alınan puanlar erkeklerde % 33.79 ve kadınlarda %17.72 olarak tespit edilmiştir. Erkeklerde internet kullanma oranı kadınlara göre daha fazla çıkmıştır. Facebook hesabı olanların internet

bağımlılığı ortalamaları Facebook hesabı olmayanlara göre daha yüksek çıkmıştır. Facebook kullanma sıklığı ile internet bağımlılığı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir.

Alpaslan(2014), 'İnternet aile stillerine göre 9. sınıf öğrencilerinin internete yönelik tutum, öz yeterlik ve internet kullanım amaçlarının incelenmesi' konusunda yaptığı araştırma sonucunda öğrencilerin internet kullanım amaçlarında iletişim, araştırma ve bilgi edinme amaçlı internet kullanımında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Bunun yanında erkek öğrencilerin eğitsel amaçlı, genel amaçlı ve eğlence amaçlı internet kullanım oranlarının kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin günlük internet kullanım süreleri erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuş fakat internete yönelik öz-yeterlik algılarının erkek öğrencilerden düşük olduğu görülmüştür. İnternet aile stiline etkileri değerlendirildiğinde; internet aile stili ihmalkâr olan öğrencilerin internet kullanım sürelerinin daha fazla olduğu, internet aile stili müsamahakâr ve demokratik olan öğrencilerin internete karşı öz-yeterliklerinin daha yüksek ve internete yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. İnternet aile stilleri müsamahakâr ve demokratik olan öğrencilerin iletişim, araştırma ve bilgi edinme amaçlı kullanım düzeylerinin otoriter ve ihmalkâr internet aile stiline sahip öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun yanında demokratik internet aile stiline sahip öğrencilerin eğitsel ve genel amaçlı internet kullanım düzeyleri daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Horzum ve Bektaş (2014), İlköğretim öğrencilerin ailelerinin internet tutumunu belirlemek ve öğrencilerin internet kullanım amaçlarının ailelerinin internet tutumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemiştir. Araştırmada genel tarama modellerinden kesitsel tarama modeli kullanılmış ve araştırmaya Sakarya ili merkezinde yer alan bir ilköğretim okulunda 4., 5., 6., 7. ve 8. Sınıfta öğrenim gören toplam 498 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda 65 aile ihmalkâr internet tutumuna, 144 aile müsamahakâr internet tutumuna, 255 aile demokratik internet tutumuna ve 25 aile otoriter internet tutumuna sahip olarak bulunmuştur. Ebeveynleri demokratik ve müsamahakâr internet aile stiline sahip öğrencilerin eğitsel amaçlı internet kullanım oranlarının diğer aile stillerine sahip öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre interneti bilgi edinme ve eğitsel

amaçlı, erkek öğrencilerinse kızlara göre interneti daha çok eğlence amaçlı kullandığı görülmüştür. Aile internet tutumunda cinsiyet ve öğrenim görülen sınıfın ilişkili birer değişken olduğu ortaya çıkmıştır. Kız öğrencilerin %60.9 erkek öğrencilerinse %44.1'inde demokratik aile stili görülmüştür. Bunun yanında araştırmada öğrencilerin internet aile tutumları ile anne ve babanın eğitim düzeyi, evde internet bulunup bulunmadığı, internetle ilgili sorunla karşılaştığında kimden yardım aldığı ve interneti uzun kullandığında kimden uyarı aldığı değişkenleri ile ilişki olmadığı bulunmuştur.

2.2.2.Yurt dışında Yapılmış Çalışmalar

Nachmias, Mioduser ve Shemla (1999), İsrail Yüksekokullarında öğrencilerin internet kullanımı konusunda yaptıkları çalışmanın bulguları olarak; Araştırmaya katılan katılımcıların yarısının iletişim amaçlı olarak internet kullandığını ve bilgi aramanın ikinci sırada olduğu sonucu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların % 5-10'ünün internette Web sitesi oluşturma, tartışma gruplarına katılmak ve uzaktan öğrenmek için interneti kullandığını ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun eğlence ve boş zamanları değerlendirme (oyun, hobi siteleri) için interneti kullandıklarını tespit etmişlerdir. Erkeklerin % 56'si kızların % 36'si interneti kullandığını, İnternet kullanıcıları arasında değişkenler olarak da internette harcanan zaman, tercih edilen kullanım yeri, kaynaklar indirme, Web sayfası oluşturma, tartışma gruplarına katılım için cinsiyetler arasında farklar bulunmuştur.

Lenhart, Simonve Graziano (2000), Amerika'da internet ve eğitim konusunda 12-17 yaş arasında 754 kişi üzerinde araştırma yapmışlardır. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların % 78'i okulda internet kullandığını belirterek ve kullanma amacı olarak da % 41'i okul hakkında öğretmenleri ve sınıfla irtibata geçmek için e-mail kullandığını, % 34'ü online bir çalışma için veri indirdiğini, % 18'i test çözmek için kullandığını belirtmiştir. Ankete katılan kişilerin % 87'si internetin okul öğrencilerine yardımcı olduğunu, %93'ü internetin öğrencilere yeni bir şeyler öğrettiğine inandıklarını, % 55'i internetin çocuklar için iyi bir şey olduğunu ve % 6'si İnternetin çocuklar için kötü bir şey olduğunu ve % 38'i de İnternetin çocuklar için hiçbir etkisi olmadığını belirtmişlerdir.

Kubey, Lavin ve Barrows (2001), İnternet kullanımı ve collegiate akademik performansa zaltır: Erken Bulgular adlı çalışması kamu üniversitesinden 572 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. İnternet kullanımı fazla olan öğrencilerin gece geç saatlere kadar uyumadıklarını bu nedenle yorgunluk, yalnızlık ve akademik performanslarının düşük olduğu belirlenmiştir. Çevrimiçi bağlantılarda sohbet odaları, e-posta ve haber grupları sitelere girdikleri tespit edilmiştir.

Nalwa ve Anand (2003), Hindistan'da 16-18 yaş okul çocukları üzerinde internet bağımlılığı konusundaiki grup üzerinde araştırma yapmıştır. Bir grup zamanlarının çoğunu internet başında geçirmiş diğer grupta normal yaşamına devam etmiştir. İnternet bağımlılarının gece geç saatlere internet başında oturmaları sebebiyle ve çevrimiçi zaman harcamaları nedeniyle uykusuz kaldıklarını ve internetsiz yaşamın sıkıcı olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir.

Whang, Lee, ve Chang (2003), 'Güney Kore'de internetin aşırı kullanımının psikolojik profilleri: İnternet bağımlılığının örnekleme analizi' konusunda 13.588 kişi üzerinde çalışma yapmışlardır. Çalışmaya katılanların 7.878 kişi erkek ve 5.710 kişi kadındır. Çalışmaya katılanların % 18,4 'ü internet bağımlısı olarak belirlenmiştir. İnternet bağımlısı olan kişilerde işlevsiz sosyal davranışları, stresli çalışma, depresif ruh hali, yalnızlık, yabancılara karşı alışılmadık bir yakınlık gösterdiklerini ve kişilerarası tehlikelere karşı daha savunmasız oldukları belirlenmiştir.

Engelberg ve Sjöberg (2004), 'İnternet kullanımı ve sosyal beceriler' konusunda yaptıkları çalışmanın sonucu olarak, İnternet bağımlılarının yalnızlık, kendine özgü değerler oluşturduğunu, iş, eğlence ve duygusal zeka boyutu olarak zayıf oldukları belirlenmiştir. Aynı zamanda İnternet bağımlılarının yalnız olma eğilimi gösterdiklerini, sapkın değerlere sahip olduklarını, duygusal ve sosyal beceri eksikliğinin olduğu tespit edilmiştir.

Chakve Leung (2004), 'İnternet bağımlılığıve internet kullanımının belirleyicileri olarak Utangaçlıkve kontrol odağı' konusu üzerinde 722 internet kullanıcı üzerinde araştırma yapmış ve araştırma bulguları olarak da internet bağımlısı yüksek olan kişilerin utangaç kişiler olduğunu, kendilerine olan inançlarının da az olduğunu belirtmişler. İnternet bağımlısı olan kişiler diğer insanların kendilerinden daha inançlı

olduklarını kabul etmektedir. İnternet bağımlısı olan kişiler haftanın her günü online iletişim kurduklarını e-mail, sohbet odaları, oyunlar ve haber gruplarını takip ettiklerini belirtmişlerdir. Tam zamanlı okula gelen öğrencilerin internette sınırlandırma olmaması nedeniyle yüksek risk problemleri taşıdığını tespit etmiştir.

Cao ve Su (2006), 'Çinli gençlerde internet bağımlılığı: yaygınlık derecesi ve psikolojik özellikleri' konusunda Changsha şehrindeki dört liseden toplam 2620 lise öğrencisine anket uygulanmıştır. Bulgulara göre lise öğrencilerinin internet kullanım oranı % 88'dir. İnternet bağımlılık oranı % 2.4 olup İnternet bağımlısı grupta nörotizm ve psikotizm EPQ alt ölçekleri, kontrollü gruba göre belirgin şekilde daha yüksek çıkmıştır ($P < 0.05$). İnternet bağımlısı grupta zaman kontrolü duygusu, zamanın değerini hissetme duygusu ve zamanı verimli kullanma duygusuna ait TMDS alt ölçekleri, kontrollü gruba göre daha düşük çıkmıştır ($P < 0.05$). Kontrollü grupla karşılaştırıldığında, internet bağımlısı grubun sonuçları; duygusal semptomlar, iletişim sorunları, hiperaktivite, toplam zorluklar başlıklarında daha yüksek, olumlu sosyal davranışlar alt ölçeğinde daha düşük çıkmıştır.

Sokk ve Young (2007), Kore'de çocukların internet kullanımının, aile ile geçirilen zamanla ve aile içi iletişim ile ilişkisini belirlemek amacıyla dördüncü, beşinci ve altıncı sınıf öğrencileri üzerinde araştırma yapmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, çocukların toplam internet kullanım sürelerinin aile ile geçirilen zamanı azalttığı, ancak aile içi iletişimle ilişkili olmadığı belirlenmiştir. Araştırmada ailelerin çocukların faydalı web sitelerine yönlendirmelerinin ve internet kullanımında çocuklara eşlik etmelerinin çocukların interneti eğitici online faaliyetlerinin kullanım sıklığını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Ancak ailelerin çocukların internet kullanımını kısıtlamalarının çocukların internet kullanım alışkanlıklarını değiştirmedeği tespit edilmiştir.

Li ve Kirkup (2007), Toplumsal cinsiyet ve internet kullanımında kültürel farklılıklar: Çin ve İngiltere örneği çalışmalarında Çin ve İngiliz öğrenciler için internet ve bilgisayara yönelik tutumları incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre; İngiliz öğrencilerin Çinli öğrencilere göre eğitim amacıyla bilgisayarı daha fazla kullandıklarını fakat Çinli öğrencilerin ileri düzeyde bilgisayar becerilerine sahip olmaları nedeniyle özgüvenlerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Her iki ülkede de

erkekler kadınlara göre daha fazla e-posta ve sohbet odalarını kullandıkları tespit edilmiştir. Erkeklerin kadınlardan daha bilgisayarda oyun oynadıkları belirlenmiştir. Her iki ülke de de erkeklerin kadınlardan daha fazla bilgisayar kullanma becerilerine sahip oldukları görülmüştür.

Eijinden, Meerkerk, Vermulst ve Rutger (2008), Ergenlerin çevrimiçi iletişim ve kompulsif ilişkileri arasındaki İnternet kullanımı, depresyon ve yalnızlık konusunda 12 ile 15 yaş arasında 663 öğrenci üzerinde yaptıkları çalışmanın bulgularına göre; Messenger ve sohbet odalarını 6 ay kullanan kişilerde kompulsif kişilik tespit edilmiştir. Ayrıca, tanınmış HomeNet anlaşarak yapılan çalışma da (R. Lahanacı ve diğ., 1998), 6 ay anlık mesaj kullanan kişilerde depresyon ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Messenger'ı 6 ay kullananlarda, yalnızlık olumsuz anlık ilişkili yaşadıkları tespit edilmiştir.

Ko, Yen, Liu, HuangveYen (2009), Gençlerdeki agresif davranışlarla internet bağımlılığı ve online aktivitelerin ilişkisi konulu çalışmalarında İnternet bağımlılığı ve agresif davranışların ilişkisi araştırılmıştır. Bu araştırmada 9405 öğrenciye anket uygulanmış olup elde edilen bulgulara göre;TV de şiddet programları izleyen internet bağımlısı gençler, bir önceki yıla göre daha belirgin agresif davranışlara sahip olduğunu ve liseye yeni başlayan öğrencilerin son sınıf ya da meslek okulları öğrencilerine göre daha belirgin olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Öğrencilerin Online sohbetleşme, yetişkin cinselliği içerikli web sayfası izleme, online oyunlar, online kumar ve mesaj panosu sistemlerinin hepsi agresif davranışlarla ilişkilendirilmiştir.

Valcke ve arkadaşları (2010), 533 aile ile yaptıkları çalışmalarında ailelerin %59,4'ünün demokratik aile stiline, %12,9'unun müsamahakâr, %11,4'ünün otoriter ve %6,9'ununsa ihmalkar aile stiline sahip oldukları görülmüştür. Ailelerden %9,4'ününse karma aile stiline sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Aile stillerinin cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyine bağlı olarak değiştiği görülmüştür. Aile stilinin çocuklarda internet kullanımını büyük ölçüde etkilediği ve en yüksek kullanım oranının müsamahakâr aile stilinde gerçekleştiği bulunmuştur. Otoriter aile stilindeyse çocukların internet kullanım oranının düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Horganve Sweeney (2010), Genç öğrencilerin İnternet kullanımı ve ruh sağlığı için destek konusunda araştırma yapmış ve bulguları da şunlar dır: 18 yaş arası 922 üniversite öğrencilerinin görüşlerini, ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Katılımcıların % 72,4 interneti günde birkaç kez kullandıklarını, % 16,2' si günde 1 kez interneti kullandığını, % 11,1' i haftada bir kez kullandığını ve % 0,2'si de haftada bir kez kullandığını belirtmiştir. Katılımcılardan internete nerede girdikleri sorusuna %91,7' si üniversite de, % 91,7'si evde, % 8,9'ü İşyerinde, % 0,43'ü cep telefonundan ve % 0,43'ü de internet kafeden internete girdiğini belirtmiştir. Katılımcıların %30,8'ini ruh sağlığı için interneti kullandığını, internette aranan temel bilgiler olarak depresyon, ders çalışma için bilgi, ruh sağlığı sorunları gibi özel sorunlar (intihar, kendine zarar verme, stres, güven ve benlik saygısı) konularının arandığı tespit edilmiştir.

Valkcke, Bonte, Wever ve Rots (2010), internet ebeveynliği davranış biçimleri, ve ilkökul öğrencilerinin internet kullanımındaki etkisi konusunda yapılan çalışmada İlkokul çağındaki çocuklardan 533 ebeveyni kapsayan bir araştırmada, bu tür internet kullanımı internet ebeveynliği perspektifinden incelenmiştir. Bulgulara evden internet erişiminin yüksek olduğunu göstermiştir. İnternet ebeveynliği açısından, otoriter bir ebeveynlik davranış biçiminin % 59,4' ünün baskın (dominant) olduğu gözlemlenmiştir. Davranış biçimleri; ebeveynlerin cinsiyeti, eğitim altyapıları ve yaşları açısından kontrol edildiğinde farklılıklar göstermektedir. Davranış biçimleri, aynı zamanda ebeveynlerin internet kullanım miktarları, biçimleri ve tecrübeleri ile de bağlantılıdır. Ebeveynsel davranış biçimleri, çocukların internet kullanımlarını da belirgin bir biçimde etkiler. En yüksek çocuk internet kullanımı seviyesi, ebeveynlerin hoşgörülü davranış biçimi sergilediklerinde fark edilmiştir; en düşük kullanım seviyesi ise ebeveynlerin otoriter bir davranış biçimi sergilediklerinde gözlemlenmiştir. İnternet ebeveynliği davranış biçimleri değişkenleri, ebeveynin internet davranışı ve ebeveynin eğitim altyapısı çocukların evde internet kullanımı hakkında belirgin öngörülerde bulunmayı sağladığı görülmektedir.

Kuss, Griffiths ve Binder (2013), Öğrencilerdeki internet bağımlılığı: risk faktörü ve yaygınlığı konusunda yapılan çalışmanın amaçları, (i) internet bağımlılığının klinik olarak kayda değer seviyelerinin yaygınlığını tespit etmek ve (ii) kişilik özellikleri ile internet bağımlılığı riskini artıran spesifik internet kullanım alanlarının etkileşimini ortaya koymaktır. Bu kesitsel online araştırma bir İngiliz üniversitesinden

2257 öğrencinin dataları kullanılmıştır. Bulgulara göre öğrencilerin % 3.2'sinin internet bağımlısı olarak sınıflandırıldığı görülmektedir. Değerlendirilen kişilik özellikleri ve online aktivitelerin kullanımı, internet bağımlılığının % 21.5' lik bir varyansını açıklamıştır. Online oyunlar ve bunları tecrübe etmeye açık olma durumu internet bağımlılığı riskini artırırken, online alışveriş ve nörotisizm (öfke, nefret, bıkkınlık, suçluluk, kaygı ve asabiyet gibi) riski azaltmıştır. Buna ek olarak, online alışveriş ve online sosyal aktivitelerin düzenli kullanımı, yüksek nörotisizm ve düşük memnuniyet, internet bağımlısı olma şansını belirgin bir biçimde artırmaktadır.

,

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeline, araştırmanın evren ve örnekleme, veri toplama araçlarına, veri toplama sürecine ve verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1.Araştırma Modeli

Ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin internet kullanma durumlarına göre öğrencinin aile içi ilişkileri, arkadaşlık ilişkileri, sosyal aktiviteleri ve okul başarılarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişteki veya mevcut bir durumu olduğu gibi betimlemeye çalışan bir araştırma çeşididir. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Bu çalışmada olayı değiştirme ve etkileme çabasına girilmez. Olayın veya bireyin olduğu gibi gözlemlenmesi gerekir (Karasar, 1995:77). Bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği genellikle diğer araştırmalara göre görece daha büyük örneklem üzerinde yapılan araştırmalardır. Tarama araştırmalarında genellikle geniş bir kitleden araştırmacı tarafından belirlenen cevap seçenekleri kullanılarak bilgi toplanır. Tarama modelinde veriler, özelliği betimlenecek topluluğun her bireyinden değil, bu topluluğu temsil eden bir parçasından veriler toplanır(Büyüköztürk vd., 2012: 177).

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2015–2016 eğitim-öğretim yılında Bursa ili Gemlik İlçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 15devlet ortaokulu ve 1 özel ortaokulda öğrenim gören 7. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Gemlik İlçesinde yer alan 16 adet ortaokul hakkında İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli bilgiler toplanmış ve ilgili evrende araştırma yapabilmek amacıyla İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ve İnönü Üniversitesi Rektörlüğünün onayıyla Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli olan izinler alınmıştır.

Araştırmanın örneklemini ise, Bursa İli Gemlik İlçesinde yer alan toplam 16 ortaokulda öğrenim gören 1413 öğrenciden Rastgele örneklem yolu ile seçilen 1 özel ortaokul ve 15 devlet ortaokulunun 7. sınıflarına devam eden öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmaya katılan okullar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Örneklemini Oluşturan Okullar ve Çocukların Sayıları

Okul Adı	Öğrenci Sayısı
100. Yıl Ortaokulu	19
Roda Anadolu İmam Hatip Lisesi	71
Ali Kütük Ortaokulu	214
Borusan Ortaokulu	51
Çınar Ortaokulu	102
Engürücük Ortaokulu	9
Gemlik Körfez Ortaokulu	180
Gemlik Ticaret ve Sanayi Odası Gazi Ortaokulu	187
Özel Aykent Ortaokulu	29
Kurşunlu Nursel Çağlar Ortaokulu	12
Özdilek Cevdet Aynur Mayruk Kız Anadolu Lisesi	26
Şükrü Şenol Ortaokulu	105
Umurbey Abdullah Fehmi Ortaokulu	25
Lale Kemal Ortaokulu	140
Ali Kütahya Ortaokul	47
Gemlik Anadolu İmam Hatip Lisesi	176
Toplam	1413

Araştırmacı tarafından geliştirilen ‘Problemlili İnternet Kullanma Ölçeği’ bu öğrencilere uygulanmıştır. Seçilen ilgili okullardan, toplam 740 öğrenciden veri toplanmış, fakat ölçeklerin eksik veya hatalı doldurulması gibi nedenlerden dolayı 136 öğrenci anketi araştırmaya dâhil edilmemiştir. 604 öğrencinin anketleri değerlendirmeye alınarak analize tâbi tutulmuştur.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgileri

Cinsiyet	n	%
Erkek	332	55,00
Kız	272	45,00
Toplam	604	100,0

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 55'i erkek öğrenci ve % 45'i de kız öğrencilerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Durumları

Gelir Durumu	n	%
0-1000 TL	127	21,0
1001-2000 TL	145	24,0
2001-3000 TL	156	25,8
3001 TL ve üstü	176	29,1
Toplam	604	100,00

Öğrencilerin ailelerinin % 21,05'i 0 TL-1000 TL arasında, % 24'ü 1000 TL - 2000 TL arasında, % 25,82'si 2001 TL - 3000 TL arasında ve % 29,13'ü de 3001 TL ve üstünde aylık gelire sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu

Babanın Eğitim Düzeyi	n	%
Okuryazar değil	9	1,5
İlkokul	124	20,5
Ortaokul	170	28,5
Lise	208	34,4
Yüksekokul ve Üniversite	93	15,4
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin babalarının % 1,5'i okuryazar değil, %20'5'i ilkokul, %28,5'i ortaokul, % 34,4'ü lise, % 15,4'ü üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumu

Annenin Eğitim Düzeyi	n	%
Okuryazar değil	48	7,9
İlkokul	157	20,6
Ortaokul	158	26,2
Lise	177	29,3
Yüksekokul ve Üniversite	64	10,6
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin annelerinin % 7,9'ü okuryazar değil, % 20,6'si ilkokul, % 26,2'si ortaokul, % 29,3'ü lise, % 10,6'si üniversite mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin Anne ve Babalarının Evlilik Durumu

Anne ve babanın Evlilik düzeyi	n	%
Birlikte	537	88,9
Boşanmış	45	7,5
Üvey Baba	16	2,6
Üvey Anne	6	1,0
Toplam	604	100,00

Öğrencilerin % 88,9'si anne ve babalarının birlikte yaşadığını, % 7,5'i anne ve babalarının boşandığını, % 2,6'si üvey babanın yanında yaşadığını ve % 1'i de üvey anne ile birlikte yaşadığını belirtmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi

Veri toplama aracının hazırlanmasında, öncelikle internet kullanımı, internet öğrenci, internet aile, internet sosyal aktiviteler ve öğrenci okul başarısı vb. konularla ilgili bilimsel yayın, istatistik ve bilgilere ulaşabilmek için öncelikle YÖK dokümantasyon merkezinden tez sorgulaması yapılmıştır. Daha sonra Uludağ Üniversitesi ve Yalova üniversitelerinin kütüphanelerine kaynak taraması için müracaat edilmiştir. Ayrıca internet ortamında çeşitli kütüphanelerin sunduğu bağlantılar başta olmak üzere bilimsel yayınlara ulaşma imkanı sunan veri tabanları taranmış, konu ile ilgili çeşitli kavramlar sorgulanarak araştırma ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonucu elde edilen bilgiler ve öğrencilerin internet kullanımına yönelik görüşleriyle ilgili veriler toplanmıştır. Elde edilen bu veriler ve uzman görüş doğrultusunda 15 soruluk bir anket kullanılmıştır. Bu ankette öğrencilerin demografik bilgileri ve internet kullanım özelliklerine yönelik sorular yer almaktadır.

3.3.1. Problemlerli İnternet Kullanma Ölçeği

Araştırmada ortaokul 7. sınıf öğrencilerine yönelik 'problemlerli İnternet kullanma' ölçeği kullanılmıştır. Uzman görüşü ve taranan literatüre göre ölçek maddeleri 4 alt boyutta hazırlanmıştır. Öğrencilerin aileleri, sosyal aktiviteleri, arkadaş

ilişkileri ve okul başarılarına yönelik olarak 56 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan madde havuzu, iki eğitim bilimci ve bir ölçme değerlendirmeciden oluşan uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan alınan görüşler doğrultusunda 18 maddenin ölçekte yer almasının uygun bulunmadığı kanaatine varıldığından madde havuzundan çıkarılmasına karar verilmiş ve 4 alt boyut altında 38 maddeden oluşan ölçek hazırlanmıştır. Bu alt boyutlar tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Problemlı İnternet Kullanma Ölçeğinin Boyutlarını Oluşturan Maddeler

Boyutlar	Maddeler
Ailevi İlişkiler	1.,2.,3.,4.,5.,6.,7.,8., 9.
Arkadaşlık İlişkileri	10.,11.,12.,13.,14.,15.,16.,17.,18.,19.,20.,21.,22.,23.
Sosyal Aktiviteler	24.,25.,26.,27.,28.,29.,30.
Okul Başarısı	31.,32.,33.,34.,35.,36.,37.,38.

Ölçekte deki maddelere beşli likert tipi bir cevaplama anahtarı hazırlanmıştır ve anahtarda en düşük puan 1, en yüksek puan ise 5’dir. Veri toplama aracındaki maddelerin cevap seçenekleri; ‘Tamamen Katılıyorum (5)’, ‘Katılıyorum (4)’, ‘Kararsızım (3)’, ‘Katılmıyorum (2)’, ‘Kesinlikle Katılmıyorum (1)’ ‘Hiç benim gibi değil” 1 puan olarak hesaplanmaktadır.

3.3.1.1. Ölçme Aracının Güvenirliğı

Hazırlanan ölçekte yer alan maddelerin güvenilirlik çalışmasında Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı kullanılmıştır. Problemlı internet kullanma ölçeğinin güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Problemlı İnternet Kullanma Ölçeğinin Boyutlarını Oluşturan Maddelerin Güvenirlik katsayıları

	Cronbach’s Alpha	Madde Sayısı
Ölçeğın Tamamı	,73	38
Aile İlişkileri	,72	9
Arkadaşlık İlişkileri	,78	13
Sosyal Aktiviteler	,79	8
Okul Başarısı	,74	8

Hesaplanan iç tutarlık (Cronbach Alpha) güvenilirlik katsayısı ölçeğin tamamı için .73 ve 'aile içi ilişkiler' boyutu için .72, 'arkadaşlık ilişkileri' boyutu için .78, 'sosyal aktiviteler' boyutu için .79 ve 'okul başarısı' boyutu için .74 olarak tespit edilmiştir. Problemlerle internet kullanma ölçeğinin tamamının ve alt boyutlarının güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte hiçbir alt değişkenin (maddenin) toplam korelasyon ile negatif ilişkisinin bulunmaması ve değişkenler arasındaki toplam korelasyonun düşük çıkması da ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir.

3.3.4. Verilerin Toplanması

Veriler toplanırken öncelikle Gemlik ilçesinde bulunan okulların yöneticileri görüşülerek, uygulanacak olan okullar belirlenmiştir. Belirlenen okullara giden araştırmacı, okul yönetimleri ile görüşmüş ve anket ile ölçeğin uygulanmasına uygun bir ortam oluşturmaya çalışmıştır. Ders programı, okulda yapılan genel sınavlar, daha önceden planlanmış etkinlikler veya çalışmanın gerçekleştirilebilmesi için uygun ortam oluşturularak anket ve ölçeğin sağlıklı bir şekilde uygulanabilmesi için azami gayret gösterilmiştir.

Okullar tespit edildikten sonra okullarda kütüphane, çalışma odası, rehberlik salonu vb. gibi sınıf ortamı dışındaki müsait bir ortam ayarlanmıştır. Yapılan pilot çalışmaları uygulanması sırasında öğrencilerin birbirlerinden diğer ortamlara göre daha çok etkilendiği ve anket ile ölçeğin sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için uygun bir ortam oluşmadığından okullarda sınıf dışında bir mekân belirlenmeye çalışılmıştır. Mekân tespiti yapıldıktan sonra okul yönetimi ile yapılan görüşmeler neticesinde öğrenciler tespit edilmiştir. Araştırmacılar tarafından belirlenen mekânlarda öğrenciler birbirlerinden etkilenmeyecekleri şekilde yerleştirilmişlerdir. Çalışma başlatılmadan önce araştırmacılar tarafından öğrencilere anket ile ölçek hakkında bilgilendirme çalışması yapılmış, sorusu olan öğrencilerin soruları cevaplamıştır. Bilgilendirme çalışmasının ardından çalışmanın gönüllülük esasına dayandığı belirtilerek anket ile ölçeğin çalışmasına katılmak istemeyen öğrencilerin olup olmadığı sorulmuş ve katılmak istemeyen öğrenciler çalışmadan çıkarılmıştır. Çıkarılan öğrencilerin yerine başka öğrenciler seçilerek çalışma sürdürülmüştür. Anket ile ölçek maddeleri yanıtlanırken öğrencilerin verecekleri cevaplardan dolayı herhangi bir endişe yaşamamaları için anket formlarına isimlerini yazmamaları araştırmacılar tarafından özellikle belirtilmiştir. Böylelikle öğrencilerin daha samimi

ve içten bir şekilde soruları yanıtlamaları sağlanmaya çalışılmıştır.Çalışma süresince araştırmacı öğrencilerin görebilecekleri ancak rahatsız olmayacakları bir uzaklıkta beklemiş ve öğrencilerin olası soruları anında yanıtlanmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında süreç, araştırmacı tarafından gözlemlenmiştir. Anket ile ölçeceği özensiz doldurduğu düşünülen öğrencilerin,tamamlama süreleri de göz önüne alınarak, anketi tamamlamalarının hemen ardından kontrol edilmiştir. Kontrol sonrasında düzgün bir şekilde doldurulmadığı kanaati oluşan anketler ile ölçekler geçersiz kabul edilmiştir. Kontrol sonrasında belirtilen noktalarda eksikliği görülen toplam 136 anket formu geçersiz kabul edilmiştir. Bu şekilde çalışma tamamlanarak toplamda örnekleme uygun olacak şekilde 604 anket formu elde edilmiştir.

3.5.Verilerin Analizi

Araştırma tekniklerine göre uygulanan anket ve ölçek bilgisayar ortamında SPSS 17.0(Statistical Package for Social Science) paket programı kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir.Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS programı ile kodlanarak veri setleri haline getirilmiştir. Veriler değerlendirilirken, frekans, yüzde gibi tanımlayıcı istatistiksel metotların yanı sıra nicel verilerin karşılaştırılmasında Ki-Kare Bağımsızlık testinden yararlanılmıştır. Ki-Kare Bağımsızlık, iki değişken grubu arasında ilişki bulunup bulunmadığını incelemek için kullanılmaktadır. Başka bir anlatımla değişkenler arasında bağımsızlık olup olmadığı araştırılır (Demirgil, 2010: 90).

Araştırmada toplanan verilerin analiz edilmesinde kullanılacak istatistiksel yöntemleri belirlemek amacıyla normal dağılım analizi ve homojenlik testleri uygulanmıştır. Bu testlerin sonuçlarına göre veriler homojendir ve normal dağılıma sahiptir. Buna göre verilerin çözümlenmesinde parametrik testlerden yararlanılmıştır. Öğrencilerin internetle ilgili tutum ve davranışları arasındaki fark iki değişken düzeyinde t-Testi ile 3 ve yukarı değişkenlerde ise ANOVA ile test edilmiştir. Yapılan istatistiklerde .05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Öğrencilerin problemleri internet kullanma ölçeğinde aile, arkadaş, sosyal aktiviteler ve akademik başarı düzeylerine ilişkin aritmetik ortalama, standart sapma ve seçeneklere göre kodlanan puan aralığı (SKPA) değerlerine yer verilmiştir. Aritmetik ortalama sonuçlarını değerlendirirken kullanılan ölçüt, ‘Seçeneklere Göre Kodlanan Puan Aralığı’dır. Tabloda verilen $(5-1=4 \ 4/5=0,80)$ hesabıyla aralıklar kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmada ulaşılan verilerin analizi sonucu elde edilen bulgular, yorumlanarak ulaşılan sonuçların alanyazınla ilişkilendirilerek tartışılmasına yer verilmiştir.

4.1. Öğrencilerin İnterneti Kullanmalarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin internet kullanma durumlarına ilişkin verilerin bulgularına yer verilerek, elde edilen bulgular yapılan çalışmalarla tartışılmasına yer verilmiştir.

Tablo 9.Öğrencilerin İnterneti Günlük Kullanma Süreleri

Çocukların İnterneti Günlük kullanma süreleri	n	%
Günde 30-45 dk	185	30,6
Günde 1-2 saat	176	29,1
Günde 3-4 saat	149	24,7
Günde 5 saatin üstü	94	15,6
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin % 30,6'si günde 30-40 dk, % 29,1'i günde 1-2 saat, % 24,7'si günde 3-4 saat ve % 15,6'si de günde 5 saatin üstünde internet kullandığı belirlenmiştir. İnternet kullanım süresi ile ilgili olarak yapılan çeşitli araştırmalar vardır. İlköğretim ve lise öğrencileri ile gerçekleştirdiği araştırmada Doruk (2007), hafta içinde ve hafta sonunda internet kullanım süresini incelemiştir. Hafta içinde öğrencilerin % 28'i 1 saatten az, % 32'si 2-3 saat, % 13'ü 4-5 saat, % 19'u 6 saatten fazla, % 8'i ise daha fazla interneti kullandıklarını belirtmişlerdir. Hafta sonunda öğrencilerin % 19'u 1 saatten az, % 33'ü 2-3 saat, % 21'i 4-5 saat, % 18'i 6 saatten fazla, % 9'u ise daha fazla kullandıklarını ifade etmişlerdir. Hafta içi öğrencilerin yaklaşık üçte biri günde 2-3 saat internete girmektedir. Günde 4-5 saat internete girenlerin oranı hafta sonu daha yüksektir. Gencer ve Koç (2012) yılında yaptığı araştırmada, internet kullanım sıklığı ile ilgili olarak % 30,8'inin internete her gün, % 45,5'inin haftada birkaç kez ve % 20,1'inin ayda birkaç kez internet kullandığını bulmuştur. Sadece % 3,6'sı hiç internet kullanmamıştır. Araştırma bulguları, yapılan araştırmaları destekler niteliktedir.

Tablo 10. Öğrencilerin İnterneti Düzenli Kullanma Durumları

İnterneti Düzenli Kullanma süresi	n	%
1 yıldan az kullanıyorum	9	1,5
1 - 2 yıldan itibaren kullanıyorum	59	9,8
3 - 4 yıldan itibaren kullanıyorum	73	12,1
4 yıldan fazla kullanıyorum	463	76,7
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin % 1,5'i 1yıldanaz, % 9,8'i1-2 yıldan itibaren , % 12,1'i3-4 yıldan itibaren ve % 76,7'si ise 4 yıldan fazla internet kullandığını ifade etmiştir. Yapılan araştırmalarda çocukların İnternet'i ilk kullanım yaşlarının giderek düştüğü (Kayri ve Günüş, 2010;Ekici ve Uçak, 2012;Numanoğlu ve Bayır, 2012;Kaşıkçı vd., 2014;Karahisar, 2014) görülmektedir. İnternetin ucuz olması yaygın olarak evlerde bulunması sonucunda çocukların çok küçük yaşlarda internetle tanıştıkları ve kullandıkları görülmektedir.Araştırma bulguları, bu sonuçları destekler niteliktedir.

Tablo 11.Öğrencilerin İnterneti Günlük Olarak Kullanma Saatleri

İnterneti günlük olarak kullanma saatleri	n	%
Sabah 9:00-12:00 saatleri	41	6,8
Öğlen 13:00-17:00 saatleri	194	32,1
Akşam 18:00-22:00 saatleri	326	54,0
Gece 23:00-03:00 saatleri	43	7,1
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin % 6,8'i sabah 9:00-12:00 saatleri, % 32,1'i öğlen 13:00-17:00 saatleri, % 54,0'ü akşam 18:00-22:00 saatleri ve % 7,1'i de gece 23:00-03:00 saatleri arasında internet kullandığını belirtmiştir. Bulgulara bakıldığı zaman öğrencilerin büyük çoğunluğunun akşam saatlerinde internete girdikleri belirlenmiştir. Aynı zamanda ikinci saatteki internete bağlandıkları zaman dilimi gün ortasıdır. Üçüncü sıradaki zaman dilimi ise gece dilimidir. Dördüncü sıradaki zaman dilimi ise sabahtır. Bu bulgular, lise öğrencilerinden % 48,7'sinin akşam saatlerinde internet kullandığını (Yıldız, 2010), üniversite öğrencilerinin genellikle akşam saatlerinde internete girmeyi tercih ettiklerini (Keser-Özcan, 2004), ilköğretim ve lise öğrencilerinin % 27'sinin gece geç saatlere kadar internette zaman geçirdiğini ortaya koyan araştırmanın (Doruk, 2007) bulguları ile tutarlıdır. İnternete çoğunlukla gece bağlanmanın (Akbulut ve Yılmazel,

2012; Ceyhan, 2008), zaman dilimi belirtmeden rastgele zamanlarda kullanmanın öğrencilerde problemlili internet kullanımının belirleyicisi olduğu sonucuna ulaşılan araştırmalar vardır (Yıldız, 2010).Ergenlerin daha çok evden internete bağlandığı düşünüldüğünde, internetin öğrencilerin evde oldukları akşam ve gece saatlerinde de çok kullanılması beklenen bir sonuçtur.Araştırma bulguları, bu sonuçları destekler niteliktedir.

Tablo 12.Öğrencilerin İnternete Erişim Kaynakları

İnternete erişim Kaynakları	n	%
Masaüstü	270	44,7
Dizüstü Bilgisayar	99	16,4
Tablet	80	13,2
Cep telefonu	155	25,7
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin % 44,7'si masaüstü bilgisayar, % 16,4'ü dizüstü bilgisayar, % 13,2'si tablet ve % 25,7'si de cep telefonundan internete girdiği belirlenmiştir. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin neredeyse $\frac{3}{4}$ 'ünün evde bulunan masaüstü bilgisayar, dizüstü bilgisayar ve tabletle internete bağlandığı dikkati çekmektedir. Bu bulgu, internete en çok evden bağlanıldığını ortaya koyan araştırmaların (Akbulut ve Yılmazel, 2012; Doruk, 2007; Esen, 2010;Gençer ve Koç, 2012;Yıldız, 2010) bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Türkiye'deki çocukların internet'e erişim sağlamak amacıyla en fazla masaüstü/dizüstü bilgisayarları kullandıkları ve her 10 çocuktan en az 7'sinin masaüstü/dizüstü bilgisayarlara sahip oldukları görülmektedir (Burnukara ve Uçanok, 2010;Dündar ve Akçayır, 2014;Gökçearslan ve Günbatar, 2012;Hasdemir, 2013;Soydaş ve Uçanok, 2014).Araştırma bulguları, yapılan araştırmaları destekler niteliktedir.

Tablo 13. Evde internet bulunma düzeyi

Evde internet bulunma düzeyi	n	%
Evet	598	99,0
Hayır	6	1,0
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin % 99,0'nun evlerinde internet bağlantısını olduğunu ve %1,0'inin de evlerinde internet bağlantısının olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin internet erişimi sağladığı mekânlara bakıldığında ise büyük çoğunluğunun evde internet erişimi sağladıkları görülmüştür. Elde edilen bulguyu destekler nitelikte araştırma sonuçlarına rastlamak mümkündür (RTÜK, 2013; Koçak ve Köse, 2014; Kaşıkçı vd., 2014). Araştırma bulguları, bu sonuçları destekler niteliktedir.

Tablo 14. Evde İnternet Bağlantısının Bulunduğu Yer

İnternet bağlantısının bulunduğu yer	n	%
Kendi odamda	254	42,1
Ortak kullanılan alanda	229	37,9
Anne babamın odasında	39	6,5
Dizüstü bilgisayar	76	12,6
İnterneti olmayan	6	1,0
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin % 42,1'i kendi odasında, %37,9'ü ortak kullanımın bulunduğu alanda, % 6,5'i anne ve babasının odasında, %12,6'si dizüstü bilgisayardan ve % 1,0'i de evlerinde internet bağlantısının olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin internete daha çok evlerinde kendi odalarından (%41,9,4) ve kendi odaları dışındaki ortak kullanım alanından (%38,1) erişim sağladıkları görülmüştür. Kuzu (2011), yaptığı çalışmada çocukların % 80'i, Koçak ve Köse (2014) tarafından 7. ve 8. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen çalışmada ise çocukların % 69,6'sı evlerinden internete erişim sağladıklarını belirtmişlerdir. RTÜK (2013) tarafından 26 ilden 4306 çocukla gerçekleştirilen çalışmada çocukların %58,6'sının kendi odalarında internet erişimine sahip oldukları tespit edilmiştir. Araştırma bulguları, bu sonuçları destekler niteliktedir.

Tablo 15. Öğrencilerin İnternet Kullanma Amaçları

İnternet Kullanma amaçları	n	%
İletişim amaçlı	187	31,0
Film izlemek	74	12,3
Müzik dinlemek	97	16,1
Program yüklemek	25	4,1
Bilgi aramak ve ödev yapma	135	22,4
Online oyun oynamak	82	13,6
Yeni arkadaşlarla tanışmak	4	0,7
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin % 31,0'i iletişim amaçlı, % 12,3'ü film izlemek, % 16,1'i müzik dinlemek, % 4,1'i program yüklemek, % 22,4'ü bilgi aramak ve ödev yapma, %13,6'si online oyun oynamak ve % 0,7'si de yeni arkadaşlarla tanışmak için interneti kullandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin % 22,4'ü internette bilgi aramak ve ödev yapmak için interneti kullandığını belirtmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu % 78,6'si iletişim amaçlı, film izlemek, müzik dinlemek, online oyun oynamak ve program yüklemek amacıyla interneti kullandığını belirtmiştir. İnternet'te film izleme, müzik dinleme, iletişim ve online oynamak amaçlı kullanması dikkat çekici bir artışın olduğunu göstermektedir. İnternet etkinliklerinin genellikle eğlence amaçlı kullanıldığı dikkat çekmektedir. Çocukların büyük çoğunluğu eğitim amacının dışında interneti kullanmaktadırlar. Alanyazında yer alan araştırmalar bu durumu destekler niteliktedir (Orhan ve Akkoyunlu, 2004; Bayraktar, 2001; Sarı ve Kunt, 2014; Kayri vd., 2014; Akbulut ve Yılmazel, 2012; Canbaz ve ark., 2009; Gencer ve Koç, 2012; Kahraman ve ark., 2011; Kıran, 2011). İnternetin eğitim amaçlı kullanımının ikinci planda kaldığı genellikle eğlence ve iletişim amaçlı kullanıldığına ilişkin görüşler mevcuttur (Akbulut, 2013; Yılmaz vd., 2014; Aktaş-Arnas, 2005; Gökçearslan, 2005). Araştırma bulguları, bu sonuçları destekler niteliktedir. Ancak öğrencilerin ders için interneti kullanma oranlarının oyun için kullanma oranlarından yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılan araştırmaların (Akbulut ve Yılmazel, 2012; Doruk, 2007; Özer, 2013) sonuçları ile tutarlı değildir.

Tablo 16.Öğrencilerin İnternette Tercih Ettikleri Oyunlar

İnternette tercih edilen siteler	n	%
Savaş ve dövüş oyunları	180	29,8
Strateji oyunları	138	22,8
Spor Oyunları	101	16,7
Zeka ve bulmaca oyunları	123	20,4
Eğitim İçerikli oyunlar	62	10,3
Toplam	604	10,3

Öğrencilerin % 29,8'i savaş ve dövüş oyunları, % 22,8'i strateji oyunları, % 16,7'si spor oyunları, % 20,4'ü zekâ ve bulmaca oyunları ve % 10,3'ü eğitim içerikli oyunlar oynadığı belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda internette en çok suç içerikli oyunlar oynandığı daha sonra macera, yarış ve spor içerikleri tercih ettikleri görülmektedir. Şiddet içerikli oyunların oynanması ile antisosyal davranışlar arasında ilişki bulunmaktadır (Aktaş, 2005; Bayraktar,2001; Bayraktar ve ark., 2007).Cinsiyete göre tercih edilen oyun türleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Erkekler öncelikle savaş ve şiddet oyunlarını tercih ederken, ikinci sırada spor ve yarış oyunları bulunmaktadır (Kıran, 2011). Ulusoy'un 2008 yılında yaptığı araştırmada bilgisayar ve internet kullanan öğrencilerin, şiddet ve saldırgan davranış gösterme eğilimlerinin yüksek olduğu, öğrencilerin dijital oyun türü seçimlerinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda çocukların internet kullanım süreleri arttıkça saldırgan davranış göstermeleri arasında da anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Elde edilen bulgularla yapılan araştırmalar birbirini desteklemektedir(Ulusoy, 2008).

Tablo 17. İnternete Bağlanma Yerleri

İnternete bağlanma yerleri	n	%
Evden	445	73,7
Okuldan	22	3,6
İnternet kafe	32	5,3
Cep telefonundan	105	17,4
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin % 73,7'si evden, % 3,6'si okuldan, % 5,3'ü internet kafeden ve %17,4'ü cep telefonundan internete girdiği belirlenmiştir. Bu bulgu, internete en çok evden bağlanıldığını ortaya koyan araştırmaların (Akbulut ve Yılmazel, 2012; Doruk, 2007; Esen, 2010;Gencer ve Koç, 2012; Yıldız, 2010) bulguları ile tutarlılık göstermektedir. Alanyazında yapılan diğer çalışmalar da internete erişilen mekânlar arasında internet kafelerin son sırada yer aldığı ve kullanımlarının giderek azaldığını göstermektedir (Tercan, Sakarya ve Çoklar, 2012; Yılmaz, 2013). Türkiye'deki okullarda MEB tarafından sağlanan filtreli internet hattının yavaş olduğu, sosyal ağlar, youtube gibi uygulamalara erişimi engellediği ve bazı yararlı siteleri de engellediği görülmektedir (Eryılmaz ve Salman, 2014). Yapılan anket çalışmasında çocukların %3,6'sinin günlük olarak okullardan erişim sağladıkları ve okulların internet erişimi sağladıkları mekânlar arasında en alt sıralarda yer aldığı görülmüştür.Elde edilen bulgularla yapılan araştırmalar birbirini desteklemektedir.

Tablo18.İnternet Kullanmayı Öğrenme Durumları

İnternet kullanmayı öğrenme durumları	n	%
Anne ve babadan	202	33,4
Kardeşlerimden	127	21,0
Okulda öğretmenlerimden	65	10,8
Arkadaşlarımdan	121	20,0
Kendi kendime	89	14,7
Toplam	604	100,0

Öğrencilerin % 33,4'ü anne-babadan, % 21,0'i kardeşlerinden, % 10,8'i okuldan öğretmenlerinden, % 20,0'si arkadaşlarından ve % 14,7'si kendi kendine interneti kullanmayı öğrendikleri belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin büyük çoğunluğu anne ve babalarından, kardeşlerinden ve kendi kendine internet kullanmayı öğrendikleri görülmektedir (% 69,1). Yapılan araştırmalarda öğrencilerin İnternet kullanım becerilerinin orta düzey ve üzerinde olarak değerlendirdiklerini ortaya koymuştur (Ayas ve Horzum, 2013; Soydaş ve Uçanok, 2014; Karahisar, 2014). Yapılan araştırma sonuçları çocukların sahip oldukları internet becerilerini çoğunlukla kendi kendilerine öğrendiklerini ortaya koymuştur (Karahisar, 2014; Ekici ve Uçak, 2012). Elde edilen bulgularla yapılan araştırmalar birbirini desteklemektedir.Öğrenciler interneti kullanma konusunda sosyal çevrelerinden özellikle de arkadaşlarından önemli

bir destek aldıkları görülmüştür. Okullarda fatih projesinin uygulanması ve bilişim derslerinin olması nedeniyle aldıkları eğitimin etkili olduğu yönünde görüşler mevcuttur.

4.2. Öğrencilerin İnternet Kullanma durumlarına İlişkin Bulgular

4.2.1. Cinsiyet ile İnterneti Günlük kullanma Süreleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?

Öğrencilerin cinsiyetleri ile interneti günlük kullanmalarına ilişkin farklılaşma olup olmadığını belirlemek için kıkare testinde yararlanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo19'de verilmiştir.

Tablo 19.Cinsiyet İle İnterneti Günlük Olarak Kullanma Durumuna Göre Dağılımı

Cinsiyet	İnterneti Kullanma Süresi								Toplam	X ² /p	
	30-40 dk		1-2 saat		3-4 saat		5 saatin üstü				
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	
Erkek	84	25,3	95	28,6	87	26,2	66	19,9	332	100,0	X ² =16,434 ^a p=,001
Kız	101	37,1	81	29,8	62	22,8	28	10,3	272	100,0	

Araştırmaya katılan çocukların cinsiyet ile interneti günlük olarak kullanımına göre dağılımı incelendiğinde; erkek çocukların %25,3'ü ve kız çocukların %37,1'i günde 30-40 dk,erkek çocukların % 28,6'si ve kız çocukların %29,8'i günde 1-2 saat, erkek çocukların % 26,2'si ve kız çocukların % 22,8'i günde 3-4 saat ve erkek çocukların % 19,9'ü ve kız çocukların; % 10,3'ü günde 5 saatin üstünde interneti kullanmaktadırlar.

*Cinsiyet ile interneti günlük olarak kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.*Erkek çocuklar, kız çocuklara göre daha uzun süre internet kullanmaktadırlar.

Çocukların cinsiyetlerine göre internet kullanımının yaygın olduğu görülmektedir. Bu durumun internetin gerek ev ortamlarında yaygınlaşan kullanımı gerekse okul, internet kafe vb. gibi farklı ortamlardan ulaşılabilirliğinin artmasından da kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı'nca desteklenen Fatih projesiyle öğrencilere araştırma yapmaları, ödev ve sunum hazırlamaları öğretmenlerce istenmektedir. Bu durumun da öğrencilerin günlük yaşamda interneti daha fazla kullanmalarına sebep olmaktadır. '*Bağlan ama bağlı kalma*' sloganıyla teknoloji

bağımlılığı ile mücadeleye başlayan Yeşilay Derneği yaş gruplarına göre bilgisayar ve internetten yararlanma sürelerini belirlerken ilköğretimin ilk 4 yılında ödev haricinde oyun ve eğlence için günlük 45 dakikalık zamanın ve ilköğretim son 4 yılında ise 1 saat zamanın ayrılması gerektiği belirtilmektedir. Lise çağında ise günlük 2 saat zamanın yeterli olduğu belirtilmektedir(Yeşilay, 2015).Cinsiyet açısından internet bağımlılığı ve problemlili internet kullanımıyla ilgili araştırmalar incelendiğinde de erkeklerin kızlardan daha fazla internet bağımlılığı veya problemlili internet kullanımı görülmektedir (Bayraktar ve Gün, 2007; Beyatlı, 2012; Ceyhan ve Ceyhan, 2007; Gençer, 2011; Gökçearslan ve Günbatar, 2012; Günüş, 2009; Karaca, 2007; Kıran-Esen ve Gündoğdu, 2010; Makas, 2008; Üneri ve Tanıdır, 2011; Yıldız, 2010; Zorbaz, 2013).Erkeklerin internette zaman geçirmelerine kızlardan daha fazla izin verildiği için erkeklerin internet kullanımı yüksek olabilir. İnternet kullanım süresi problemlili internet kullanımı, internet bağımlılığı açısından önemli bir ölçüt olarak değerlendirilmektedir. İnternette kalma süresi arttıkça internet bağımlılığının da arttığını ortaya koyan araştırmalar vardır (Aslanbay, 2006; Beyatlı, 2012; Ceyhan ve ark., 2007; Ceyhan, 2011; Gençer, 2011; Günüş, 2009; Tahiroğlu ve ark., 2008; Üneri ve Tanıdır, 2011; Yıldız, 2010). Elde edilen bulgularla yapılan araştırmalar birbirini desteklemektedir.Bunların yanında Balcı ve Gülnar (2009) ve Odacı ve Çelik, (2013)'nın yaptığı çalışmalarda da cinsiyetler arası problemlili davranış sergilemede anlamlı farkın olmadığı da belirtilmektedir. Çalışmalar arasındaki bu tür değişikliklerin çalışmaların yöntem ya da örneklem seçim metodundaki farklılıktan kaynaklandığı da düşünülmektedir.

4.2.2. Ekonomik Gelir Durumu İle İnterneti Günlük Kullanma Süreleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?

Öğrencilerin ekonomik gelir durumu ile interneti günlük kullanmalarına ilişkin farklılaşma olup olmadığını belirlemek için kıkare testinde yararlanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 20'de verilmiştir.

Tablo20.Ekonomik Gelir Durumu İle İnterneti Günlük Olarak Kullanma Durumuna Göre

Gelir Durumu	İnterneti Kullanma Süresi								Toplam	X ² /p	
	30-40 dk		1-2 saat		3-4 saat		5 saatin üstü				
	n	%	n	%	n	%	n	%			
0TL-1000 TL	39	30,7	34	26,8	42	33,1	12	9,4	127	100,0	X ² =58,821 ^a p=,000
1001-2000 TL	57	39,3	47	32,4	34	23,4	7	4,8	145	100,0	
2001-3000 TL	53	34,0	52	33,3	30	19,2	21	13,5	156	100,0	
3001 TL ve üzeri	36	20,5	43	24,4	43	24,4	54	30,7	176	100,0	

Araştırmaya katılan çocukların ailelerinin ekonomik düzey ile interneti günlük olarak kullanma durumuna göre dağılımı incelendiğinde; 0 TL-1000 TL arasında ekonomik geliri olan çocukların % 30,7'si günde 30-40 dk, % 26,8'i günde 1-2 saat, % 33,1'i günde 3-4 saat ve % 9,4'ü günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. 1001-2000 TL arasında ekonomik geliri olan çocukların % 39,3'ü günde 30-40 dk, % 32,4'ü günde 1-2 saat, % 23,4'ü günde 3-4 saat ve % 4,8'i günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. 2001-3000 TL arasında ekonomik geliri olan çocukların % 34,0'ü günde 30-40 dk, % 33,3'ü günde 1-2 saat, % 19,2'si günde 3-4 saat ve % 13,5'i günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. 3001 TL ve üzeri ekonomik gelire sahip çocukların % 20,5'i günde 30-40 dk, % 24,4'ü günde 1-2 saat, % 24,4'ü günde 3-4 saat ve % 30,7'si günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar.

Ekonomik gelir ile interneti günlük olarak kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. *Ekonomik gelir düzeyi yüksek olan çocuklara ekonomik geliri düşük olan çocuklara göre daha uzun süre internet kullanmaktadırlar.* Ekonomik gelir düzeyi yüksek olan çocuklar ekonomik geliri düşük olan çocuklara göre daha uzun süre internet kullanmaktadırlar. Aileler için, sosyo-ekonomik durumun en önemli belirleyicilerinden biri ailenin gelir düzeyidir. Ailenin sahip olduğu ortalama gelir, kadının çalışmasıyla ortak kazanç olarak görülmektedir. Hem babanın çalışması hem de annenin çalışmasıyla ekonomik geliri iyi olan öğrencilerin ekonomik geliri kötü olan öğrencilere göre günlük hayatta daha fazla internet kullandıkları görülmektedir. Problemler internet kullanımının, sosyo-ekonomik durumu daha iyi olan öğrencilerin sosyo ekonomik durumu kötü olan öğrencilere göre daha fazla kullandığını belirlemiştir (Bayraktar, 2001; Esen, 2010; Deryakulu ve Eşgi 2001; Günüş, 2009; Çetinkaya, 2013). Elde edilen bulgularla yapılan araştırmalar birbirini desteklemektedir. Çakır-Balta ve Horzum (2008) yılında yaptığı araştırmada, öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile internet bağımlılığı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Çalışmalar arasındaki bu tür

değişikliklerin çalışmaların yöntem ya da örneklem seçim metodundaki farklılaşmadan kaynaklandığı da düşünülmektedir.

4.2.3. Öğrencilerin Babalarının Eğitim Durumu İle İnterneti Günlük Kullanma Süreleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?

Öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile interneti günlük kullanmalarına ilişkin farklılaşma olup olmadığını belirlemek için kıkare testinde yararlanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo21.Babanın Eğitim Düzeyi İle İnterneti Günlük Olarak Kullanma Durumuna Göre

Eğitim Durumu	İnterneti Kullanma Süresi								Toplam		X ² /p
	30-40 dk		1-2 saat		3-4 saat		5 saatin üstü				
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	
Okur-yazar değil	3	33,3	1	11,1	3	33,3	2	3,0	9	100,0	X²=9,170^a p=,688
İlkokul	40	32,3	37	29,8	32	25,8	15	40,0	124	100,0	
Ortaokul	51	30,0	48	28,2	48	28,2	23	51,0	170	100,0	
Lise	62	29,8	57	27,4	50	24,0	39	62,0	208	100,0	
Üniversite	29	31,2	33	35,5	16	17,2	15	29,0	93	100,0	

Araştırmaya katılan çocukların babalarının eğitim düzeyi ile interneti günlük olarak kullanma durumuna göre dağılımı incelendiğinde; babası okur-yazar olmayan çocukların % 33,3’ü günde 30-40 dk, % 11,1’i günde 1-2 saat, % 33,1’i günde 3-4 saat ve % 22,2’si günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. Babası ilkököl mezunu olan çocukların % 32,3’ü günde 30-40 dk, % 29,8’i günde 1-2 saat, % 25,8’i günde 3-4 saat ve % 12,1’i günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. Babası ortaokul mezunu olan çocukların % 30,0’ü günde 30-40 dk, % 28,2’si günde 1-2 saat, % 28,2’si günde 3-4 saat ve % 13,5’i günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. Babası lise mezunu olan çocukların % 29,8’i günde 30-40 dk, % 27,4’ü günde 1-2 saat, % 24,0’ü günde 3-4 saat ve % 18,8’i günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. . Babası Yüksekokul ve üniversite mezunu olan çocukların % 31,2’si günde 30-40 dk., % 35,5’i günde 1-2 saat, % 17,2’si günde 3-4 saat ve % 16,1’i günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar.

Babanın eğitim düzeyi ile interneti günlük olarak kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çocukların babalarının eğitim düzeyini belirten tabloya bakıldığında üniversite mezunu babaların sayısı diğer eğitim kademelerine göre

daha düşük olduğu görülmektedir. Babaların ekonomik kazanç getirmek için çalışmaları ve evde daha az bulunmaları sebebiyle çocukların internet kullanmasında herhangi bir etkisi olduğu görülmemektedir. Yapılan araştırmalar da öğrencilerin internet kullanımı ile babanın eğitim düzeyi değişkenleri ile ilişki olmadığı bulunmuştur (Horzum ve Bektaş 2014; Doğan, 2013; Günbatar ve Gökçearslan, 2012; Çevik ve Çelikkaleli, 2010). Yapılan bazı araştırmalarda öğrencilerin internet kullanım sıklığı ile babanın eğitim düzeyi arasında ilişki olduğu belirlenmiştir (Baykan, 2014). Çalışmalar arasındaki bu tür değişikliklerin çalışmaların yöntem ya da örneklem seçim metodundan kaynaklandığı da düşünülmektedir. Konuyla ilgili genelleme yapılabilmesi için anne baba öğrenim durumu değişkenlerine internet bağımlılığı araştırmalarında daha fazla yer verilmelidir.

4.2.4. Öğrencilerin Annelerinin Eğitim Durumu İle İnterneti Günlük Kullanma Süreleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?

Öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ile interneti günlük kullanmalarına ilişkin farklılaşma olup olmadığını belirlemek için kıkare testinde yararlanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo22. Annenin Eğitim Düzeyi İle İnterneti Günlük Olarak Kullanma Durumuna Göre

Eğitim Durumu	İnterneti Kullanma Süresi								Toplam	X ² /p	
	30-40 dk		1-2 saat		3-4 saat		5 saatin üstü				
Okur-yazar değil	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	X²=24,416^a p=,018
İlkokul	9	18,8	7	14,6	16	33,3	16	33,3	48	100,0	
Ortaokul	52	33,1	52	33,1	37	23,6	16	10,2	157	100,0	
Lise	54	34,2	40	25,3	36	22,8	28	17,7	158	100,0	
Üniversite	51	28,8	57	32,2	44	24,9	25	14,1	177	100,0	
	19	29,7	20	31,3	16	25,0	9	14,1	64	100,0	

Araştırmaya katılan çocukların annelerinin eğitim düzeyi ile interneti günlük olarak kullanma durumuna göre dağılımı incelendiğinde; annesi okur-yazar olmayan çocukların % 18,8’i günde 30-40 dk, % 14,6’si günde 1-2 saat, % 33,3’ü günde 3-4 saat ve % 33,3’ü günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. Annesi ilkokul mezunu olan çocukların % 33,1’i günde 30-40 dk, % 33,1’i günde 1-2 saat, % 23,6’si günde 3-4 saat ve % 10,2’si günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. Annesi ortaokul

mezunu olan çocukların % 34,2'si günde 30-40 dk, % 25,3'ü günde 1-2 saat, % 22,8'i günde 3-4 saat ve % 17,7'si günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. Annesi lise mezunu olan çocukların % 28,8'i günde 30-40 dk, % 32,2'si günde 1-2 saat, % 24,9'ü günde 3-4 saat ve % 14,1'i günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. Annesi yüksekokul ve üniversite mezunu olan çocukların % 29,7'si günde 30-40 dk, % 31,3'ü günde 1-2 saat, % 25,0'i günde 3-4 saat ve % 14,1'i günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar.

Annelerin eğitim düzeyi ile interneti günlük olarak kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Annelerin eğitimi düzeyi yüksek olan çocukların eğitim düzeyi düşük olan çocuklara göre daha az süre internet kullanmaktadırlar. Özellikle annelerin ev hanımı olması, geleneksel anne modelinde yetiştirilip ev işleri ile çocuk bakımından birinci derecede sorumlu olarak yetiştirilmesinden öğrenciler üzerinde daha baskın bir role sahip olmaktadır. Çocukların zamanlarının büyük çoğunluğunu anneleriyle birlikte geçirmeleri ve annelerin koymuş olduğu kuralların daha fazla etkisi olduğu düşünülmektedir. Alanyazında yapılan araştırmalarda çocukların internet kullanımının ailenin eğitim düzeyine bağlı olarak değiştiği görülmüştür (Valcke ve arkadaşları 2010; Çevik ve Çelikkaleli (2010). Bunların yanında yapılan bazı araştırmalarda öğrencilerin internet kullanımı ve annenin eğitim düzeyi değişkenleri ile ilişki olmadığı bulunmuştur (Horzum ve Bektaş, 2014; Baykan, 2014; Doğan, 2013). Çalışmalar arasındaki bu tür değişikliklerin çalışmaların yöntem ya da örneklem seçim metodundaki farklılaşmadan kaynaklandığı da düşünülmektedir.

4.2.5. Öğrencilerin Baba ve Annelerinin Evlilik Durumu İle İnterneti Günlük Kullanma Süreleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?

Öğrencilerin baba ve annelerinin evlilik durumu ile interneti günlük kullanmalarına ilişkin farklılaşma olup olmadığını belirlemek için kıkare testinde yararlanılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 23'de verilmiştir.

Tablo23. Anne ve Baba Evlilik Durumu İle İnterneti Günlük Olarak Kullanma Durumuna Göre

Evlilik Durumu	İnterneti Kullanma Süresi								Toplam	X ² /p	
	30-40 dk		1-2 saat		3-4 saat		5 saatin üstü				
	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	
Birlikte	169	31,5	163	30,4	127	23,6	78	14,5	537	100,0	X ² =18,074 ^a p=,034
Boşanmış	14	31,1	10	22,2	12	26,7	9	20,0	45	100,0	
Üvey baba	1	6,3	1	6,3	8	50,0	6	37,5	16	100,0	
Üvey anne	1	16,7	2	33,3	2	33,3	1	16,7	6	100,0	

Araştırmaya katılan çocukların anne ve babalarının evlilik durumu ile interneti günlük olarak kullanma durumuna göre dağılımı incelendiğinde; annesi ve babası birlikte olan öğrencilerin % 31,5'i günde 30-40 dk, % 30,4'ü günde 1-2 saat, % 23,6'si günde 3-4 saat ve % 14,5'i günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. Anne ve babası boşanmış çocukların % 31,1'i günde 30-40 dk, % 22,2'si günde 1-2 saat, % 26,7'si günde 3-4 saat ve % 20,0'si günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. Babası Üvey olan çocukların % 6,3 günde 30-40 dk, % 6,3'ü günde 1-2 saat, % 50,0'si günde 3-4 saat ve % 37,5'i günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar. Annesi üvey olan çocukların % 16,7'si günde 30-40 dk, % 33,3'ü günde 1-2 saat, % 33,3'ü günde 3-4 saat ve % 16,7'si günde 5 saatin üstünde internet kullanmaktadırlar.

Anne ve baba evlilik düzeyi ile interneti günlük olarak kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Anne ve babası birlikte olan çocuklar, diğer çocuklara göre daha uzun süre internet kullanmaktadırlar. Anne ve babanın birlikte olduğu veli sayısı boşanmış, üvey baba ve üvey anneye göre oldukça yüksektir. Bu durumun Türkiye'de gerek aile kurumuna verilen önemden, gerekse kültürel değerler ve sosyo-ekonomik koşullardan kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde konu ile ilgili çalışmaya rastlanmamıştır.

4.3. Öğrencilerin Problemlı İnternet Kullanma Durumlarına İlişkin Bulgular.

4.3.1. Cinsiyet İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?

Öğrencilerin problemlı internet kullanmaya yönelik görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin alt boyutlara amaca ulaşmak için t-testi

uygulanmıştır. Buna göre öğrencilerin ölçekten aldıkları puanların t-testi sonuçları Tablolarda verilmiştir.

Tablo 24.Aile ilişkileri boyutunda öğrencilerin internet kullanımının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t- testi sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p	sd
Aile Boyutu	Erkek	332	3,56	,47	1,63	,104	,47
	Kız	272	3,50	,44			

Aile ilişkileri boyutunda öğrencilerin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internet kullanma durumunun aile ilişkileri boyutundaki görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunamamıştır ($t=1.63$; $p>.05$).

Tablo 25.Arkadaşlık ilişkileri boyutunda öğrencilerin internet kullanımının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t- testi sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p	sd
Arkadaşlık boyutu	Erkek	332	3,35	,48	3,21	,001	488
	Kız	272	3,23	,40			

Arkadaşlık ilişkileri boyutunda öğrencilerin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internet kullanma durumunun arkadaşlık ilişkileri boyutundaki görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=3.21$; $p<.05$). Arkadaşlık ilişkileri boyutunda erkeklerin ortalaması kız öğrencilerin ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir.(Erkek $\bar{X}=3.35$; Kız $\bar{X}=3.23$). Erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre evde daha rahat olmaları ve ailelerin aşırı baskı yapmamaları sebebiyle daha fazla internete girerek arkadaşlarıyla iletişimde buldukları düşünülebilir.

Tablo 26.Sosyal aktiviteler boyutunda öğrencilerin internet kullanımının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t- testi sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p	sd
Sosyal aktiviteler	Erkek	332	3,53	,60	2,88	,004	608
	Kız	272	3,39	,55			

Sosyal aktiviteler boyutunda öğrencilerin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internet kullanma durumunun sosyal aktiviteler boyutundaki görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=2,88$; $p<.05$). Sosyal aktiviteler boyutunda erkeklerin ortalaması kız öğrencilerin ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir.(Erkek $\bar{x}=3.53$; Kız $\bar{x}=3.39$).Kızlar internette sosyal aktiviteler oluşturmada kültürel nedenlerden dolayı kısıtlamalar yaşıyor olabilir.

Tablo 27.Okul başarısı boyutunda öğrencilerin internet kullanımının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin t- testi sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p	sd
Okul başarısı	Erkek	332	3,46	,59	2,54	,011	598
	Kız	272	3,33	,60			

Okul başarısı boyutunda öğrencilerin görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internet kullanma durumunun okul başarısı boyutundaki görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmuştur ($t=2.54$; $p<.05$). Okul başarısı boyutunda erkeklerin ortalaması kız öğrencilerin ortalamasından daha yüksek olduğu görülmektedir.(Erkek $\bar{x}=3.46$; Kız $\bar{x}=3.33$).

4.3.2. Öğrencilerin Ailelerinin Ekonomik Geliri İle Problemler İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Problemler internet kullanma boyutlarına göre ekonomik gelirin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Buna göre öğrencilerin aldıkları puanların tek yönlü analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 28. Öğrencilerin Aile ilişkilerine yönelik görüşlerinin ailelerinin ekonomik gelirine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Aile ilişkileri	Gruplar arası	,651	3	,217	,99	,39
	Gruplar içi	130	600	,21		
	Toplam	131,01	603			

Aile ilişkileri boyutunda öğrencilerin interneti kullanma durumunun ekonomik gelire yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti kullanma durumunun gelire yönelik aile ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.99$; $p>.05$).

Tablo 29. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik görüşlerinin ailelerinin ekonomik gelirine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Arkadaşlık boyutu	Gruplar arası	1,23	3	,410	1,98	,115
	Gruplar içi	123,82	600	,206		
	Toplam	125,05	603			

Arkadaşlık ilişkileri boyutunda öğrencilerin interneti kullanma durumunun ekonomik gelire yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin ekonomik gelirlerine yönelik arkadaşlık ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=1.98$; $p>.05$).

Tablo 30. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik görüşlerinin ailelerinin ekonomik gelirine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Sosyal aktiviteler boyutu	Gruplar arası	,293	3	,098	,281	,839
	Gruplar içi	208,61	600	,348		
	Toplam	208,90	603			

Sosyal aktiviteler boyutunda öğrencilerin interneti kullanma durumunun ekonomik gelire yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin ekonomik gelirlerine yönelik sosyal aktiviteler boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=2.81$; $p>.05$).

Tablo 31. Öğrencilerin okul başarısına yönelik görüşlerinin ailelerinin ekonomik gelirine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Okul başarısı	Gruplar arası	,492	3	,164	,449	,718
	Gruplar içi	219,54	600	,366		
	Toplam	220,04	603			

Okul başarısı boyutunda öğrencilerin interneti kullanma durumunun ekonomik gelire yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin ekonomik gelirlerine yönelik okul başarısı boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.449$; $p>.05$).

4.3.3. Öğrencilerin İnterneti Günlük Kullanma Süresi İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Problemlı internet kullanma boyutlarına göre interneti günlük kullanma süreleri arasında farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Buna göre öğrencilerin aldıkları puanların tek yönlü analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 32. Öğrencilerin aile ilişkilerine yönelik görüşlerinin interneti günlük kullanma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Aile ilişkileri	Gruplar arası	,348	3	,116	,532	,660
	Gruplar içi	130,66	600	,218		
	Toplam	131,01	603			

Aile ilişkileri boyutunda öğrencilerin interneti günlük kullanma süresine yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük kullanma süresine yönelik aile ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.532$; $p>.05$).

Tablo 33. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik görüşlerinin interneti günlük kullanma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Arkadaşlık ilişkileri	Gruplar arası	,411	3	,137	,660	,577
	Gruplar içi	124,63	600	,208		
	Toplam	125,05	603			

Arkadaşlık ilişkileri boyutunda öğrencilerin interneti günlük kullanma süresine yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük kullanma süresine yönelik arkadaşlık ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.660$; $p>.05$).

Tablo 34. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik görüşlerinin interneti günlük kullanma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Sosyal aktiviteler	Gruplar arası	,488	3	,163	,468	,704
	Gruplar içi	208,418	600	,347		
	Toplam	208,90	603			

Sosyal aktiviteler boyutunda öğrencilerin interneti günlük kullanma süresine yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük kullanma süresine yönelik sosyal aktiviteler boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.468$; $p>.05$).

Tablo 35. Öğrencilerin okul başarılarına yönelik görüşlerinin interneti günlük kullanma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Okul başarısı	Gruplar arası	1,04	3	,347	,952	,415
	Gruplar içi	218,99	600	,365		
	Toplam	220,041	603			

Okul başarısı boyutunda öğrencilerin interneti günlük kullanma süresine yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük kullanma süresine yönelik okul başarısı boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.952$; $p>.05$).

4.3.4. Öğrencilerin İnterneti Düzenli Kullanma Süreleri İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Problemlı internet kullanma boyutlarına göre interneti düzenli kullanma süreleri arasında farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Buna göre öğrencilerin aldıkları puanların tek yönlü analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 36. Öğrencilerin aile ilişkilerine yönelik görüşlerinin interneti düzenli kullanma sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Aile İlişkileri	Gruplar arası	,113	3	,38	,172	,915
	Gruplar içi	130,90	600	,218		
	Toplam	131,01	603			

Aile İlişkileri boyutunda öğrencilerin interneti düzenli kullanma sürelerine yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük düzenli kullanma sürelerine yönelik aile ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.172$; $p>.05$).

Tablo 37. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik görüşlerinin interneti düzenli kullanma sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Arkadaşlık İlişkileri	Gruplar arası	1,11	3	,371	1,79	,147
	Gruplar içi	123,93	600	,207		
	Toplam	125,050	603			

Arkadaşlık İlişkileri boyutunda öğrencilerin interneti düzenli kullanma sürelerine yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük düzenli kullanma sürelerine yönelik arkadaşlık ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=1.79$; $p>.05$).

Tablo 38. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik görüşlerinin interneti düzenli kullanma sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Sosyal aktiviteler	Gruplar arası	1,08	3	,361	1,04	,373
	Gruplar içi	207,82	600	,346		
	Toplam	208,90	603			

Sosyal Aktiviteler boyutunda öğrencilerin interneti düzenli kullanma sürelerine yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük düzenli kullanma sürelerine yönelik sosyal aktiviteler boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=1.04$; $p>.05$).

Tablo 39. Öğrencilerin okul başarısına yönelik görüşlerinin interneti düzenli kullanma sürelerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Okul başarısı	Gruplar arası	,128	3	,043	,117	,950
	Gruplar içi	219,91	600	,367		
	Toplam	220,04	603			

Okul başarısı boyutunda öğrencilerin interneti düzenli kullanma sürelerine yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük düzenli kullanma sürelerine yönelik okul başarısı boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.117$; $p>.05$).

4.3.5. Öğrencilerin İnterneti Kullandığı Zaman Aralığı İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Problemlı internet kullanma boyutlarına göre interneti kullandığı zaman aralığı arasında farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Buna göre öğrencilerin aldıkları puanların tek yönlü analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 40. Öğrencilerin aile ilişkilerine yönelik interneti günlük kullandığı zaman aralığına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Aile ilişkileri	Gruplar arası	1,09	3	,364	1,68	,170
	Gruplar içi	129,92	600	,217		
	Toplam	131,01	603			

Aile ilişkileri boyutunda öğrencilerin interneti günlük kullandığı zaman dilimine yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük kullandığı zaman dilimine yönelik aile ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır (F=1.68; p>.05).

Tablo 41. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik interneti günlük kullandığı zaman aralığına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Arkadaşlık ilişkileri	Gruplar arası	,577	3	,192	,926	,428
	Gruplar içi	124,47	600	,207		
	Toplam	125,05	603			

Arkadaşlık boyutunda öğrencilerin interneti günlük kullandığı zaman dilimine yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük kullandığı zaman dilimine yönelik arkadaşlık ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır (F=.926; p>.05).

Tablo 42. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik interneti günlük kullandığı zaman aralığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Sosyal aktiviteler	Gruplar arası	,103	3	,034	,099	,961
	Gruplar içi	208,80	600	,348		
	Toplam	208,90	603			

Sosyal aktiviteler boyutunda öğrencilerin interneti günlük kullandığı zaman dilimine yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük kullandığı zaman dilimine yönelik sosyal aktiviteler boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.099$; $p>.05$).

Tablo 43. Öğrencilerin okul başarısına yönelik interneti günlük kullandığı zaman aralığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Okul başarısı	Gruplar arası	1,28	3	,427	1,17	,320
	Gruplar içi	218,75	600	,365		
	Toplam	220,04	603			

Okul başarısı boyutunda öğrencilerin interneti günlük kullandığı zaman dilimine yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti günlük kullandığı zaman dilimine yönelik okul başarısı boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=1.17$; $p>.05$).

4.3.6. Öğrencilerin İnternete Girerken Kullandığı Araçlar İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Problemlı internet kullanma boyutlarına göre interneti kullandığı zaman aralığı arasında farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Buna göre öğrencilerin aldıkları puanların tek yönlü analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 44. Öğrencilerin aile ilişkilerine yönelik internete girerken kullandığı araçlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Aile ilişkileri	Gruplar arası	,569	3	,190	,872	,455
	Gruplar içi	130,44	600	,217		
	Toplam	131,01	603			

Aile ilişkileri boyutunda öğrencilerin internete girerken kullandığı araçlara yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internete girerken kullandığı araçlara yönelik aile ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.872$; $p>.05$).

Tablo 45. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik internete girerken kullandığı araçlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Arkadaşlık ilişkileri	Gruplar arası	,188	3	,063	,301	,825
	Gruplar içi	124,86	600	,208		
	Toplam	125,05	603			

Arkadaşlık boyutunda öğrencilerin internete girerken kullandığı araçlara yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internete girerken kullandığı araçlara yönelik arkadaşlık ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.301$; $p>.05$).

Tablo 46. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik internete girerken kullandığı araçlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Sosyal aktiviteler	Gruplar arası	,103	3	,012	,034	,992
	Gruplar içi	208,80	600	,348		
	Toplam	208,90	603			

Sosyal aktiviteler boyutunda öğrencilerin internete girerken kullandığı araçlara yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internete girerken kullandığı araçlara yönelik sosyal aktiviteler boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.034$; $p>.05$).

Tablo 47. Öğrencilerin okul başarısına yönelik internete girerken kullandığı araçlara göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Okul başarısı	Gruplar arası	,736	3	,245	,671	,570
	Gruplar içi	219,30	600	,366		
	Toplam	220,04	603			

Okul başarısı boyutunda öğrencilerin internete girerken kullandığı araçlara yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internete girerken kullandığı araçlara yönelik okul başarısı boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.671$; $p>.05$).

4.3.7. Öğrencilerin İnterneti Hangi Amaçla Kullandığı İle Problemlı İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Problemlı internet kullanma boyutlarına göre interneti hangi amaçla kullandığı arasında farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Buna göre öğrencilerin aldıkları puanların tek yönlü analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 48. Öğrencilerin aile ilişkilerine yönelik interneti hangi amaçla kullandığına göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Aile ilişkileri	Gruplar arası	1,71	6	,286	1,322	,245
	Gruplar içi	129,29	597	,217		
	Toplam	131,01	603			

Aile ilişkileri boyutunda öğrencilerin interneti hangi amaçla kullandığına yönelik görüşlerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında;

öğrencilerin interneti hangi amaçla kullandığına yönelik aile ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=1.322$; $p>.05$).

Tablo 49. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik interneti hangi amaçla kullandığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Arkadaşlık ilişkileri	Gruplar arası	1,24	6	,207	,999	,425
	Gruplar içi	123,80	597	,207		
	Toplam	125,05	603			

Arkadaşlık boyutunda öğrencilerin interneti hangi amaçla kullandığına yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti hangi amaçla kullandığına yönelik arkadaşlık ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.999$; $p>.05$).

Tablo 50. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik interneti hangi amaçla kullandığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Sosyal aktiviteler	Gruplar arası	4,02	6	,670	1,95	,70
	Gruplar içi	204,88	597	,343		
	Toplam	208,90	603			

Sosyal aktiviteler boyutunda öğrencilerin interneti hangi amaçla kullandığına yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti hangi amaçla kullandığına yönelik sosyal aktiviteler boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=1.95$; $p>.05$).

Tablo 51. Öğrencilerin okul başarısına yönelik interneti hangi amaçla kullandığına göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Okul başarısı	Gruplar arası	1,97	6	,329	,901	,493
	Gruplar içi	218,06	597	,365		
	Toplam	220,04	603			

Okul başarısı boyutunda öğrencilerin interneti hangi amaçla kullandığına yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin interneti hangi amaçla kullandığına yönelik okul başarısı boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.901$; $p>.05$).

4.3.8. Öğrencilerin İnternette Oynamayı Tercih Ettiği Oyunlar İle Problemlİ İnternet Kullanma Arasında Anlamlı Bir Farklılık Var mıdır?

Problemlİ internet kullanma boyutlarına göre internette oynamayı tercih ettiği oyunlar arasında farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Buna göre öğrencilerin aldıkları puanların tek yönlü analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 52. Öğrencilerin aile ilişkilerine internette oynamayı tercih ettiği oyunlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Aile ilişkileri	Gruplar arası	,419	4	,105	,481	,750
	Gruplar içi	130,59	599	,218		
	Toplam	131,01	603			

Aile ilişkileri boyutunda öğrencilerin internette oynamayı tercih ettiği oyunlara yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internette oynamayı tercih ettiği oyunlara yönelik aile ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F=.481$; $p>.05$).

Tablo 53. Öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerine yönelik internette oynamayı tercih ettiği oyunlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Arkadaşlık ilişkileri	Gruplar arası	3,04	4	,761	3,73	,005
	Gruplar içi	122,00	599	,204		
	Toplam	125,05	603			

Arkadaşlık boyutunda öğrencilerin internette oynamayı tercih ettiği oyunlara yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internette oynamayı tercih ettiği oyunlara yönelik arkadaşlık ilişkileri boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunmuştur (F=3.73; p<.05).

Arkadaşlık boyutları ile internette en çok tercih edilen oyunlarda arkadaşlık ilişkileri boyutunda anlamlı fark vardır. Bu nedenle schefe tablosuna bakıldığında da savaş ve dövüş oyunları oynayanlar, spor oyunu oynayanlara göre internet kullanma ortalamaları daha yüksek olduğu görülmektedir (Savaş ve dövüş oyunları \bar{x} =3,40; spor oyunları \bar{x} =3,20).Savaş ve dövüş oyunlarının, spor oyunlarına göre daha çekici olması ve öğrencilerin meraklı olması nedeniyle daha fazla oynadıkları söylenebilir.

Tablo 54. Öğrencilerin sosyal aktivitelere yönelik internette oynamayı tercih ettiği oyunlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Sosyal aktiviteler	Gruplar arası	2,78	4	,696	2,02	,90
	Gruplar içi	206,12	599	,344		
	Toplam	208,90	603			

Sosyal aktiviteler boyutunda öğrencilerin yönelik internette oynamayı tercih ettiği oyunlara yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; internette oynamayı tercih ettiği oyunlara yönelik sosyal aktiviteler boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır (F=2.02; p>.05).

Tablo 55. Öğrencilerin okul başarısına yönelik internette oynamayı tercih ettiği oyunlara göre farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin tek yönlü varyans analizi sonuçları

Boyutlar	Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Okul başarısı	Gruplar arası	1,61	4	,403	1,105	,353
	Gruplar içi	218,42	599	,365		
	Toplam	220,04	603			

Okul başarısı boyutunda öğrencilerin internette oynamayı tercih ettiği oyunlara yönelik görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığına ilişkin yapılan test sonuçlarında; öğrencilerin internette oynamayı tercih ettiği oyunlara yönelik okul başarısı boyutundaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunamamıştır (F=1.105; p>.05).

4.4.Değişken ayrımı yapılmaksızın öğrencilerin ölçek maddelerine verdiği cevapların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

Tablo 56. Aile İçi İlişkiler

Aile İlişkileri	n	\bar{x}	SS	Düzyey
Günlük olarak internete bağlandığım için ailemle yeterince zaman geçirmiyorum.	604	3,07	1,41	Katılıyorum
Ailem interneti aşırı kullandığım için bana kızar.	604	3,17	1,43	Katılıyorum
İnterneti kullandığımda ailem rahatsız ettiğinde öfkelenirim.	604	3,17	1,65	Katılıyorum
Ailem bana hangi sitelere girdiğimi sorduğunda, girdiğim siteler hakkında onlara doğru bilgi veririm.	604	3,76	1,52	Tamamen katılıyorum
İnternet kullandığım için ailemle iletişim sorunları yaşamaktayım	604	3,12	1,44	Katılıyorum
Aile ilişkilerimizin zayıf olması nedeniyle internet kullanmaktayım.	604	2,77	1,43	Katılıyorum
İnternette ders dışı sitelere girerken aileme, ders çalışmak için internet kullanıyorum, derim.	604	3,21	1,52	Tamamen katılıyorum
Ailem günlük internet kullanımımı denetlemediği için internet başında daha fazla zaman geçirmekteyim.	604	3,16	1,45	Katılıyorum
Aile üyelerim İnternet’te çok zaman geçirmemden yakınmaktadırlar.	604	3,21	1,47	Tamamen katılıyorum

Tablo 56’ da interneti günlük kullanma süresi ile aile ilişkileri, seçeneklere göre kodlanan puan aralığı (SKPA) dikkate alınarak değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan çocuklar‘Ailem bana hangi sitelere girdiğimi sorduğunda, girdiğim siteler hakkında

onlara doğru bilgi veririm’, ‘İnternette ders dışı sitelere girerken aileme ders çalışmak için internet kullanıyorum derim’ ve ‘Aile üyelerim internette çok zaman geçirmemden yakınmaktadırlar’, maddelerine ‘*tamamen katılıyorum*’ düzeyinde katıldıklarını görülmektedir. Ayrıca ‘Günlük olarak internete bağlandığım için aileme yeterince zaman geçirmiyorum,’ ‘Ailem interneti aşırı kullandığım için bana kızar,’ ‘İnterneti kullandığımda ailem rahatsız ettiğinde öfkelenirim,’ ‘İnternet kullandığım için aileme iletişim sorunları yaşamaktayım’, ‘Aile ilişkilerimizin zayıf olması nedeniyle internet kullanmaktayım’ ve ‘Ailem günlük internet kullanımımı denetlemediği için internet başında daha fazla zaman geçirmekteyim’ maddelerine de ‘*katılıyorum*’ düzeyinde cevap verdikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında da internet kullanan öğrencilerin aile içi ilişkileri olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Elde edilen bulguları destekler nitelikte araştırma sonuçlarına rastlamak mümkündür (Yıldız ve Bölükbaş, 2005; Keser-Özcan ve Buzlu, 2007; Karaca, 2007; Makas, 2008; Karadal, 2009; Gündüz ve Şahin, 2011). Araştırma bulguları, bu sonuçları destekler niteliktedir.

Tablo 57.Arkadaşlık İlişkileri

Arkadaşlık İlişkileri	n	\bar{x}	SS	Düzey
Arkadaşlarımla birlikte olmak yerine İnterneti tercih ederim.	604	3,16	1,54	Katılıyorum
Arkadaşlarımla vakit geçirmek yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi tercih ederim	604	3,38	1,39	Tamamen katılıyorum
Arkadaşlarımla yüzyüze iletişim kurmak yerine internette görüşmeyi tercih ederim.	604	3,07	1,32	Katılıyorum
Günlük hayatta sürekli olarak internete girdiğim için arkadaş çevremden de uzaklaşmaktayım.	604	3,08	1,27	Katılıyorum
Arkadaşlarımla sosyal ilişkileri yüzyüze kuramadığım için internete girmekteyim.	604	2,75	1,33	Katılıyorum
Arkadaş ve okul çevremdeki sıkıntılarımı unutturduğu için interneti kullanmaktayım.	604	2,98	1,40	Katılıyorum
Kendimi daha az yalnız hissetmemi sağladığı için internet kullanmaktayım.	604	3,07	1,35	Katılıyorum
Arkadaşlarım internette oyun oynadıkları için ben de oynuyorum.	604	2,59	1,32	Katılıyorum
Gerçek hayatta arkadaşım olmadığı için internete girerek zaman geçiriyorum.	604	2,66	1,41	Katılıyorum
Aynı anda çok sayıda arkadaşım ile iletişim kurabildiğim için interneti kullanmaktayım	604	2,98	1,40	Katılıyorum
İnterneti kullanmaya başladıktan sonra çevremdeki arkadaşlarımla ilişkilerim azalmaya başladı.	604	2,94	1,36	Katılıyorum
İnternette edindiğim arkadaşlarıma kendimi olduğumdan daha farklı olarak tanıtırım.	604	2,01	1,35	Kararsızım
Öfkeli, sinirli ve kendimi yalnız hissettiğimde arkadaşlarımla konuşmak yerine internete girerim.	604	3,08	1,40	Katılıyorum

Tablo 57’de interneti günlük kullanma süresi ile arkadaşlık ilişkileri, seçeneklere göre kodlanan puan aralığı (SKPA) dikkate alınarak değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan çocukların ‘Arkadaşlarımla vakit geçirmek yerine internette daha fazla zaman geçirmeyi tercih ederim’ maddelerine ‘tamamen katılıyorum’ düzeyinde katıldıklarını görülmektedir. Ayrıca ‘Arkadaşlarımla birlikte olmak yerine interneti tercih ederim’, ‘Arkadaşlarımla yüzyüze iletişim kurmak yerine internette görüşmeyi tercih ederim’, ‘Günlük hayatta sürekli olarak internete girdiğim için arkadaş çevremden de uzaklaşmaktayım’, ‘Arkadaşlarımla sosyal ilişkileri yüzyüze kuramadığım için internete girmekteyim’, ‘Arkadaş ve okul çevremdeki sıkıntılarımı unutturduğu için interneti kullanmaktayım’, ‘Kendimi daha az yalnız hissetmemi sağladığı için internet

kullanmaktayım’, ‘Arkadaşlarım internette oyun oynadıkları için ben de oynuyorum’, ‘Gerçek hayatta arkadaşım olmadığı için internete girerek zaman geçiriyorum’, ‘Aynı anda çok sayıda arkadaşım ile iletişim kurabildiğim için interneti kullanmaktayım’, ‘İnterneti kullanmaya başladıktan sonra çevremdeki arkadaşlarımla ilişkilerim azalmaya başladı’, ‘İnternette edindiğim arkadaşlarıma kendimi olduğumdan daha farklı olarak tanıtmaktayım’, ve ‘Öfkeli, sinirli ve kendimi yalnız hissettiğimde arkadaşlarımla konuşmak yerine internete girerim’ maddelerine *‘katılıyorum’* düzeyinde öğrencilerin cevap verdikleri görülmektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında da internet kullanan öğrencilerin çoğunluğunun arkadaşlık ilişkilerini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu arkadaşlarıyla yüzyüze iletişim kurmak yerine internet aracılığıyla iletişim kurmayı tercih ettikleri görülmektedir. Elde edilen bulguları destekler nitelikte araştırma sonuçlarına rastlamak mümkündür (Karadal, 2009; Özçınar, 2011). Araştırma bulguları, bu sonuçları destekler niteliktedir. Aynı zamanda internet kullanımının arkadaşlık ilişkilerine etkisi olmadığını belirten araştırmalar (Altın, 2006; Doruk, 2007) da bulunmaktadır. Çalışmalar arasındaki bu tür değişikliklerin çalışmaların yöntem ya da örneklem seçim metodundaki farklılıktan kaynaklandığı da düşünülebilir.

Tablo 58. Sosyal Aktiviteler

Sosyal Aktiviteler	n	\bar{x}	SS	Düzye
Okulda ve okul dışında başka işlerle uğraştığımda aklım internette kalır.	604	3,27	1,34	Tamamen Katılıyorum
İnterneti kullanmaya başladığımdan itibaren düşüncelerim olumlu yönde gelişmeye başladı.	604	3,20	1,37	Katılıyorum
Sosyal aktivitelerde başarısız olduğum için internete girerim.	604	3,17	1,38	Katılıyorum
Eğlenmek için internette zaman geçiririm.	604	3,39	1,29	Tamamen katılıyorum
Gerçek hayatta yapamayacağım şeyleri internette söylüyor ve yapıyorum.	604	3,06	1,42	Katılıyorum
İnternette vakit geçirmeyi diğer sosyal aktivitelere(spor, tiyatro, sinema ve Kitap okuma gibi) tercih ederim.	604	3,13	1,44	Katılıyorum
Gerçek hayatta bulamadığım şeyleri internette bulduğum için zaman geçiriyorum.	604	3,27	1,39	Tamamen Katılıyorum
Genellikle boş zamanlarımda internete girmektedirim.	604	3,27	1,52	Katılıyorum

Tablo 58’de interneti günlük kullanma süresi ile sosyal aktiviteler ilişkileri, seçeneklere göre kodlanan puan aralığı (SKPA) dikkate alınarak değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan öğrenciler ‘Okulda ve okul dışında başka işlerle uğraştığımda aklım internette kalır’, ‘Eğlenmek için internette zaman geçiririm’, ve ‘Gerçek hayatta bulamadığım şeyleri internette bulduğum için zaman geçiyorum’ maddelerine ‘tamamen katılıyorum’ düzeyinde katıldıklarını görülmektedir. Ayrıca ‘İnterneti kullanmaya başladığımdan itibaren düşüncelerim olumlu yönde gelişmeye başladı’, ‘Sosyal aktivitelerde başarısız olduğum için internete girerim’, ‘Gerçek hayatta yapamayacağım şeyleri internette söylüyor ve yapıyorum’, ‘İnternette vakit geçirmeyi diğer sosyal aktivitelere(spor, tiyatro, sinema ve kitap okuma gibi) tercih ederim’, ‘Gerçek hayatta bulamadığım şeyleri internette bulduğum için zaman geçiyorum’ ve ‘Genellikle boş zamanlarımda internete girmekteyim’ maddelerine ‘katılıyorum’ düzeyinde cevaplar verdikleri görülmüştür. Öğrenciler,boş zamanlarında internetin görsel olması ve dikkat çekici öğelerin daha fazla olması nedeniyle daha fazla internete girdikleri görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre öğrencilerin büyük çoğunluğu gerçek yaşamdaki sosyal aktivitelerde başarısız olduğunu,internete eğlenmek amaçlı girdiğini, gerçek yaşamdaki aktiviteler yerine internete girdiğini ve genellikle boş zamanlarında internete girdiğini belirtmektedir. Bu araştırmada da internetin eğlence amaçlı kullanımının yüksek olduğu görülmektedir.İnternetin en sık kullanım amacının oyun oynamak/eğlenmek olduğu sonucuna ulaşılan araştırmalar da bulunmaktadır (Aktaş-Arnas, 2005; Gökçearslan, 2005; Yılmaz, 2006; Tahiroğlu ve ark., 2008). Elde edilen bulgular yapılan araştırma sonuçları ile tutarlıdır.

Tablo59. Okul Başarısı

Akademik Başarı İlişkileri	n	\bar{x}	SS	Düzy
Okulda ve derste iken internete girme hayalini kurarım.	604	3,42	1,45	Tamamen Katılıyorum
İnterneti çok sık kullandığım için sınavlarıma yeterince hazırlanamamaktayım.	604	3,15	1,44	Katılıyorum
Gece geç saatlere kadar internete girdiğim için ders başarıım düşmektedir.	604	3,08	1,40	Katılıyorum
İnternette çok zaman geçirdiğim için ödevlerimi zamanında yapamıyorum.	604	2,97	1,42	Katılıyorum
İnternette fazla zaman harcadığımdan okul yaşamım olumsuz yönde etkilenmektedir.	604	3,23	1,43	Tamamen Katılıyorum
Ödevlerimi hazırlarken internette bulduğum bilgileri başka kaynaklardan kontrol etmeden kullanırım.	604	3,21	1,45	Tamamen Katılıyorum
Ödevlerimi yazılı kaynakları taramadan hazır bir şekilde internette kopya-yapıştır yöntemiyle hazırlarım.	604	3,10	1,45	Katılıyorum
Okula gitmeden de evde internette ders dinleyerek başarılı olabileceğime inanıyorum.	604	2,98	1,48	Katılıyorum

Tablo59’ da interneti günlük kullanma süresi ile akademik başarı ilişkileri, seçeneklere göre kodlanan puan aralığı (SKPA) dikkate alınarak değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan öğrenciler ‘Okulda ve derste iken internete girme hayalini kurarım’, ‘İnternette harcadığımdan okul yaşamım olumsuz yönde etkilenmektedir’ ve ‘Ödevlerimi hazırlarken internette bulduğum bilgileri başka kaynaklardan kontrol etmeden kullanırım’ maddelerine ‘*tamamen katılıyorum*’ düzeyinde katıldıklarını görülmektedir. Ayrıca ‘İnterneti çok sık kullandığım için sınavlarıma yeterince hazırlanamamaktayım’, ‘Gece geç saatlere kadar internete girdiğim için ders başarıım düşmektedir’, ‘İnternette çok zaman geçirdiğim için ödevlerimi zamanında yapamıyorum’, ‘Ödevlerimi yazılı kaynakları taramadan hazır bir şekilde internette kopya-yapıştır yöntemiyle hazırlarım’ ve ‘Okula gitmeden de evde internette ders dinleyerek başarılı olabileceğime inanıyorum’ maddelerine ‘*katılıyorum*’ düzeyinde cevaplar verdikleri görülmektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında da internet kullanan öğrencilerin okul başarılarının olumsuz yönde etkilendiği görülmektedir. Öğrenciler, internete girdikleri için sınavlarına yeterince hazırlanamadıklarını, ders başarısının düştüğünü ve okul yaşamlarının olumsuz yönde etkilendiklerini belirtmişlerdir. Elde edilen bulguları destekler nitelikte araştırma sonuçlarına rastlamak mümkündür. Yapılan araştırmalarda da elde edilen bulgulara göre

internet kullanımının okul başarısını azalttığını, akademik zorluklarla daha çok karşılaşılmasına yol açtığı görülmektedir (Bayraktar ve Gün, 2007; Doruk, 2007; Karaca, 2007; Esen ve Siyez, 2011; Gündüz ve Şahin, 2011; Özçınar, 2011).Araştırma bulguları, bu sonuçları destekler niteliktedir.

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

4.1.Sonuç

Bu araştırmada, öğrencilerin internet kullanma durumunun problemlili internete yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla dört boyuttan oluşan bir ölçme aracı uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler bulgular kısmında çözümlenmiştir. Bu kısımda, bulgulardan hareketle araştırmanın alt problemlerine ilişkin ve maddelerin aldığı ortalama değerlere göre sonuçlar çıkarılmıştır.

1. Öğrencilerin cinsiyeti ile interneti günlük olarak kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre daha uzun süre internet kullanmaktadır. Erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre internette çok fazla zaman geçirmeleri, farklı oyunları oynayabilmeleri ve ebeveynleri tarafından daha fazla anlayış gösterilmesi olabilir. Erkek öğrencilerin internete girmelerini kontrol edememeleri ve daha fazla zaman geçirmeleri problemlili internet kullanma davranışları yer aldığı da unutulmamalıdır.

2. Öğrencilerin ailelerinin ekonomik geliri ile interneti günlük olarak kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. Ekonomik gelir düzeyi yüksek olan öğrencilere ekonomik geliri düşük olan öğrencilere göre daha uzun süre internet kullanmaktadır. Ekonomik gelir düzeyi yüksek olan öğrenciler ekonomik geliri düşük olan öğrencilere göre daha uzun süre internet kullandıkları görülmektedir. Ailelerin ekonomik gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerde internet bağlantısının sınırsız olması nedeniyle daha fazla kullandıkları düşünülebilir.

3. Öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi ile interneti günlük olarak kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Babaların evin ekonomik ihtiyaçlarını karşılaması amacıyla ev dışında çalışması nedeniyle çocukları ile daha az zaman geçirmektedirler. Bu nedenle öğrencilerin babalarının eğitim düzeyi interneti günlük olarak kullanma arasında anlamlı bir ilişki olmadığı söylenebilir.

4. Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyi ile interneti günlük olarak kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Annenin eğitimi düzeyi yüksek olan çocukların eğitim düzeyi düşük olan çocuklara göre daha az süre internet kullandıkları belirlenmiştir. Öğrenciler babalarından daha fazla anneleri ile evde vakit geçirdikleri için annelerin çocuklar davranışları üzerinde daha etkili oldukları görülmektedir. Annelerinin koymuş olduğu kurallar ve birlikte fazla vakit geçirmeleri nedeniyle anlamlı ilişki olduğu düşünülebilir.

5. Öğrencilerin anne ve babalarının evlilik düzeyi ile interneti günlük olarak kullanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Anne ve babası birlikte olan öğrenciler, diğer öğrencilere göre daha uzun süre internet kullandıkları belirlenmiştir. Aile tutumları konusunda ebeveynlerin tutarsız olmaları nedeniyle interneti daha uzun süre kullandıkları söylenebilir.

6. Öğrencilerin problemleri internet kullanmaya yönelik görüşlerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık arkadaşlık ilişkileri, sosyal aktiviteler ve okul başarısı boyutunda tespit edilmiştir. Aile ilişkileri boyutunda anlamlı bir ilişki olmadığı yönünde görüş belirtmişlerdir. İnternetin aile ilişkilerini nasıl etkileyeceği kullanım süresine, kullanım amacına bağlı olarak değişebilir. Eğer öğrenciler interneti ödevlerini yapma, araştırmalar yapma ve ebeveynlerin merak ettiği konular ilgili bilgileri bulma gibi nedenlerle kullanıyorsa aile ilişkileri boyutunda anlamlı ilişki olmadığı sonucunun çıkması olağan olarak kabul edilebilir.

7. Öğrencilerin problemleri internet kullanmaya yönelik görüşlerinin ekonomik gelire göre hiçbir boyutta anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Öğrencilerin yaşlarının küçük olması ve ailelere maddi olarak bağımlı olmaları nedeniyle ilişki olmadığı düşünülebilir.

8. Öğrencilerin problemleri internet kullanmaya yönelik görüşlerinin interneti günlük kullanma süreleri arasında hiçbir boyutta anlamlı bir fark elde edilememiştir. Kullanım süresi problemleri internet kullanımına ilişkin önemli fikirler verebilir. Ancak internet kullanım süresi tek başına yeterli ölçüt olmayıp, kullanım amacı da oldukça önemlidir. Bu nedenle anlamlı ilişki olmadığı söylenebilir.

9. Öğrencilerin problemleri internet kullanma boyutlarına göre interneti düzenli kullanma süreleri arasında hiçbir boyutta farklılık tespit edilememiştir. Öğrencilerin yaşlarının küçük olması ve aileleri ile birlikte daha fazla zaman geçirmeleri sebebiyle anlamlı farklılık olmadığı düşünülebilir.

10. Öğrencilerin problemleri internet kullanma boyutlarına göre interneti kullandığı zaman aralığına göre hiçbir boyutta anlamlı fark elde edilememiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun okula gitmeleri ve okul çıkışında da ödev yapmaları ev ders çalışmaları nedeniyle anlamlı farklılık olmadığı söylenebilir.

11. Öğrencilerin problemleri internet kullanma boyutlarına göre interneti kullandığı günlük zaman olarak hiçbir boyutta farklılık tespit edilememiştir. Öğrencilerin okula gitmeleri ve boş zamanlarının fazla olmaması nedeniyle anlamlı bir farklılık olmadığı düşünülebilir.

12. Öğrencilerin problemleri internet kullanma boyutlarına göre interneti hangi amaçla kullandığı arasında hiçbir boyutta farklılık belirlenememiştir. İnterneti kullanım amacı ile problemleri internet kullanımı arasında da anlamlı ilişkiler olduğu yapılan araştırmalarda görülmektedir. Öğrencilerin interneti ders çalışmak, ödev yapmak ve bilgi taramak amaçlı kullanması gerekmektedir. Fakat öğrencilerin interneti daha çok sohbet etmek, müzik dinlemek ve oyun oynamak amacıyla interneti kullandıkları görülmektedir. Öğrencilerin yaşlarının küçük olması ve aileleri ile birlikte yaşamaları nedeniyle farklılık bulunmadığı söylenebilir.

13. Öğrencilerin problemleri internet kullanma boyutlarına göre internette oynamayı tercih ettiği oyunlar arasında sadece arkadaşlık ilişkileri boyutunda anlamlı fark çıkmıştır. Bu boyutta savaş ve dövüş oyunları oynayan öğrenciler, spor oyunu oynayanlara göre ortalamaları daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler akranları ile birlikte oyun oynamaları ve oynadıkları oyunları birbirine anlatmaları nedeniyle ilişkili olduğu söylenebilir.

4.2.Öneriler

Ebeveynlere yönelik öneriler:

➤ Öğrencilerin günlük yaşamlarında zamanlarını en çok internet başında geçirdikleri görülmektedir. Çocukların zamanlarını internet başında geçirmesine izin verilmemelidir. Çocukların sosyal aktivitelere katılmaları sağlanmalı ve ebeveynler, çocukları ile birlikte zaman geçirebilecekleri etkinlikler seçmelidirler.

➤ Öğrenciler internete en çok evden bağlandıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu nedenle öğrencilerin evlerinde internete girdiği bilgisayar çocuğun kendi odasında değil, evin ortak kullanım alanında olmasına dikkate edilmelidir. Böylelikle öğrencilerin interneti günlük olarak ne kadar kullandıkları ve hangi sitelere girdikleri daha kolay tespit edilebilir.

➤ Öğrencilerin büyük çoğunluğu internet kullanmayı anne-baba ve kardeşlerinden öğrendiğini sonucu ortaya çıkmıştır. Anne ve babaların çocuklara kötü örnek olmamak için yanlarında interneti eğlence amaçlı kullanmamalıdır.

➤ Ebeveynlerin internetteki olumsuz içeriklere karşı filtre programları yüklemeli, çocuklarının internet kullanımını konusunda sorunlar yaşanmaması için kurallar konulmalı ve bu kurallara uyulup uyulmadığı kontrol edilmelidir.

➤ Ebeveynlere her türlü davranışlarında çocuklara model oldukları dikkate alınarak çocuklarının yanında mümkün olduğunca interneti kullanmamaları ve birlikte sosyal aktivitelerle zaman geçirmeleri tavsiye edilmiştir.

➤ Öğrencilerin internet kullanımları çocukluk döneminde edindikleri yaşantılarla bağlantılıdır. Ebeveynler çocukluk döneminden itibaren sağlıklı internet kullanım davranışlarını kazandırabilmelidir. Çocukların boş zamanlarında internet kullanmalarını engellemek amacıyla çocuklara sorumluluklar verilerek hobiler edinmeleri sağlanmalıdır. Sosyal becerilerin gelişimi için arkadaşları ile oyun oynama ve birlikte zaman geçirebilmeleri için imkanlar sağlanmalıdır. Çocukların okul dışındaki boş

zamanlarını değerlendirmeleri için evde balık, kuş gibi evcil hayvanlar beslemeleri teşvik edilmelidir.

Okullara yönelik öneriler:

- Öğrencilerin büyük çoğunluğu günlük olarak internet kullanımı süresi 2 saatin üzerine çıktığı görülmektedir. Bu nedenle uzmanlar veya okul rehber öğretmenler tarafından internetin yararları, zararları ve internet bağımlılığı gibi konularda çocuklara, öğretmenlere ve velilere seminerler verilebilir.
- Ebeveynlere, öğrencilere ve öğretmenlere internete alternatif olarak nasıl zaman geçirebilecekleri konusunda seminerler düzenlenerek bilgi verilmelidir.
- Öğrencilerin gün içerisinde interneti fazla kullandıkları zaman, okul başarısının da etkilendiği görülmüştür. Teşekkür ve takdir belgesi alan çocukların başarısız olan çocukların göre daha az internet kullandıkları görülmektedir. Bu nedenle çocukların interneti amacının dışında kullanmamaları konusunda çocuklara eğitici seminerler verilebilir.
- Öğrencilerin internette buldukları bilgilerden doğru bir şekilde faydalanabilmeleri için özellikle öğretmenlerin; çocukların ulaştıkları bilgilerin doğru, güvenilir, güncel ve kapsamlı olup olmadığını ve bu bilgileri nasıl sorgulamaları gerektiği konusunda bilgi vermelidir.
- Öğretmenler, öğrencilere özgün bir çalışma yapmaya yönlendirici nitelikte ödevler vermeli, öğrencilerin internetten buldukları bilgileri 'kopyala yapıştır' yapmalarına imkân vermemelidir.
- Okullarda bilişim teknoloji öğretmenleri tarafından çocuklara sağlıklı internet kullanımı konusunda bilgiler verilmelidir.
- Okullarda düzenlenen 'Aile Eğitim Programlarına' öğrenci velilerinin katılmaları konusunda okul yönetimi tarafından yönlendirmeler yapılmalıdır. Ailelerin bu eğitim programında 12-18 yaşında bulunan öğrencinin gelişimsel özellikleri, olumlu davranışlar kazandırmak gibi konularda eğitim almaları sağlanmalıdır.

- İnternetin birçok kullanım amacı olabilmektedir. Öğrencilerin interneti eğitsel amaçlı kullanım alışkanlıkları geliştirmelerine yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Okullar, internetin eğitsel amaçlı kullanımının artırılması yönünde eğitici faaliyetlerde bulunmalıdır.
- Öğrencilerin interneti daha çok eğlence amaçlı kullandıkları ortaya konmuştur. Çocuklar tiyatro, spor, izcilik, gezi, doğa yürüyüşü, resim ve müzik gibi fiziksel, bilişsel ve sosyal gelişimini destekleyici sosyal aktivitelere yönlendirilebilirler.
- Okullarda öğrencilerin kullanabileceği oyun sahaları ve spor salonları bulunmalıdır. Okulların fiziki imkânlarının geliştirilmesi önemlidir. Okullarda masa tenisi, satranç gibi çeşitli aktiviteler yer almalıdır. Böylece öğrenciler zamanlarını daha etkili bir şekilde geçirebilirler. Okullardaki bu tür etkinliklerin artırılması problemleri internet kullanımını azaltabilir.
- Okullarda eğitsel kol çalışmaları aktif hale getirilerek öğrencilerin bu kol çalışmalarında görev almaları için ortamlar düzenlenmeli ve çocukların arkadaşlarıyla birlikte kol çalışmalarında çalışarak sorumluluk duyguları geliştirilebilir.

Psikolojik danışmanlara yönelik öneriler:

- Okullardaki rehber öğretmenler okullarda problemleri internet kullanan öğrencileri tespit edip, bunlara yönelik seminer veya grupla psikolojik danışmanlık yaparak olumlu davranışlar kazandırabilmelidir.
- Ailelere ve öğrencilere yönelik olarak bilinçli, güvenli internet kullanımına yönelik farkındalığın artırılması ile ilgili çalışmalar yürütülmelidir.
- Öğrencilerin interneti problemlerinden kaçış yeri olarak kullanmalarını önlemek için çocuklara problemlerle başa çıkma becerilerini arttırmak için etkinlikler düzenlenmelidir.

- İnternet kullanımının dünya’da hızla yaygınlaştığı göz önüne alındığında okullarda öğrenciler arasında problemlili internet kullanımının da arttığı göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle okullarda önleyici rehberlik hizmetleri kapsamında öğrencilerin sağlıklı internet kullanım davranışları edinmelerine yönelik bilgilendirici çalışmalar yapılabilir.
- Araştırmacı tarafından hazırlanan ‘Problemlili İnternet Kullanımının Çözümüne Yönelik Etkinlikler’ ekte sunulmuştur. Problemlili internet kullanan öğrenciler okul psikolojik danışmanları tarafından tespit edildikten sonra hazırlanan bu etkinlikler uygulanarak öğrencilerin daha bilinçli internet kullanmaları sağlanabilir. Araştırmacı tarafından hazırlanan ‘Problemlili İnternet Kullanımının Çözümüne Yönelik Etkinlikler’ bu tezin 102. sayfasında ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler:

Araştırma sonuçlarına göre bu alanda çalışma yapmak isteyen araştırmacılara şu konularda da araştırma yapmaları önerilebilir:

- Araştırma Gemlik ilçesi ile sınırlı tutulmuştur. Araştırma daha genel bir çerçevede Türkiye’deki diğer illeri de kapsayabilir. Diğer illerde yapılan geniş ve kapsamlı çalışmalarla daha farklı sonuçlara ulaşılabilir.
- Araştırma 7.sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. İnternet kullanımı okulöncesi öğrencilerinde de kullanımı yaygın olduğu için eğitimin her kademesini kapsayacak şekilde geniş ve kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır.
- Öğrencilerin internet kullanımıyla ilgili Türkiye’de fazla çalışma yapılmadığı görülmüştür. Bu yüzden araştırmacılar tarafından yeni çalışmalar yapılabilir.
- Problemlili internet kullanımı ile ilgili olarak alanında uzman olan kişilerle işbirliği yapılarak ortak çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Problemlili internet kullanımı ile ilgili olarak bilgisayar alanındaki uzmanlarla işbirliği yapılarak ortak araştırmalar gerçekleştirilebilir.

- Öğrencilerin karşılaştıkları internet risklerinin sonrasında yaşadıkları fiziksel, psikolojik, sosyal ve bilişsel sorunlar nicel ve nitel araştırmalar ile detaylı olarak incelenebilir.
- Öğrencilerin internet kullanımlarının artışı sonucu, maruz kaldıkları internet risklerine ve bu riskler ile başa çıkma stratejilerine olan etkisi araştırılabilir.

PROBLEMLİ İNTERNET KULLANIMININ ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK ETKİNLİKLER

İnternet ve bilgisayar giderek yaşantımızın vazgeçilmez bir unsuru olmaktadır. Günümüzde internet kullanımının artması ve denetimsiz bir şekilde her türlü bilgiye veya kişilere ulaşmanın kolaylığı, olumlu gelişmelerin yanında bazı olumsuz problemlerin oluşmasına sebep olabilmektedir (Turan, 2008: 15).

İnternet günlük kullanımın artması nedeniyle gençleri ve çocukları sosyal hayattan uzaklaştırmaktadır. Bireyler zamanlarının çoğunluğunu internet başında geçirmeleri nedeniyle arkadaş edinmekte ve sosyal yaşantılarında birtakım sorunlar yaşamaktadır. İnterneti aşırı kullanan bireyler beslenme, uyku ve okul gibi sorunlar yaşamakta olup görev ve sorumluklarını yerine getirememektedir Bu nedenle bireyler problemler yaşamakta ve internet bağımlısı olmaktadır (Durmuş, 2007: 45-82).

Bireyler internete ağılandıkça zamanlarının farkında olmama nedeniyle gerçek hayatı ve sanal ortamı birbirine karıştırmaktadırlar. Çocuk ve gençler internette oynadıkları oyunlardan daha fazla etkilendikleri için oyun karakterlerinin davranışlarını kendilerine model alarak gerçek hayata yansıtılabilmektedirler. Oyun ortamlarındaki şiddetin ağrısız, acısız olması bunu günlük hayatta uygulama düşüncesini kolaylaştırmaktadır (Barmanbek, 2009: 104).

Günümüzde özellikle okul çağındaki gençlerin aşırı ve uygunsuz bilgisayar ve internet kullanımı psikolojik, bedensel gelişimleri ve sosyal ilişkileri üzerinde olumsuz yönde etki oluşturabilmekte ve hem akademik hem de kişisel gelişimlerinde negatif sonuçlara neden olabilmektedir. Bu durumda önemli olan kullanıcıların yani bireylerin özerkliğinin zaman içerisinde ortadan kalkması, normalde yapması gereken şeyleri, internette geçirdiği vakit nedeniyle yapmamaya başlaması anlamına gelen bağımlılık, bilgisayarı ve interneti uygunsuz ve aşırı kullanım sonucu ortaya çıkan sağlık problemleri, aile ilişkilerinde kopukluklar, verim azlığı, başarısızlık ve el bileği sendromu, boyum kaslarında tutulma, uyku saatlerinin azalması ve gözlerde yorulma gibi sorunlar ön plana çıkmaktadır (AMATEM, 2008).

Günümüzde milyonlarca genç ve çocuğun sosyal ağlara üye olduğu bilinen bir gerçektir. Bu tür ağlarda başta çocuklar ve gençler olmak üzere üyeliği olan herkesi bekleyen en büyük tehlike, kimliklerini açığa çıkaracak kişisel bilgileri vermeleri ve fotoğraflarını ekleyerek tamamen tanınır, ulaşılabilir hale gelmeleridir. Ayrıca sosyal

ağlar eşlerin birbirlerini unutmakla suçladıkları, boşanma sebebi sayılan ortamlar olarak da yerini almaya başlamıştır (Demir, 2011, akt. Bayzan ve Özbilen, 2012:527).

Çocukların sosyal paylaşım sitelerini kullanım alışkanlıkları araştırmasına göre, çocuklar internette harcadıkları zamanlarının büyük kısmını sosyal ağlarda geçirmekte, sosyal ağlar çocukların ders çalışma sürelerini olumsuz etkilemekte, çocukların çoğu tanımadıkları kişileri bir şekilde arkadaş listelerine ekleyebilmekte, sosyal ağlardaki gizlilik ayarlarını pek fazla önemsememekte ve azımsanmayacak bir kısmı da kişisel bilgilerini herkesle paylaşmaktadırlar (BTK, 2011, akt. Bayzan ve Özbilen, 2012:527-528).

Günümüzde bireylerin yaşamında önemli bir yer tutan internet kullanımı ile ilgili yapılan bir çalışmada bakılması gereken değişkenlerden biri de kuşkusuz internetin kullanım yeri yani mekân olgusudur. Günümüzde her ne kadar kablosuz internet bağlantısı ile sınırlandırılmış alanların dışına çıkmış olsa da, herhangi bir mekân olmaksızın kullanılan internet bağlantısından söz etmek çok anlamlı değildir. Günümüzde çocuk ve gençlerin televizyon, video, bilgisayar, internet, sinema, radyo, teyp, video oyunları gibi kitle iletişim araçlarının karşısında günde ortalama 4-5 saatten daha fazla zaman geçirdikleri görülmektedir. Bu süre uyku haricinde diğer etkinliklere ayrılan süreden daha fazladır ve bu araçlar etkileşimli olarak kullanıldığında, süre 8 saate kadar çıkabilmektedir. Bu durumda, günde ortalama 4-5 saat süre harcanan bu yerin neresi olduğu, ne tür fiziksel özelliklere sahip olduğu ve bu yerin kullanma amacına uygunluğu sorularının cevaplanması önem kazanmaktadır (Kuzu, 2011: 14).

Günümüzde bireyler internete kendi evleri, arkadaşlarının evleri, kütüphaneler ve internet kafeler gibi pek çok yerden bağlanabilirler. Çocuklar, internete daha çok oyunlara ve sohbet odalarına girmek, e-posta göndermek ve almak için bağlanmaktadırlar. internet kullanım sırasında çocuklar, ekranda açılan uygun olmayan içerikteki farklı web sayfalarıyla karşılaşabilirler. Böylece çocuklar internet üzerinde herhangi bir ortam aracılığıyla suça, sömürü ve tacize de hedef olabilirler. Bu nedenle güvenli olmayan internet, çocuklar için hayal kırıklığı, korku ve tedirginlik yaratıcı olabilir (Odabaşı,Kabakçı ve Çoklar, 2007:75-77).

Magid (2003), internetin çocuklar için belirtilen tehlikelerini aşağıdaki şekilde belli başlıklar altında toplamıştır:

Uygun olmayan içerik: Çocuklar, internet üzerinde gezinirken yapısında cinsel ya da şiddet öğeleri barındıran veya yasal olmayan tehlikeli etkinliklere cesaretlendiren içerikle karşı karşıya kalabilirler. Çocuklar, uygun olmayan içerikteki bu web

sayfalarıyla kendi istekleri dışında sohbet odaları, e-posta veya kısa mesaj servisi aracılığıyla karşılaşabilirler.

Fiziksel saldırı: Çocuklar, chat aracılığıyla iletişim kurdukları kişiler tarafından kendisinin veya aile üyelerinin güvenliğini tehlikeye atabilecek kimlik ve adres bilgilerini vermeye ikna edebilirler. Bu şekilde çocuk saldırganları, çocuğun güvenliğini kazanmak ve daha sonra yüz yüze görüşebilmek için sohbet odaları, e-posta ya da kısa mesaj servislerini kullanabilirler.

Virüsler ve Hacker'ler: Çocuklar, interneti yetişkinlere göre daha dikkatsiz ve bilinçsiz kullanabilecekleri için bilgisayara zarar verebilecek virüs içeren dosyaları bilgisayara indirebilirler ya da bilgisayara uzaktan bir hacker'ın giriş yapma riskini artırabilirler. Bu durum aile gizliliğini ve güvenliğini tehlikeye atabilir.

Yasaya uygunluk ve mali boyut: Çocukların internet üzerinden kredi kartı numaralarını vermeleri, aileleri maddi açıdan sıkıntıya sokacak büyük bir borçla karşılaşmalarına sebep olabilir. Ayrıca çocuklar internet üzerinden farkında olmadan ahlaki ya da yasal olmayan davranışlarda bulunarak kendilerini ve ailelerini sıkıntıya sokabilirler. Bu gibi nedenlerle, internetin belirtilen bu riskleri, çocukların sosyallik ve iletişim gereksinimlerini karşılamalarına, yaşitlarıyla etkileşim kurmalarına engel olabilecek pek çok tehlikeyi beraberinde getirebilir (Magid, 2003, akt. Odabaşı, Kabakçı, ve Çoklar, 2007: 81-82).

Kuzu (2011) aile ve internet adlı makalesinde, ebeveynlerin internet kullanım süreleri arttıkça bireylerin, aileleri ile geçirdikleri zamanı azalttığı, aile çevresinden uzaklaşmayı arttırdığı, yüz yüze iletişimi daha çok engellediği, çevrenin ebeveynin bilgisayar başında çok vakit geçirdiği şikayetini anlamlı ölçüde arttırdığı ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin internet kullanım sıklıkları arttıkça, aileleri ile geçirdikleri zamanın azaldığı, çevrenin ebeveynin bilgisayar başında çok vakit geçirdiği şikayetini anlamlı ölçüde arttırdığı ortaya çıkmıştır. Çocukların internet kullanım süreleri arttıkça, aileleri ile geçirdikleri zamanın azaldığı, internetin aile içi çatışmayı arttırdığı, insanların yüz yüze zaman geçirmelerini daha fazla engellediği, günlük ilişkileri daha çok aksattığı ve daha fazla zaman kaybına neden olduğu, çevrenin çocuğun bilgisayar başında çok vakit geçirdiği şikayetini de anlamlı ölçüde arttırdığı ortaya çıkmıştır (Kuzu, 2011: 19).

Yapılan araştırmalarda, internet kullanıcılarının tıpkı ilaç, alkol veya kumar gibi diğer bağımlılıklara benzeyen davranışları, internet kullanımı içinde göstermeye başladığına ilişkin bulgular ortaya koymaktadırlar (Griffits, 1996., Young, 1998., akt. Ceyhan, Ceyhan, ve Gürcan, 2007:390).

Teknolojik bağımlılıklar; kimyasal olmayan davranışsal bağımlılıklar kapsamına girmekte olup insan-makine etkileşimine dayanır. Teknolojik bağımlılıklar televizyon izleme gibi pasif bir bağımlılık şeklinde olabileceği gibi, bilgisayar oyunları oynama gibi aktif bir bağımlılık şeklinde de olabilir ve genellikle ilgili davranışın bağımlılık oluşturucu uyarıcı ve pekiştirici özellikleri vardır. Zihinsel meşguliyet ve yoksunluk özelliklerini alkol-madde bağımlılıkların da olduğu gibi bilgisayar ve televizyon bağımlılarında da görülmektedir (Griffiths,1995, akt. Arısoy, 2009:56).

İnternetin aşırı kullanmanın önüne geçilememesi, internete bağlı olmadan, geçirilen zamanın önemini yitirmesi, yoksun kalındığında aşırı sinirlilik hali ile birlikte saldırganlık sergilemesi ve kişinin iş, sosyal ve ailevi hayatının giderek bozulması olarak tanımlanabilir(Young, 2004, akt. Arısoy, 2009:56).

İnternet bağımlılığı konusunda yapılan araştırmaların özellikle üzerinde durduğu en önemli nokta; internette geçirilen süre olmaktadır. Araştırmalar internete aşırı bağımlılık geliştirmiş kişilerin bu ortamda süre sınırlaması yapamadıklarını ve aşırı sayılabilecek sürelerde internette kaldıkları gerçeğine işaret etmektedir(Işık, 2007, akt. Çınar, 2015:20).

Ortalama bir kullanıcı iş amaçlı kullanım dışında aşağı yukarı haftada 2,5-5 saat bağlı kalırken problemlili kullanımında bu süre 8-40 saat arasında değişmektedir (Çınar, 2015:20-21).

Yeşilay Derneğinin Türkiye bağımlılıkla mücadele programlarında da ortaokul öğrencilerinin günde 30-40 dakika internet kullanması, bunun üstünde internet kullanan öğrencilerin bağımlılık belirtileri gösterdiğini belirtmektedir.(TBM).

Bu çalışmada da araştırmaya katılan 604 öğrenciden %30,6'sinin günde 30-40 dakika internet kullandığını % 69,5'ininde günde 1- 5 saat arasında kullandığı görülmektedir. Bu verilere bakıldığında da öğrencilerin büyük çoğunluğunun problemlili internet kullandığı görülmektedir.

İnternet kullanımı günümüzde her düzeydeki eğitim programları birtakım aktiviteleri içermektedir. Bu süreç ve aktiviteler okulda ve okul zamanı içerisinde ders içi etkinliklerle olabildiği gibi ders dışı ve okul dışı zamanlarda öğrencilerin ders amaçlarına ilişkin aktivitelerini de içermektedir. Ödev ve araştırmalarla ilgili taramalar yapmak gibi. Bu nedenlerle problemlili internet kullanımının nedenlerinin araştırılması ve problemlili internet kullanımının azaltılmasına ve öğrencilerin internet ile ilişkilerini doğru zamanlı ve program amaçlarına uygun olarak ilişkilendirilmesi gerekir. Problemlili internet kullanımının azaltılmasına yönelik 'Problemlili İnternet Kullanımının Çözümüne

Yönelik Etkinlikler' hazırlanarak okullarda uygulanan eğitim programının etkililiğini ve işlevselliğini artırıcı niteliktedir. *Bu bağlamda; okuldaki Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetleri de eğitim programının ve öğretiminin bir parçasıdır. Bilinçli internet kullanımına ilişkin grupla eğitim programıyla öğrencilerin sağlıklı internet kullanma konusunda becerilerini geliştirerek sağlıklı bireyler olmalarını sağlamaktır.*

Problemlili İnternet Kullanımının Çözümüne Yönelik Etkinliklerin Amacı internet kullanıcılarının sayısı günümüzde her geçen gün artıyor. İnsanların bir kısmının da internet bir bilgi ve iletişim kaynağı olmanın ötesinde, tam bir bağımlılığa dönüşmüş durumda. Yapılan araştırmalarda internet bağımlılığı, insanları hayal dünyasında yaşattığı, kişileri gerçek hayattan kopararak sosyal, arkadaş ve aile ilişkilerini bozduğu belirlenmiştir.

Yapılan araştırmalarda kişiler bağımlılıktan kurtulmak istese de bunu kendi başına başaramadıkları, internet kullanımı azalttıklarında sinirlilik, huzursuzluk yoksunluk gibi etkileyen davranışlar sergiledikleri görülmektedir.

İnternet bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde İnternetin aşırı kullanımının çocuklar da özellikle, eğitim ve sosyal hayatında birçok gerilemeye sebep olduğunu; bireyde sosyal izolasyona, arkadaşlarıyla dışarıda görüşmeme, sanal ortamda görüşmeyi tercih etme, dışarı çıkmama, yemeğini odasında bilgisayar karşısında yeme, ailesiyle paylaşım içinde olmama, okula gitmek istememe, okul başarısında düşüş, okula devam etmeme, mesleki etkinliklerde başarısızlık, aile ve arkadaş ilişkilerinin bozulması gibi olumsuz sonuçlar doğurduğu tespit edilmektedir.

Bilinçli internet kullanımına ilişkin grupla eğitim programının genel amacı;

1- Öğrencileri sanal ortamdan çıkartarak, gerçek bir ortamda yaşadıklarını öğretmek, internetle ilgili duygu ve düşüncelerini olumlu yönde geliştirmelerine yardımcı olacak yaşantılar edinmelerini sağlamaktır.

2- Program çocukların internet kullanımı amacına uygun olarak (ödev, proje ve araştırma gibi) kullanmaları için etkinlikler düzenlemektir.

Eğitim programını geliştirmek için yurtiçinde, yurtdışında yapılmış internet kullanımı ile ilgili çalışmalar incelenmiş ve araştırmacı tarafından geliştirilen anketler ile ölçekler öğrencilere uygulandıktan sonra elde edilen bulgular dikkate alınarak etkinlikler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Problemlİ İnternet Kullanımına Yönelik Etkinliklerinin Hazırlanması

1. Problemlİ internet kullanımının çözümlüne yönelik etkinlikler literatüre bağlı kalınarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir.
2. Problemlİ internet kullanımının çözümlüne yönelik etkinlikler grup çalışmaları ortamını ve bu eğitimi destekleyecek şekilde hazırlanmıştır.
3. Grup çalışması sürecinde kullanılacak materyallerin ne olacağına, ne zaman ve nasıl kullanılacağına ilişkin ön çalışmalar araştırmacı tarafından yapılmıştır.
4. Her bir etkinliğin içeriğine bağlı kalınmış ve grup üyelerinin her birinin sürece katılmasına önem ve fırsat verilmiştir.
5. Grup ortamında güven, etkileşim ve paylaşım olması için özenli davranılmıştır.
6. Problemlİ internet kullanımının çözümlüne yönelik etkinlikler her hafta birer etkinlik olacak şekilde hazırlanmıştır.
7. Problemlİ internet kullanımının çözümlüne yönelik her etkinlik süresi 120 dakikadır.
8. Grup etkinlikleri için en uygun oturma şeklinin 'daire' olduğu düşünülerek bu yaklaşımla etkinlikler gerçekteştirilecektir.
9. Her grup etkinliğinde ev ödevleri verilecek ve her etkinlikte de ödevlerin yapılışı ve konuya ilişkin yaşantılar üzerinde durulmuştur.
10. Grup üyelerinin etkinliklere katılımlarına ve istendik davranışları edinmelerine önem verilmiştir.

Problemlİ İnternet Kullanımının Çözümlüne Yönelik Etkinliklerin Uygulanması

Bu etkinliklerde, öğrencilerle her biri yaklaşık 120 dakika süren ve 13etkinlikten oluşan grup etkinlikleri şeklinde gerçekteştirilecektir. Her hafta birer etkinlik olacak şekilde tamamlanacaktır.

Bu etkinliklere katılan öğrencilere, problemlİ internet kullanımı etkinlikleri hedef davranışları verilen sıraya uygun olarak gerçekteştirilecektir. Her etkinlik başında bir önceki etkinlikte yaşananlar üzerinde grupça durulacak ve verilen ödevlerin yapılması sırasında yaşananların grupla paylaşılmasına imkân sağlanacaktır.Etkinliklerde ele alınan konuları öğrencilerin kendi yaşamlarına indirgemelerine ve örneklemlerine izin verilecektir. Yaşanan duygu ve düşüncelele grupla paylaşmaları için üyeler

yüreklendirilecektir. Her etkinliğin sonunda grup lideri etkinliğin kısa bir özetini yapacak ve yaşanan duygular üzerinde grupça durulacaktır. Grup üyelerine her oturumun sonunda ev ödevi verilerek grup etkinlikleri sonlandırılacaktır.

Hedef Davranışlar

Bu programa bağlı olarak etkinliklerde öğrencilere kazandırılacak hedef davranışlar üzerinde durulmuştur.

1. Grup sürecini kavrayabilme.
2. Kişilik ve sosyal gelişim alan özelliklerini kavrayabilme,
3. İnternet ve teknolojik araçları bilme ve nasıl kullanmaları konusunda bilgi sahibi olabilme,
4. Çocukların internet bağımlılık kavramını anlamaları ve bağımlılıktan kurtulma sürecini sağlayabilme,
5. İnterneti uzun süre kullanmanın ortaya çıkarabileceği fizyolojik ve psikososyal problemler hakkında bilgi sahibi olabilme,
6. İçinde yaşadıkları aile kurumunun yapısını ve işlevlerinin farkında olmalarını sağlayabilme,
7. Akran ve arkadaş ilişkileri hakkında bilgi sahibi olmaları, sağlıklı veya sağlıklı olmayan ilişkilerin özelliklerini ayırt edebilmelerini sağlayabilme,
8. Kişiler arası iletişim kavramlarını öğrenmeleri ve insan ilişkilerindeki önemini kavramalarını sağlayabilme,
9. İnternet kullanımı ile akademik başarı düzeyleri arasındaki ilişkiyi ayırt edebilme.
10. İnternet kullanımı ile sosyal aktivitelerin farkında olabilme,
11. İnterneti ve bilgi teknolojilerini eğitim amaçlı kullanabilme.
12. Çocuk hakları, çocuk ihmal ve istismarı konusu hakkında bilgi sahibi olabilme.

Problemlİ İnternet Kullanımın Çözümüne Yönelik Etkinlikler

ETKİNLİK 1

Başlarken

Konu: Tanışma ve grup kuralları.

Bu etkinlikte grup kuralları, öğrencilerin beklentileri ve programın içeriğiyle ilgili bilgiler verilecektir.

Hedefler: Grup sürecini kavrayabilme.

Davranışlar:

- 1- Grup kurallarının oluşturma ve bu kurallara uyma konusunda ortak bir anlayış geliştirebilme.
- 2- Grup yaşantısı içinde ulaşılmak istenen bireysel hedefler belirleyebilme.
- 3- Duygusal kavramları keşfedebilme.
- 4- Kendisi hakkında hissettiklerini ifade edebilme.

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyal:

1. Kağıt, kalem ve yazı tahtası
2. Kağıttan hazırlanmış isim etiketleri

İşleniş: Problemlİ internet kullanımının ilk etkinliğinde grup “daire” şeklinde ve grup üyelerinin birbirlerinin yüzlerini görebilecek bir düzenle oturmaları sağlanacaktır. Grup lideri genel bir açılış konuşması yaparak kendisi hakkında tanıtıcı bilgiler verecektir. Çalışma programı ve içeriği, süresi hakkında bilgiler verilecektir. Grup kuralları, grup ortamında uyulması gereken ilkeler üzerinde durulacaktır (Ek-1). Bu çalışma ile ulaşılmak istenen genel ve özel amaçlar grupla paylaşılacaktır.

Daha sonra grup üyelerine kendilerini tanıtmaları, amaçlarını grupla paylaşmaları için sıra ile söz verilecek ve bu etkinlikte öğrencilerin anlaşılır bir sesle isimlerini ve anlamını açıklamaları istenecektir. Daha sonra boş kağıtlar dağıtılarak öğrencinin kendisini tanımlayan üç cümle ile “Ben.....biriyim” boşluklarını doldurmaları istenecektir. Boşluklar doldurulduktan sonra grup içinde paylaşmaları istenecektir.

Isınma oyunları uygulanarak öğrencilerin hem birbirlerini daha yakından tanımaları hem de ortamın ısınması sağlanacaktır. Öğrencilerin etkinliklere ilişkin duygu ve düşünceleri ile bu çalışmalardan beklentilerini ifade etmeleri için gerekli imkan ve destek verilecektir.

Öğrencilerin kişilik ve sosyal gelişim alan özellikleri ile ilgili sorular sorulacaktır. Öğrencilerden gelen cevaplar dikkate alınarak, kişilik ve sosyal gelişim alan özellikleri ile kendilerini akran olan bir arkadaşıyla karşılaştırma yapabilmeleri için ev ödevi verilecektir. Daha sonra grup üyelerine katkılarından ve katılımlarından dolayı teşekkür edilerek, 1. oturum bitirilecektir.

Değerlendirme:

- 1- Katılımcılar birbirleri ile tanıştılar mı?
- 2- Katılımcılar kendileri hakkında olumlu bir özellik ifade edebildi mi?
- 3- Katılımcıların etkinlik hakkındaki görüşleri nelerdir?
- 4- Katılımcılar hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
- 5- Her katılımcı paylaşımda bulundu mu?

EK-1:

Grup Kuralları

Buradaki toplantılar karşılıklı görüşlerin ve bilgi paylaşımlarının yapıldığı oturumlar olacak. Konuşacağımız konuların tamamı kendinizle ilgili olacak.

Buradaki çalışmaların amacına ulaşması için birtakım kurallara uyulması gerekiyor.

1. Gizlilik: Diğer katılımcılara ait bilgileri, paylaşımları oturum dışında anlatmamak.
2. Oturumlara zamanında gelmek
3. Tüm oturumlara katılmak. Acil bir durumda katılamadığınız bir oturum olduğunda eğitimciye ulaşarak oturumla ilgili bilgi almak.
4. Oturum sonunda verilen alıştırmaları uygulamak.
5. Diğer kişilerin paylaştığı bilgileri eleştirmemek, ayıplamamak vb.
6. Kişisel değerlere ve düşüncelere saygı göstermek.
7. Diğer insanlara ait verilen örneklerde kimlik bilgisi vermemek (adı-soyadı gibi).

Katılımınız için hepinize teşekkür ederim.

Isınma Oyunları 1

Amaç: Grup Üyelerinin birbirlerinin isimlerini öğrenmeleri ve kaynaştırma, ısınma

Süre:15 dk

Malzeme: Aynı ya da değişik özelliklerde 3 küçük top.

Akış: Grup üyeleri küçük grup sayıları 10-12 olacak şekilde küçük gruplara ayrılır. Yaka kartları çıkartılır. Bir daire oluşturarak yere oturur ya da ayakta dururlar. Lider toplardan birini katılımcılardan birinin ismini söyleyerek atar. Topu alan kişi bir başkasının ismini söyleyerek topu o kişiye atar. Bu şekilde oyun devam eder. Lider, bir süre sonra elindeki diğer topları da oyuna sokar ve üç topun aynı anda grup üyeleri arasında dolaşmasını kişiler sağlar, lider de başından itibaren oyunda yer alır,

Lider bir süre sonra oyunu durdurarak elindeki topu bir başkasına atar, ve 'Şimdi topu alan topu atanın ismini söyleyerek teşekkür ederim diyecek.' şeklinde oyunu şekillendirir. Oyun bu şekilde bir süre devam ettikten sonra diğer iki topu da oyuna sokar ve herkesin katıldığını gözlemleyince kadar oyunu sürdürür (MEB, 2013: 280).

ETKİNLİK II

Konu: Kişilik ve sosyal gelişim

Ergenlik döneminin gelişim özelliklerini bilmek ve gelişim süreçleri içerisinde karşılaşılabileceğiniz sorunlarla ilgili bilgi sahibi olmaktır.

Amaçlar: Kişilik ve sosyal gelişim alan özelliklerini kavrayabilme,

Davranışlar:

- 1- Ergenlik dönemi kavramlarını tanımlayabilme.
- 2- Bedensel gelişim özelliklerini açıklayabilme
- 3- Zihinsel gelişim özelliklerini söyleyebilme
- 4- Sosyal gelişim özelliklerini açıklayabilme.
- 5- Cinsel gelişim özelliklerini söyleyebilme.
- 6- Kendi özelliklerini diğer çocukların özellikleri ile karşılaştırabilme.

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyaller:

- 1- K ağıt, kalem ve yazı tahtası
- 2- Powerpoint sunusu

İşleniş: Etkinliğe başlamadan önce ekte sunulan 15 dakikalık ısınma oyunlarından biri uygulanarak öğrencilerin birbirleri ile tanışmalarını ve temaslarını sağlamak amaçlanır. Isınma oyunları oynandıktan sonra öğrencilere 1. etkinlikte konuşulan konuları hatırlayıp hatırlamadıkları sorulur. Öğrencilerden gelen cevapları dikkate alarak grup üyelerince paylaşılması sağlanır. 1. etkinlikte verilen ev ödevinin grup üyeleri ile paylaşmaları istenilir. Bu etkinliğin hedefleri kısaca açıklanır. Öğrencilere buldukları yaşlara uygun olarak bedensel, zihinsel, sosyal ve cinsel gelişim özellikleri hakkında grup lideri tarafından teorik bilgi verilir. Ortaokul öğrencilerinde kişisel farklılıklar görüldüğünü, bu dönemde çocukların bu dönemde fiziksel büyüme hızlarının birbirinden farklı olduğu bu durumun da normal olduğu aktarılır.

Öğrencilere ‘akranlarınızla kendinizi karşılaştırdığınızda ne gibi farklılıklar olduğunu düşünüyorsunuz?’ sorusu sorularak kağıtlara yazmalarını istenilir. Öğrencilerin verdikleri cevapları grup üyeleri ile tartışmalarını sağlanır.

Ailelerinin kardeşleri ile kendilerine eşit fırsat ve destek sağlayıp sağlamadıkları sorusu sorularak grup üyeleri arasında tartışma ortamı yaratılır.

Öğrencilere aileleri ile her türlü (Cinsellik, arkadaşlık vb.) konuyu rahatlıkla konuşup konuşamadıkları ile ilgili sorular sorularak görüşlerini grup üyeleri ile

paylaşmalarını sağlanır. Konuşamadıkları konularla ilgili bilgileri kimlerden aldıklarını sorarak tartışma ortamı sağlanır. İnternet ve teknolojik araçları ne zaman, nerede ve ne şekilde kullandıklarını düşünmelerine yönelik olarak ev ödevi verilir. Daha sonra grup üyelerine katkılarından ve katılımlarından dolayı teşekkür edilerek, 2. etkinlik bitirilecektir.

Değerlendirme:

- 1- Katılımcılar kendi gelişim dönemleri hakkında görüş belirttiler mi?
- 2- Katılımcılar kendi gelişim dönemlerinde olması gereken özellikler hakkında bilgi sahibi oldular mı?
- 3- Katılımcılar kendilerini grup bireyleri ile karşılaştırma yapabildiler mi?
- 4- Katılımcılar ergenlik dönemi ile ilgili olarak soru sordular mı?
- 5- Her katılımcı paylaşımda bulundu mu?

Isınma Oyunları II

Amaç: Tüm katılımcıların birbirleri ile tanışmalarını ve temasını sağlamak

Süre: 15 dakika

Akış: Büyük grup iki küçük gruba ayrılarak bir grubun içeride bir grubun dışarıda yüzleri birbirine donuk olarak iç ve dış grup oluşturmaları istenir. Her katılımcının karşısında biri olacak şekilde durmaları sağlandıktan sonra karşısındaki kişi ile tanışarak üç ortak nokta bulmaları istenir. Katılımcılar bir süre karşısındaki ile sohbet ettikten sonra dış grubun bir sıra kaymaları ve yeni kişi ile ortak üç nokta bulmaları istenir, tüm grup birbirleri ile tanışmaya kadar dönüşler devam eder (MEB, 2013: 282).

ETKİNLİK III

Konu: İnternet ve teknolojik araçlar.

Amaçlar: İnternet ve teknolojik araçları kavrayabilme.

Davranışlar:

- 1- İnternet ve teknolojik araçları açıklayabilme,
- 2- İnternet ve teknolojik araçların günlük hayatımızdaki kullanım amaçlarını söyleyebilme,
- 3- İnternet ve teknolojik araçların günlük hayatımızdaki önemini açıklayabilme,
- 4- İnternet ve teknolojik araçları günlük yaşamla ilişkilendirerek kullanabilme

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve drama

Materyaller: 1- Kağıt, kalem ve yazı tahtası

2- Powerpoint sunusu

İşleniş: Öğrencilerin eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları için ekte sunulan ısınma oyunu 15 dakikayı geçmemek üzere oynatılır. Isınma oyunu bittikten sonra II. etkinlikte ele alınan konular hatırlatılarak grup üyelerinin yaşantılarında meydana gelen değişim hakkında tüm öğrencilerin duygu ve düşüncelerini açıklamalarına imkân sağlanacaktır. Geçen etkinlikte verilen ve öğrencilerin yaptıkları ödevleri grup üyeleri ile paylaşmaları istenecektir. Grup üyelerinin internet ve teknolojik araçlarla ilgili görüş ve düşünceleri sorular sorularak cevapları istenecektir. İnternet ve teknolojik araçları günde ne kadar, hangi saatlerde kullandıkları, genellikle hangi amaçlarla kullandıkları konusunda grup lideri tarafından sorular sorularak tek tek grup üyelerinden cevapları alınacaktır. Öğrencilerden gelen cevaplar dikkate alınarak, internet ve teknolojik araçlarla ilgili olarak grup lideri tarafından teorik bilgi verilecektir. İnterneti ve teknolojik araçları nasıl kullanmaları gerektiği ve olumlu veya olumsuz kullanımı sonucu ortaya çıkabilecek sonuçlar hakkında bilgi verilecektir. Grup içindeki istekli iki öğrenciye günlük yaşantılarında internet kullanımı ile ilgili bir doğaçlama yaptırın. Öğrencilerin bu doğaçlama ile ilgili görüşlerini grup üyeleri ile paylaşmalarını sağlayın. Öğrencilere ‘internet, internet kullanımı’ ile medyada çıkan haberleri toplamaları için ev ödevi verin. Daha sonra grup üyelerine katkılarından ve katılımlarından dolayı teşekkür edilerek, 3. etkinlik bitirilecektir.

Değerlendirme:

- 1- Katılımcılar kullandıkları teknolojik araçların neler olduğunu söyleyebildiler mi?
- 2- Teknolojik araçlar konusunda var olan bilgilerini grup üyeleri ile paylaşabildiler mi?
- 3- Teknolojik araçları günlük olarak ne kadar kullanmaları gerektiği konusunda bilgilendirildiler mi?
- 4- Teknolojik araçları nasıl kullanmaları konusunda görüş belirttiler mi?
- 5- Her katılımcı paylaşımda bulundu mu?

Isınma Oyunu III

Amaç: Katılımcıların eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları.

Süre: 15 dk.

Yönerge/Akış

Grupla bir tanıma oyunudur. Geniş bir ortamda gruplara kriterler verilerek küçük gruplara ayrılmalrı istenir.

- Şimdi birbirimizin özelliklerini daha yakından öğrenmek için bir oyun oynayacağız.
- Sizlere bir takım kriterler vererek onlara ayrılmanızı isteyeceğim.
- Sabah kahvaltıda ilk yediklerinize göre gruplara ayrılalım
 - ✓ Ekmek yiyenler,
 - ✓ Çay içenler,
 - ✓ Domates yiyenler,
 - ✓ Peynir yiyenler.
 - ✓ Diğerleri.
- En çok sevdiğiniz yemeklere göre ayrılalım.
 - ✓ Yemek isimlerini sizler seçin.
- Şu anda yaşadığınız illere göre ayrılın.
- En sevdiğiniz renklere göre ayrılın.
- Tutduğunuz takımlara göre ayrılın.
 - ✓ Son çalışma olarak tüm takım gruplarının kendilerine bir slogan oluşturarak hep beraber bağırmaalarını isteyin.

Her kategori için küçük espriler yapmak süreci daha eğlenceli hale getirecektir(MEB, 2013: 284)

ETKİNLİK IV

Konu: Problemlerle internet kullanma nedenleri ve çözüm yolları.

Amaçlar: İnterneti amacına uygun olarak kullanabilme.

Davranışlar:

- 1- İnternet kullanmaya yönelik düşüncelerinin ve yanlış varsayımlarının farkında olabilme.
- 2- Kendini izleme yoluyla internet kullanma davranışını somut bir şekilde tanımlayabilme ve kontrolü sağlayabilme.
- 3- İnterneti kullanmayı azaltmaya dönük öz-yeterlik inançlarını güçlendirebilme.
- 4- İnterneti bırakmaya dönük somut planlamalar yapabilme.
- 5- İnterneti bırakma sürecinde kullandığı başa çıkma becerilerinin işlevselliğini değerlendirebilme.
- 6- İnterneti kullanmada süreyi azaltmaya ilişkin başarı durumunu değerlendirebilme.

Yöntem: Anlatım, soru-cevap ve tartışma

Materyal: Kağıt, kalem ve yazı tahtası

İşleniş: Öğrencilerin eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları için ekte sunulan ısınma oyunu 15 dakikayı geçmemek üzere oynatılır. Isınma oyunu bittikten sonra III. etkinlikte ele alınan konular hatırlatılarak, grup üyelerinin internet ve teknolojik araçlarla ilgili görüş ve düşünceleri açıklamalarına imkân sağlanacaktır. Geçen etkinlikte verilen ve öğrencilerin yaptıkları ödevleri grup üyeleri ile paylaşmaları istenecektir.

Etkinliğin hedeflerini açıklayın. Temel hedefler;

- İnternetin kullanımının azaltılması
- Programın herhangi bir aşamasında interneti amacının dışında kullanılmaması
- İnternet kullanmaya ilişkin değişkenlerin etkisini azaltma.

İnterneti kullanılmasının azaltılmasında grup üyeleri ve çevrelerinde bulunan diğer insanlarla işbirliği yapmanın önemi üzerinde durun.

Öğrencilerden interneti kullanmalarının hikâyesini anlatmasını isteyin ve bu bağlamda aşağıdaki soruları sorun.

- İnterneti ilk kez hangi nedenlerle kullandınız?
- İnterneti kullanmada ailenizin ve arkadaşlarınızın üzerinizdeki etkileri nelerdir?
- İnterneti genellikle hangi amaçlarla kullanıyor sunuz ?

- İnterneti kullanmaya başladıktan ailenizle, arkadaşlarınızla ve akademik başarılarınızda ne gibi değişimler görülmeye başladı?
- İnterneti uzun süre kullandığınızda kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

Öğrencilerden cevapları alarak tartışma ortamı yaratınız. Bu süreçte öğrencilerin internet kullanma ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşlerini belirleyin. Bazı öğrenciler internet kullanmayla ilgili olumlu (zevk almak, yoğunlaşmak, yalnızlıktan kurtulmak ve zaman geçirmek vb.) bazıları da olumsuz (akademik başarılarının düşmesi, ailesiyle ilişkilerinin bozulması, sağlık problemleri vb.) konulardan bahsedebilir. Bu olumlu ve olumsuz görüşleri tahtaya yazın. Öğrencilerin görüşlerinden yola çıkarak interneti aşırı kullanımın sonucunda olumsuz olan davranışlar üzerinde durun. Öğrencilere kendini izleme formunu dağıtın. Bir haftada hangi günlerde, saatlerde ve ne kadar interneti kullandıklarını yazmalarını isteyin. Sonuçları üzerinde tartışma ortamı yaratın. İnterneti bu etkinlikten sonra kullanma sürelerini azaltabilecekleri ve kullanma sürelerini kendilerini kontrol edebilecekleri, günlük yaşamda kullanım süresini düşürebilecekleri üzerine bir konuşma yapın ve öğrencilerin görüşlerini grupta paylaşmalarını isteyin.

Değerlendirme:

- 1- Katılımcılar problemleri internet kullanımı ile ilgili görüş belirttiler mi?
- 2- Katılımcılar interneti günlük olarak ne kadar kullanırlarsa bağımlı olacaklarını öğrendiler mi?
- 3- Katılımcılar problemleri internet konusunda paylaşımlarda bulundular mı?
- 4- İnterneti uzun süre kullandıklarında yaşadıkları problemleri grup üyeleri ile paylaştılar mı?
- 5- Katılımcılar problemleri internet kullanımından kurtulmak istediklerini belirttiler mi?

Kendini İzleme Formu

Adı ve Soyadı			
Gün	İnternete girdiği saat	İnternette çıktığı saat	Kullandığı süre
Pazartesi			
Salı			
Çarşamba			
Perşembe			
Cuma			
Cumartesi			
Pazar			

ISINMA OYUNLARI

Amaç: Katılımcıların eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları

Süre: 15 dakika

Yönerge/Akış: Gruptan ayakta iç içe iki halka oluşturmaları istenir, iç içe halka oluşturan gruplara 1. ve 2. grup olmak üzere isim verilir. Birinci grup lider ne derse onu yapar. İkinci grup liderin söylediğinin tersini yapar. (otur, kalk, ellerini öne uzat, ayaklarını arkaya uzat, gül, ağla vb gibi) (MEB, 2013: 285).

ETKİNLİK V

Konu: İnterneti uzun süre kullanmanın ortaya çıkarabileceği fizyolojik ve psikolojik problemler

Amaçlar: İnternetin olumsuz özelliklerini fark edebilme.

Davranışlar:

- 1- İnterneti uzun süre kullanımının sağlığa etkilerini fark edebilme,
- 2- Düzenli uyku ile sağlık arasında ilişki kurabilme,
- 3- Hastalıklardan korunmak için önlem alabilme,
- 4- Yaşam alanında sağlıkla ilgili düzenlemeler yapabilme,
- 5- İnternet kullanarak sosyal ve doğal hayattan uzak kalmasının psikolojik problemler ortaya çıkarabileceğini fark edebilme.

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyal:

- 1- Kağıt, kalem ve yazı tahtası
- 2- Powerpoint sunusu

İşleniş: Öğrencilerin eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları için ekte sunulan ısınma oyunu 15 dakikayı geçmemek üzere oynatılır. Isınma oyunu bittikten sonra IV. etkinlikte ele alınan konular hatırlatılarak, grup üyelerinin çocukların internet bağımlılık kavramını anlamaları ve bağımlılıktan kurtulma sürecini sağlamaları ilgili görüş ve düşünceleri açıklamalarına imkân sağlanacaktır. Geçen etkinliklerde verilen ve öğrencilerin yaptıkları ödevleri grup üyeleri ile paylaşmaları istenecektir. Öğrencilere aşağıdaki sorular sorulacaktır.

- İnterneti uzun süre kullanmanızın sağlığınıza ne gibi etkileri olmaktadır?
- İnterneti uzun süre kullandığınızda uyku problemleri yaşamakta olup olmadıklarını?
- İnterneti uzun süre kullanarak, sosyal ve doğal hayattan uzak kalmanız ne tür problem çıkarabilir?

Öğrencilerden cevapları alarak tartışma ortamı yaratınız. Bu süreçte öğrencilerin vermiş olduğu cevapları yazı tahtasına kısaca yazınız.

İnterneti uzun süre kullanmanın ortaya çıkarabileceği fizyolojik ve psikolojik problemler hakkında bilgi sahibi olabilmeleri için öğrencilere teorik bilgi verilecek. Bilgi verildikten sonra öğrencilerin hangi durumları yaşadığı ile ilgili sorular sorulacak ve belirtilen düşüncelerin grup üyeleri tarafından tartışılması istenecektir.

Öğrencilere yakın çevrelerinde uzun süre internet kullanan kişilerin gözlemleri ve ne gibi problemler yaşadıkları hakkında not almaları olarak ev ödevi verilecektir. Etkinliğe katılan öğrencilere yapmış olduğu katkılarından dolayı teşekkür edilerek etkinlik sonlandırılacaktır.

Değerlendirme:

- 1- Katılımcılar internet bağımlılığının ortaya çıkarabileceği olumsuz davranışlar hakkında bilgi sahibi oldular mı?
- 2- Katılımcılar internetle ilgili yaşadıklarını grup üyeleri ile paylaştılar mı?
- 3- Katılımcılar çevrelerinde var olan olumsuz örnekleri grup üyeleri ile paylaştılar mı?
- 4- Katılımcılar grup üyeleri ile internetin olumsuz özelliklerini tartıştılar mı?
- 5- Her katılımcı paylaşımda bulundu mu?

ISINMA OYUNU

SANDALYE KAPMACA

Amaç: Katılımcıların eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları

Süre: 15 dk.

Malzeme: Herkesin oturabileceği kadar daire şeklinde dizilmiş sandalye.

Yönerge/Akış

Ayakta kimse kalmayacak şekilde herkes daire olan sandalyelere oturur ve eğitmeni yönerge verir.

- Şimdi eğleneceğinizi düşündüğüm bir oyun oynayacağız. Herkesin oturabileceği bir sandalyesi var değil mi?
- Herkes yerine otursun. Şimdi ben ayağa kalkacağım, o zaman bir kişilik yer boşalacak ben o boşluğa oturursam sağımdaki kişi ebe olacak..... benim sağımda olduğuna göre o ebe olacak ama o da yer değiştirerek sağa geçerse ebe olmaktan kurtulabilir.
- Şimdi isterseniz bir deneme yapalım.

Katılımcılar oturarak bir meksika dalgası yapmaktadırlar. Ebe olan oturmaya, diğerleri ise onu sağına oturtmamaya çalışır. Oyun içinde zorlaştırmak isterseniz farklı zamanlarda soldaki ebe ya da sağdaki ebe diyebilirsiniz. (MEB, 2013: 286).

ETKİNLİK VI

Konu: Aile ve işlevleri

Amaçlar: İçinde yaşadıkları aile kurumunun yapısını ve işlevlerinin farkında olabilmeleri

Davranışlar:

- 1- Aile önemini açıklayabilme.
- 2- Aile sistemindeki alt öğelerin (anne-babalık-kardeşlik) ailedeki rollerini söyleyebilme.
- 3- Anne ve baba tutumları hakkında farkındalık kazanabilme.
- 4- Aileyi sağlıklı veya sağlıksız yapan özelliklerin neler olduğunu açıklayabilme.
- 5- Aile sisteminin sağlıksız olması halinde aile üyelerinin ve toplumun olumsuz etkilenebileceği sonucunu kestirebilme.

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyal:

- 1- Kağıt, kalem ve yazı tahtası
- 2- Powerpoint sunusu

İşleniş: Öğrencilerin eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları için ekte sunulan ısınma oyunu 15 dakikayı geçmemek üzere oynatılır. Isınma oyunu bittikten sonra, öğrencilerin gözleri kapatılarak anne baba ve kardeşleri ile kurdukları aileyi 5 dakika hayal etmeleri istenilir. Süre bittikten sonra hayal ettikleri aileyi boş kağıda yazmaları ve daha sonra grup üyeleri ile paylaşımlarıyla birlikte tartışma ortamı yaratılır. ‘Aile içinde anne, baba ve kardeşler arasındaki rollerin nasıl olduğu konusunda’ sorular sorulur. Öğrencilerin cevap vermeleri istenilir. Daha sonra grup lideri aile, anne-baba tutumları ve sağlıklı aile sağlıksız aile hakkında bilgi verir.

Öğrencilerden istekli olan iki kişi ile biri anne veya baba olacak diğeri ise çocuk olacak şekilde, bir ‘internet kullanan çocuk ve aile’ konulu doğaçlama yapmaları istenilir. Bu doğaçlama bittikten sonra öğrencilerden görüş ve düşüncelerini söyleyerek bir tartışma ortamı yaratılır. Öğrencilerden ‘aileleri ile birlikte yapmaları istenilen sosyal etkinlikler neler olmalıdır?’ sorusu sorularak bir tartışma ortamı yaratılır. Bu tartışma bittikten sonra bilim adamları tarafından yapılmış olan ‘aile ve internet’ konulu araştırmalarla ilgili olarak öğrencilere bilgi verilir. Öğrencilerin araştırmalarla ilgili görüş ve düşünceleri alındıktan sonra teşekkür edilerek etkinlik bitirilir.

Değerlendirme:

- 1- Katılımcılar ailenin önemi konusunda bilgi sahibi oldular mı?
- 2- Katılımcılar aile üyelerinin rolleri konusunda paylaşımlarda bulundular mı?
- 3- Katılımcılar anne ve baba tutumları konusunda görüş belirttiler mi?
- 4- Sağlıklı ve sağlıksız aile ilişkileri konusunda fikir beyan ettiler mi?
- 5- Katılımcılar kendi aileleri hakkında yorum yaptılar mı?
- 6- Katılımcılar kendi aileleri ile grup üyelerinin ailelerinin davranışları konusunda karşılaştırma yaptılar mı?
- 7- Her katılımcı paylaşımda bulundu mu?

ISINMA OYUNU

SİLAH OYUNU

Amaç: Katılımcıların eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları

Süre: 15 dk.

Yönerge/Akış: Büyük grup ayağa kalkarak bir daire oluşturur. Eğitimci ebe (silahşor) olur. Ebe çember içinden herkesi vurabilecek bir silahşor olduğunu söyler. Grubun içinden herhangi birisine rastgele elini silah yapıp ‘TAK’ diyerek ateş eder. Ateş ettiği kişi öldüğü için hızla yere eğilir. Eğilen kişinin sağındaki ve solundaki kişiler birbirlerine ellerini silah yaparak vurmaya çalışırlar, ilk vurulan kişi oyundan çıkar. Vurulan kişilerin elenmesi yöntemiyle oyun son ikiye kadar devam ettirilir. Son ikiye kalan silahşorun düello yaptırılarak zaman uzatılıp oyun daha keyifli hale getirilebilir.. Oyuna ilgi çekmek için "iyi, kötü, çirkin filminin kısa hikâyesi ve üçlü düello sahnesi hatırlatılabilir. Mümkünse aynı filmin film müziği son ikili düelloda kullanılırsa oyunun bitirilişi daha eğlenceli hale getirilmiş olur.

- Oyun büyük grupla oynanmadan önce üç gönüllü seçilerek oyunun nasıl oynandığı gösterilir. Üç gönüllü seçilerek dairenin içerisine alınır. Eğitimci eğitimcilerinden oyunu oynatacak olanın ebe (silahşor) olması önerilir. Dairenin içindeki üç gönüllü kişiden yola çıkılarak oyun örneklendirilerek anlatılmalıdır. (MEB, 2013: 288).

ETKİNLİK VII

Konu: Akran ve arkadaş ilişkileri

Amaçlar: Arkadaş ilişkilerinin önemini fark edebilme

Davranışlar:

1. Arkadaş olmanın anlamını kavrayabilme.
2. Arkadaşlık ilişkilerinde kendini ve çevreyi tanımlayabilme.
3. Arkadaşlık ilişkilerinde sağlıklı ve sağlıklı davranışların farkında olabilme.
4. Yeni arkadaşlarla tanışma ve iletişim kurma becerileri geliştirebilme.

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyaller:

1. Kağıt, kalem, yazı tahtası
2. Öğrencinin arkadaşlığı tanımaya yönelik sorular formu(Ek-1)
3. Arkadaşlık ile ilgili güzel sözler

İşleniş:Öğrencilerin eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları için ekte sunulan ısınma oyunu 15 dakikayı geçmemek üzere oynatılır. Isınma oyunu bittikten sonra, 7. etkinlikte öğrenciler daire şeklinde hazırlanmış sandalyelere grup üyelerinin birbirlerinin yüzlerini görebilecek bir düzenle oturun.

Arkadaşlık ilişkilerinin bireyler için önemli olduğunu, sağlıklı arkadaşlık ilişkilerinin nasıl olması gerektiği konusunda bilgi verin. Etkinliğin amacını öğrencilere açıklayın.

‘Arkadaşlık hem vermek hem de almaktır’, ‘Bana arkadaşımı söyle sana kim olduğunu söyleyeyim.’, ‘İyi arkadaşlıklar kendinize verdiğiniz bir hediyedir.’, ‘Dost kara günde belli olur.’ ve ‘Kendiniz olunuz ve arkadaşlarınızın mükemmel olmasını beklemeyin.’ gibi arkadaşlıkla ilgili güzel sözleri tahtaya yazarak bu atasözler hakkında öğrencilerin tartışmalarını sağlayın.

Öğrencilere ‘Geçmişte anlaşılmadığımız ve kavga ettiğimiz arkadaşların olup olmadığı veya küs olmanın olumlu bir şey mi yoksa olumsuz şey mi olduğu?’ gibi sorular sorarak cevap vermelerini isteyin.

Öğrencilere okulunuza veya mahallenize yeni akranlarının geldiğini ve bu akranlarıyla nasıl tanışmak istediklerini ve nasıl bir arkadaşlık kurmak istediklerini soru sorarak cevap vermelerini sağlayın.

Grup içindeki öğrencilerin ikişerli bir grup oluşturmalarını ve birbirlerini daha önce tanımadıkları ve yeniden tanışıyorlarmış gibi bir doğaçlama yapmalarını isteyin.

Öğrencilere yeni biri ile tanışmalarında aşağıdaki soruları tahtaya yazarak tartışma ortamı yaratın.

- Tanışmak nasıl bir duygu?
- Başka birine kendini tanıtmak nasıl bir duygu?
- Yeni biriyle konuşurken kendinizi nasıl hissettiniz? vb. soruları sorarak

etkinlikle ilgili yaşantılarını paylaşmalarını sağlayın.

Öğrencilerin paylaşımları bittikten sonra kısa bir değerlendirme yaparak etkinliği bitirin.

Değerlendirme:

- 1- Katılımcılar akran ve arkadaşlık konusunda bilgi edinebildiler mi?
- 2- Gerçek arkadaşlık ile sanal arkadaşlık arasında bir karşılaştırma yapabildiler mi?
- 3- Arkadaşlık konusundaki atasözleri ile ilgili olarak paylaşımda bulundular mı?
- 4- Katılımcılar iyi arkadaşlık ve kötü arkadaşlık konusunda görüş belirttiler mi?
- 5- Katılımcılar sağlıklı ve sağlıksız arkadaşlık konusunda bilgi edinebildiler mi?
- 6- Her katılımcı paylaşımda bulundu mu?

EK-1

Öğrencinin arkadaşlığı tanımaya yönelik sorular formu

- Arkadaşlarımla yapmayı istediğim faaliyetler.....
- En iyi arkadaşım.....
- Arkadaşlarımla yapmayı istediğim sporlar.....
- En iyi arkadaşım.....
- Arkadaşlarının yapmasını istemediğin davranışlar.....
- Arkadaşlarının yapmasını istediğin davranışlar.....
- Arkadaşlarımdan beklentilerim.....
- Arkadaşlarımdan sevmediği davranışlarım.....

ISINMA OYUNU

POMPA

Amaç: Katılımcıların eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları

Süre: 15 dk.

Malzeme

3 Adet küçük top ve göz bandı.

Yönerge/Akış

- Büyük grup ayağa kalkarak bir daire oluşturur. Bir gönüllü seçilerek (Eğitici eğitimcilerinden biri olması önerilir.) dairenin içine bir sandalyeye oturması istenir.
- Şimdi bu elimde gördüğünüz eskiden bir toptu ama şimdi bir bomba, ben bu bombayı sağdan sola doğru göndereceğim bomba elden ele geçecek,
- Bu bombanın birde zaman ayarı var tabii, o da bu arada işleyecek, bombanın zaman ayarı ise ortada gözleri bağlı olarak oturan arkadaşımız.
- O patlayacak, patlayacak, patlayacak ve patladı diyecek, o patladı dediği an bomba kimin elinde ise o eli yanacak ve o kişi yanan elini arkaya alarak diğer eli ile devam edecek, eğer aynı kişide iki kere bomba patlarsa bu sefer tek kolla ve tek ayak üzerinde olacak bir daha patlarsa yerine oturacak.
- Bu oyunla ilgili sormak istediğiniz bir şey var mı?
- Şimdi isterseniz bir deneme yapalım.

Oyun sırasında top dolaşırken yeni iki top daha sokabilirsiniz. Eğlenceyi arttıracaktır. (MEB, 2013: 288).

ETKİNLİK VIII

Konu: Kişilerarası iletişim ve insan ilişkileri

Amaçlar: Gerçek yaşamdaki ilişkilerin farkında olabilme.

Davranışlar:

- 1- Kendi duygularını tanıma ve anlayabilme.
- 2- Duygu ve düşünceleri dürüstçe söyleyebilme.
- 3- İletişimde sözel olan ve sözel olmayan davranışları kullanabilme
- 4- Bireylerin düşüncelerini anlayabilme.
- 5- Bireyin kendi düşünceleri karşı tarafa anlaşılır bir şekilde ifade edebilme
- 6- ‘Ben dili - Sen dilini’ farkına varabilme.
- 7- Bireylerin birbirleri hakkında olumlu ve olumsuz duygu ve düşüncelerini birbirine söyleyebilme.

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyal:

- 1- Kağıt, kalem, yazı tahtası

İşleniş: Öğrencilerin eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları için ekte sunulan ısınma oyunu 15 dakikayı geçmemek üzere oynatılır. Isınma oyunu bittikten sonra, 7. etkinliğin kısaca özetini yapın. Bundan önceki oturumla ilgili öğrencilerin söylemek istediklerini grupla paylaşımlarını sağlayın. Bu oturumun amacını öğrencilerle paylaşın. İletişim kavramı, sosyal maske, İletişim becerisi, iletişimin günlük yaşamındaki önemini öğrencilere anlatın.

Öğrencilerin diğer insanlarla iyi bir iletişim kurup kuramadıklarını anlayabilmek için kendileriyle ilgili ve iletişimde buldukları ailesi ve arkadaşlarının özelliklerini boş bir kağıda yazmalarını 15 dakika süre vererek isteyin. Cevaplama süresi bittikten sonra grup üyelerinin verdikleri cevapları birbiri ile paylaşımlarını sağlayın.

Öğrencilere kendilerini olduklarından farklı gösterip göstermediklerini sorun. Günlük yaşamda sosyal maskeleri nerede, ne zaman ve nasıl kullandıklarını sorarak öğrencilerin duygu ve düşüncelerini paylaşımlarını isteyin. Sosyal maske takmadan duygu ve düşünceleri dürüstçe söyleyebilme önemi üzerinde durun.

Öğrencilere iletişimde sözel olan ve sözel olmayan davranışlar hakkında bilgi verin. Sözel olmayan davranışlarla ilgili bir doğaçlama yaptırın. İki öğrenciyi karşılıklı olarak sohbet ettirin. Biri konuşurken diğer arkadaşının başka yerlere bakmasını ve gözlerini arkadaşından kaçırmamasını sağlayın. Konuşan kişi arkadaşının kendisini dinlememesinin kendisini nasıl etkilediği hakkında konuşmasını isteyin. Öğrencilere arkadaşları ile iletişim kurarken sözel olan ve sözel olmayan davranışları birlikte kullanmalarının önemi üzerinde durun.

Öğrencilere bireylerin düşüncelerini anlayabilmeleri için kişinin söylediklerini etkili olarak dinlemeleri ve önyargılı olmamaları konusunda bilgi verin. Öğrencilere kişilerarası ilişkilerinde saygıya yer verip vermediklerini sorun. Öğrenciler kendi duygu ve düşüncelerini grup üyeleri ile paylaşmalarını sağlayın.

Empati kavramını açıklayıp örnekler verin. Öğrencilere ‘kişilerarası ilişkilerinde empatiye yer verip vermediklerini sorun. Öğrencilerin kendi duygu ve düşüncelerini paylaşmalarını isteyin.

Öğrencilere ‘Ben Dili-Sen Dili’ kavramlarını örnekler vererek açıklayın. Olumlu ve olumsuz duyguların ifade edilmesi ve eleştirilerde kullanılmasında nelere dikkat edilmesi hakkında tahtaya örnekler vererek yazın. Öğrencilere Ben Dili- Sen Dili kullanarak bir doğaçlama yaptırın. Öğrencilerin bu doğaçlama hakkındaki duygu ve düşüncelerini paylaşmalarını isteyin. Öğrencilere günlük yaşamda iletişimde ‘Ben Dili mi yoksa Sen Dilini’ mi sıklıkla kullandıklarına dikkat etmelerini ve bir sonraki oturumda grup içinde tartışmaları için ev ödevi verin.

Grup içindeki öğrencilerden ikişerli grup oluşturmalarını ve birbirinin karşısına geçmelerini isteyin. Birbirlerine iki olumlu ve iki olumsuz yönlerini söylemelerini isteyin. Dinleyici öğrencinin olumlu ve olumsuz yönleri söylendiğinde herhangi bir savunmaya geçmeyerek dinlemelerini isteyin. Bu uygulama bütün öğrenciler tarafından yapıldıktan sonra olumlu ve olumsuz özellikleri söylenirken ve söylerken neler hissettiklerini grup üyeleri ile paylaşmalarını isteyin.

Değerlendirme:

- 1- Katılımcılar kendi duyguları ile kişilikleri hakkında görüş belirttiler mi?
- 2- İletişimde bulunurken sözel ve sözel olmayan hangi davranışlarını kullandıklarını grup üyeleri ile paylaştılar mı?
- 3- Günlük yaşamda çevrelerindeki diğer bireylerle iletişim kurarken sen dilinimi veya ben dilinimi kullandıklarını belirttiler mi?
- 4- Çevrelerindeki insanlarla yaşadıkları sorunları grup üyeleri ile paylaştılar mı?

5- Her katılımcı paylaşımda bulundu mu?

ISINMA OYUNU

PARMAK SAVAŞI

Amaç: Katılımcıların eğitim ortamına ve eğitim sürecine fiziksel, zihinsel ve duygusal olarak hazırlanmaları.

Süre:10 dk.

Yönerge/Akış:Katılımcıların ikişerli gruplar halinde olmasını sağlayın. Siz karşınıza bir kişiyi alarak yönergeyi göstererek anlatın.

- Eşinizle karşı karşıya geçin bir elinizi belinize avucunuz açık şekilde yerleştirin, bir elinizi de işaretparmağınız açık olacak şekilde kılıç gibi kullanın.
- Her ikinizde aynı pozisyona geçin. Şimdi yapacağınız şey eşinizden daha hızlı davranarak işaret parmağınızla karşıdaki kişinin belinde sabit duran açık avucuna dokunmak her dokunma 1 puan demek 3 puan alan kazanır.
- Sormak istediğiniz bir şey var mı? Başlayabilirsiniz kolay gelsin. (MEB, 2013: 292).

ETKİNLİK IX

Konu: İnternet kullanımı ve okul başarısı.

Amaçlar: İnternetin olumsuz özelliklerinin farkında olabilmek.

Davranışlar:

- 1- İnterneti yanlış kullanımı ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi fark edebilme.
- 2- Planlı ders çalışmanın önemini ve gerekliliğini kavrayabilme.
- 3- Uygun ortamda ders çalışmanın önemini ve gerekliliğini kavrayabilme.
- 4- Ders çalışmada dikkatin önemini ve gereğini kavrayabilme.
- 5- Zamanı işlevsel olarak kullanabilme.

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyal:

- 1- Kağıt, kalem, yazı tahtası
- 2- Ders çalışma planı formu
- 3- Ödev çizelgesi formu

İşleniş: Grup üyelerinin eğitim ortamına ve diğer üyelere güven duymalarını sağlamak ve güvenin eğitim ortamına olan etkisini fark ettirmek için ekte sunulan ısınma oyunu 15 dakikayı geçmemek üzere oynatılır. Isınma oyunu bittikten sonra, bir önceki etkinlikte grup üyelerinin duygu ve düşünceleri öğrenin. Bu etkinliğin konusunu ve hedeflerini öğrencilere açıklayın. Öğrencilere ‘Plan nedir?’ sorusunu sorup bilgilerini öğrenin. Öğrencilere çalışma planı hazırlamanın yararları ve plan yaparken dikkat etmeleri gereken noktaları açıklayarak bilgi verin. Öğrencilere çalışma programı hazırlama ilkelerini tahtaya yazarak bu ilkelerin tartışılmasını sağlayın. Öğrencilere haftalık plan örneklerini dağıtarak, program hazırlama ilkelerine göre doldurmalarını isteyin. Haftalık plan örneklerini uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığını öğrencilerin grup üyeleri ile tartışmalarını isteyin.

Öğrencilere ‘ders çalışmada nelere dikkat edilmesi’ gerektiği konusunda soru sorun. Öğrencilerden gelen cevapları tahtaya yazarak eksik olan bilgileri grup lideri olarak siz tamamlayın. Öğrencilere ders çalışırken dikkati toplanmanın önemini (Fiziki, Psikolojik olarak) açıklayın.

Öğrencilere ‘çalışma ortamı nedir?’ sorusunu sorun. Öğrencilerin vermiş olduğu cevapları yazı tahtasına yazarak, eksik olan bilgileri grup lideri tamamlayabilir.

Öğrencilere ‘Uygun Çalışma ortamı nasıl olmalıdır?’ sorusunu sorun. Öğrencilerin vermiş olduğu cevapları tahtaya yazarak öğrenciler arasında tartışma ortamı yaratın. Öğrencilere ders çalışma ortamı ile ilgili ve verimli ders çalışma yöntemi ile ilgili bilgi verin.

Öğrencilere ‘günlük yaşamda internet ile akademik başarı’ arasında bir ilişki olup olmadığını sorun. Öğrencilerden gelen cevapları yazı tahtasına yazarak tartışma ortamı yaratın. Öğrencilere bilim adamlarının yapmış olduğu ‘İnternet ve akademik başarı’ konulu olan çalışmaları ile ilgili bilgi verilecek. Bilgi verildikten sonra öğrencilerin görüş ve düşüncelerini alarak tartışma ortamı yaratın. Öğrencilere internet olmadan nasıl vakit geçirebileceklerini ve arkadaşları ile yaptıkları etkinlikleri kısaca yazarak bir sonraki etkinliğe getirmeleri için ev ödevi verin. Katkılarından dolayı teşekkür ederek etkinliği bitirin.

Değerlendirme:

- 1- İnternetin uzun süre kullanımı sonucu ortaya çıkabilecek olan sorunlar hakkında bilgi sahibi oldular mı?
- 2- İnternet kullanımı ile okul başarıları arasındaki ilişki konusunda görüş belirttiler mi?
- 3- Katılımcılar planlı ve verimli ders çalışma okul başarısını artabileceği konusunda ortak görüş benimsediler mi?
- 4- Katılımcılar günlük yaşamda zamanı işlevsel olarak kullanabilme konusunda bilgi sahibi oldular mı?
- 5- Katılımcılar internetten dersle ilgili nasıl yararlanacakları konusunda paylaşımlarda bulundular mı?
- 6- Katılımcılar paylaşımda bulundu mu?

İSINMA OYUNU

GÜVEN OYUNLARI

Amaç: Grup üyelerinin eğitim ortamına ve diğer üyelere güven duymalarını sağlamak ve güvenin eğitim ortamına olan etkisini fark ettirmek.

Süre: 10 dakika

Akış1. Aşama: Herkesin üçerli gruplara ayrılması istenir. İki kişinin yüz yüze dönmesi bir kişinin ortalarında durması istenir. Bu istenirken grup lideri gruplardan herhangi birine giderek yönergeyi verirken nasıl yapılacağını da fiilen gösterir. İki kişi bir ayakları arkada biride önde olmak üzere durur. Ortadaki kişiyi

hafif hafif sallayabilecek kadar yakın dururlar. Ortadaki kiři kollarını ister bağlar isterse de yanda birleştirir. Yanlardaki iki kiři yavaş yavaş ortadaki kişiyi sallar. Bunu yaparken ortadaki kişiyi dūřürme, sarsmamaya dikkat eder. Herkes bir kez ortaya geğer. Ortaya geğen kişiden kendini diğer iki kişiye bırakması, belini, dizlerini veya ayaklarını oynatmaması istenir.

Yönerge:"şimdi sizden üçerli gruplar oluşturmanızı istiyorum. İki kişi iki yana geçecek ve birbirlerine yüzlerini dönecekler bir ayakları önde bir ayakları da arkada olacak. Ellerini de açık olarak ileri uzatacaklar. Ortadaki kişide herhangi birine dönecek ve ister elleri yanda ister göğsüne bağlı olarak duracak. Sonra iki taraftaki bir kişi ortadaki kişiyi yavaşça itecek ve ortadaki öne arkaya sallanacak. Ortadaki kişi bu esnada belini, dizlerini veya ayaklarını oynatmayacak. Sopa yutmuş gibi duracak. Sorunuz var mı? Başlayabilirsiniz fakat lütfen bunu yaparken tehlikeli şakalardan kaçının"

Paylaşım

- 1) Duygu - Ne hissettiniz?
- 2) Yöntem ve iletişim nasıldı? diye sorular sorularak katılımcıların görüşleri alınabilir. (MEB, 2013: 301).

ETKİNLİK X

Konu: İnternet kullanımı ve Sosyal Aktiviteler

Amaçlar: Gerçek yaşamda yapabileceği sosyal aktivitelerin farkında olabilme

Davranışlar:

- 1- Nitelikli zaman geçirmek için planlama yapabilme.
- 2- Nitelikli zaman geçirmenin ne olduğunu ifade edebilme.
- 3- Ailesiyle ve arkadaşlarıyla nitelikli etkinliklerde bulunabilme
- 4- Boş zamanlarında bilinçli olarak ne gibi etkinlikleri yapabileceğinin farkında olabilme
- 5- Stres ve yorgunluğunu gidermek için etkinliklerde bulunabilme.
- 6- Sosyal etkinliklerden zevk alabilme.

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyal:

- 1- Kağıt, kalem ve yazı tahtası
- 2- Powerpoint sunusu

İşleniş:Grup üyelerinin eğitim ortamına ve diğer üyelere güven duymalarını sağlamak ve güvenin eğitim ortamına olan etkisini fark ettirmek için ekte sunulan ısınma oyunu 15 dakikayı geçmemek üzere oynatılır. Isınma oyunu bittikten sonra, bir önceki etkinlikle ilgili olarak öğrencilerin duygu ve düşünceleri öğrenin. Bu etkinliğin konusunu ve hedeflerini öğrencilere açıklayın. Öğrencilere ‘Ailenizle ve arkadaşlarınızla zaman geçirmek için ne gibi etkinliklerde bulunuyorsunuz?’ sorusunu sorarak öğrencilerin vermiş olduğu cevapları tahtaya yazarak tartışmalarını sağlayın.

Öğrencilere aileleri ve arkadaşları ile yapmış olduğu etkinlikler sonucunda ne gibi değişiklikler davranış değişiklikleri olmaktadır? sorusunu sorarak öğrencilerin vermiş olduğu cevapları tahtaya yazarak tartışmalarını sağlayın. İnternet yerine ailesi ve arkadaşları ile yapabileceği sosyal aktiviteler hakkında grup lideri tarafından bilgi verilir.

Öğrencilere internette ödev, proje ve performans ödevlerini hazırlarken interneti nasıl kullanabilecekleri konusunda ev ödevi verin. Katkılarından dolayı teşekkür ederek etkinliği bitirin.

Değerlendirme:

- 1- Katılımcılar sosyal aktivitelerle ilgili bilgi sahibi oldular mı?
- 2- Boş zamanlarında neler yaptıklarını grup üyeleri ile paylaştılar mı?

- 3- Ailesi ve arkadaşları ile yapabilecekleri sosyal aktiviteler konusunda bilgi sahibi oldular mı?
- 4- Çevrelerinde var olan sosyal aktiviteler konusunda görüş belirttiler mi?
- 5- Her katılımcı paylaşımda bulundu mu?

ISINMA OYUNLARI

Amaç: Grup üyelerinin eğitim ortamına ve diğer üyelere güven duymalarını sağlamak ve güvenin eğitim ortamına olan etkisini fark ettirmek.

Süre: 15 dakika

Akış: Sayıya göre 6-7 kişilik 3-4 grup oluşturulur. Herkesin omuz omuza daire oluşturulması istenir. Ortaya bir gönüllünün geçmesi istenir. Daire olanların bir ayaklarını öne, diğerini arkaya alması ellerini de açık şekilde öne uzatmaları istenir. Ortada duran kişinin ayaklarını birleştirmesi, kollarını yanda veya göğsünde birleştirmesi ve sopa yutmuş gibi durması istenir. Bu istenirken grup lideri gruplardan herhangi birine gider ve yönergeyi verirken nasıl yapılacağını da fiilen gösterir. Dairedeki kişilerin ortadaki kişiyi yavaş yavaş sağdan sola doğru ellerde dolaştırması istenir. Bunu yaparken ortadaki kişiyi düşürme, sarsmamaya dikkat eder. Herkes bir kez ortaya geçer. Ortaya geçen kişiden kendini diğer iki kişiye bırakması, belini, dizlerini veya ayaklarını oynatmaması istenir.

Yönerge

"Şimdi sizden eşit sayıda iki (üç) grup olmanızı istiyorum. Şimdi yüzünüz ortaya dönük omuz omuza bir daire olmanızı istiyorum. Şimdi bir gönüllünün grubun ortasına geçmesini istiyorum. Şimdi bira/ önceki faaliyetteki gibi ayaklarınızın birini öne uzatmanızı diğerini geriye almanızı, ellerinizi de açık şekilde öne uzatmanızı istiyorum. Ortadaki kişi ise yine deminki gibi sopa yutmuş gibi dimdik duracak ve diğerleri ortadaki kişiyi yavaşça sağdan sola elleri ile dolaştıracak. Bunu yaparken sert hareketlerden ve şakalardan kaçınmanızı istiyorum. Sorusu olan var mı?"

Paylaşım

- Neler yaptık?
- Sallanırken neler hissettiniz?
- Sallarken neler hissettiniz?
- Zorlandığımız anlar oldu mu? Neler?
- Peki, yeniden yapacak olsaydınız nasıl yapardınız? (MEB, 2013:

ETKİNLİK XI

Konu: İnternette Etkili Arama Yapma Yöntemleri

Amaçlar: İnterneti ve bilgi teknolojilerini eğitim amaçlı kullanabilme.

Davranışlar:

- 1- İnterneti kullanarak bilgiye ulaşma yöntemlerini açıklar.
- 2- İnterneti doğru ve güvenli biçimde kullanmak için gerekli olan temel bilgi ve becerileri sergileyebilme,
- 3- Arama motorlarını kullanabilme,
- 4- Bilgiyi biçimlendirmek için kullanılan araçlara örnek verebilme.
- 5- Sorgulama, seçme ve sınıflandırma araçlarını kullanarak mevcut bir veri tabanından bilgiye erişebilme,
- 6- Çeşitli sanal ortamları, medya ve yazılım türlerini kullanarak ortak ürün ve projeler üretebilme

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyal:

- 1- Kağıt, kalem ve yazı tahtası
- 2- Powerpoint sunusu

İşleniş: : Grup üyelerinin eğitim ortamına uyum sağlayabilmeleri için ekte sunulan ısınma oyunu 15 dakikayı geçmemek üzere oynatılır. Isınma oyunu bittikten sonra, bir önceki etkinlikle ilgili olarak öğrencilerin duygu ve düşünceleri öğrenin. Bu etkinliğin konusunu ve hedeflerini öğrencilere açıklayın. Öğrencilere sırasıyla aşağıdaki sorular sorulur:

- İnternette herhangi bir konu hakkında arama yapıyor musunuz? Örnek verebilir misiniz?
- Daha önce öğretmenlerin verdiği performans, ödev, proje ve araştırma konularını internetin hangi arama motorlarını kullanarak yapmıştınız? Öğrencilerin cevaplarını tahtaya yazalım.
- Örneğin bir konuyu aradınız ve konuyla ilgili bir sürü web sitesi ya da görsel ekranınızda listelendi. Neye göre tıklayacağınız siteleri seçiyorsunuz?

Grup üyelerinin konuşmalarından da yararlanarak internet kullanarak bilgiye ulaşma ve biçimlendirme (web tarayıcıları, eklentiler, arama motorları, ansiklopediler, çevrimiçi kütüphaneler ve sanal müzeler vb.) etkili arama yapma konusunda bilgi verilir. Öğrencilere ‘Çocuk hakları, çocuk ihmal ve istismarı’ konusunda gazete,

dergilerden kupürleri keserek bir sonraki etkinliğe getirmeleri için ev ödevi verin. Katkılarından dolayı teşekkür ederek oturumu bitirin.

Değerlendirme:

- 1- İnterneti doğru kullanma ile ilgili bilgi sahibi oldular mı?
- 2- Eğitim amaçlı hangi arama motorlarını kullanabileceklerini öğrendiler mi?
- 3- Bilgiyi biçimlendirmek için kullanılan araçlara örnek verebilir mi?
- 4- Çeşitli sanal ortamları, medya ve yazılım türleri hakkında bilgi sahibi oldular mı?

ISINMA OYUNU

ROL CANLANDIRMA/FOTOĞRAFA GİRME

Amaç: Grup üyelerinin oturuma katılmaları için hazır hale getirmek.

Süre:20 dk

Akış: Öğrencilerden, anne, baba ve çocuk rollerine girip yüz ifadelerini canlandırıp bir fotoğraf anı oluşturmaları istenir. Bu fotoğraf anı için öğrenciler senaryoyu kendileri belirlemelidir. Daha sonra öğrencilerden teker teker oluşturulan fotoğraf karesine istedikleri bir duygu ya da durumu yansıtarak dahil olmaları istenir. Grup lideri her öğrencinin katılımıyla oluşturulan durumun fotoğrafını çeker. Etkinliğin sonunda oluşturulan fotoğraflar yorumlanır.

Değerlendirme/Paylaşım

- Oyunda neler hissettiniz?
- Ne yaptınız, neler yaşadınız? Görüşlerini alınız. (MEB, 2013: 305).

ETKİNLİK XII

Konu: Çocuk hakları, çocuk ihmal ve istismarı

Amaçlar: Çocuk hakları, çocuk ihmal ve istismarı konusu hakkında bilgi sahibi olabilme

Davranışlar:

- 1- Çocuk hakları kavramının tanımını yapabilme.
- 2- İhmal ve istismar kavramlarının tanımını yapabilme.
- 3- İhmal ve istismar biçimlerini açıklayabilme.
- 4- İhmal ve istismarın çocuklar üzerindeki etkilerini ifade edebilme.
- 5- Haklarının ihlali durumunda başvurulacak kurum ve kuruluşları söyleyebilme.

Yöntem: Düz anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyal:

- 1- Kalem, kağıt ve yazı tahtası
- 2- Powerpoint sunusu
- 3- Gazete kupürleri

İşleniş: Sorunların çözümsüz olmadığını ve sorun çözmede her grup üyesinin rolünün- bir etkisi olduğunu fark etmelerini sağlamak için ekte sunulan ısınma oyunu 15 dakikayı geçmemek üzere oynatılır. Isınma oyunu bittikten sonra, bir önceki etkinlikte grup üyelerinin duygu ve düşüncelerini öğrenin. Bu etkinliğin konusunu ve hedeflerini öğrencilere açıklayın. Öğrencilere ‘Çocuk hakları’ dediğimizde aklımıza neler geliyor, diye sorup bu konudaki bilgilerini soru sorarak öğrenin. Öğrencilere ‘çocuk ihmal ve istismarı’ dediğimizde aklımıza neler geliyor? Bu konudaki bilgilerini soru sorarak öğrenin. Geçen oturumda verilen ödev ile ilgili oturuma getirdikleri haberleri grup üyeleri ile paylaşmalarını sağlayın.

Çocuk ihmal ve istismara uğramış olan çocuklar ile ilgili kısa bir film izlettirebilir veya bir öykü anlatılabilir.

Çocuk hakları, çocuk ihmal ve istismarı ile ilgili olarak öğrencilere bilgi verilir. Çevrelerinde ve internette bu tür olayları yaşayıp yaşamadıklarını sorun. Bu tür olayları yaşadıklarında ailelerinin ve kendilerinin ne gibi tepkilerde bulduklarını sorarak öğrencilerle tartışma ortamı yaratın. Öğrencilerin bu etkinlikle ilgili görüş ve düşünceleri alındıktan sonra teşekkür edilerek etkinlik bitirilir.

Değerlendirme:

- 5- Katılımcılar kendi sosyal ve yasal hakları konusunda bilgi sahibi oldular mı?
- 6- Çevrelerinde istismar konusunda yaşanmış olan olayları grup üyeleri ile paylaştılar mı?
- 7- İhmal, istismar ve şiddete uğradıklarında hangi kurumlara müracaat edecekleri konusunda bilgi sahibi oldular mı?
- 8- Her katılımcı paylaşımda bulundu mu?

ISINMA OYUNU

İNSAN DÜĞÜMÜ (KÖR DÜĞÜM)

Amaç: Sorunların çözümsüz olmadığını ve sorun çözmede her grup üyesinin-rolünün- bir etkisi olduğunu fark etmelerini sağlamak.

Süre: 30 dk

Akış: Her grupta 8 ya da 10 kişi olacak şekilde grup bölünür. Küçük gruplarda omuzları birbirine değecek ve yüzleri grubun içine dönük bir şekilde bir daire oluşturmaları istenir. Grup ellerini bağladıktan sonra ellerini bırakmadan tekrar daire şekline gelmeleri istenir. Grubun ellerini bırakmaması kontrol edilir. Çözüldükten sonra daire bozulmadan paylaşım alınır.

Yönerge

- Omuzlarımız birbirine değecek şekilde yüzleriniz içeriye dönük bir daire oluşturun.
- Şimdi sol elinizi yukarı kaldırarak yanınızdaki kişi dışında birinin elini tutun.
- Şimdi sağ elinizi kaldırarak biraz önce elini tuttuğunuz kişi ve yanınızdaki kişi dışında birinin elini tutun.
- Şimdi kördüğüm oldunuz, sizlerden isteğim ellerini bırakmadan bu kördüğümü çözmeniz. Ellerinizin üzerinden atlayabilirsiniz, altından geçebilirsiniz ama ellerinizi bırakmak yok. Kolay gelsin.

Değerlendirme/Paylaşım

- Ellerinizi ilk bağladığımızda ne hissettiniz?
- Ne yaptınız, neler yaşadınız? Görüşlerini alınız. (MEB, 2013: 304).

ETKİNLİK XIII

Sürecin Sonlandırılması

Konu: Etkinlik sürecinin sonlandırılması

Amaçlar: İnterneti olumlu yönde kullanımını sağlayabilme.

Davranışlar:

- 1- Grup sürecine ilişkin bir değerlendirme yapabilme
- 2- Grup sürecinden kazanımları ifade edebilme

Yöntem: Anlatım, soru-cevap, tartışma ve oyun

Materyaller:

1. Kağıt ve kalem

Süreç:

Öğrencilere geçen etkinlikte ele alınan konuyu hatırlayıp hatırlamadıkları ve düşüncelerini söylemek isteyen olup olmadığını sorun. Öğrencilerin cevaplarını alarak tartışma ortamı yaratın.

Öğrencilere bu etkinliğin son olduğunu söyleyerek bu etkinliklere katılmaktan memnun musunuz? Etkinliklere katılarak neler kazandınız? Sorularını sorup duyu ve düşüncelerini alın. Buradan hareketle tartışma ortamı yaratın. Öğrencilerin eğitimin sonunda tüm katılımcılara ve sürece ilişkin olumlu duygularla göndermek, eğitim sürecinden olumlu duygularla ayrılmalarını sağlamak için ekte sunulan etkinlik 15 dakikayı geçmemek üzere uygulanır.

Yapılan bütün etkinliklerde ele alınan konuları kısaca özetleyin. Öğrencilere teşekkür ederek oturumu bitirin.

Değerlendirme:

- 1- Katılımcıların grupla psikolojik danışma oturumları konusunda duyu ve düşüncelerini ifade ettiler mi?
- 2- Grupla psikolojik danışma sonucunda ne gibi kazanımları olduğunu grup üyeleri ile paylaştılar mı?
- 3- Her katılımcı paylaşımda bulundu mu?

ISINMA OYUNLARI

MEKTUBUN VAR

Amaç: Grup Lideri Adayları'nı eğitimin sonunda tüm katılımcılara ve sürece ilişkin olumlu duygularla göndermek.

Süre: 20 dakika

Malzeme:Kişi sayısı kadar A-3 Kağıt, kalem, masalar.

Yönerge/Akış: Tüm katılımcılara A-3 boyutunda bir kağıt ve kalem verilir. Elleriindeki kağıdın üst tarafına büyük şekilde isimlerini yazmaları ve masaya bırakmaları istenir. Herkesin isimlerinin yazılı olduğu kâğıtların başında durmaları istenir. Herkes önünde yazılı olan isme yönelik olumlu geribildirimlerini yazdıktan sonra sıradaki kâğıda geçer herkes duygularını ve düşüncelerini kâğıtlara yazdıktan sonra kendi kâğıtlarının başına gelmiş olurlar. Herkes kendi kağıdını aldıktan sonra kapının yanına dizilerek vedalaşır.

➤ Sizlere dağıttığımız kâğıtlara isimlerinizi yazarak masaya bırakınız ve kendi kâğıdınıza bu eğitim sürecinde olumlu olduğunu düşündüğünüz bir cümle yazın.

➤ Şimdi bir sıra yana geçerek önünüzdeki kâğıtta ismi yazılan kişiye bu eğitim sürecinde gördüğünüz OLUMLU bir geribildirim yazın ama unutmayın bu geribildirim olumlu olması çok önemli,olumsuzları lütfen yazmayın. Herkese bir geribildirim yazdıktan sonra kendi kâğıdınıza ulaşacaksınız. O zaman kendi kağıdınızı okumaya başlayın ve herkesin bitirmesini bekleyin.Yazma işlemi sona erdikten sonra; katılımcıların veda mektubuna olumlu şeyler yazmaları gerektiğini vurgulamak olası riskleri en aza indirecektir. (MEB, 2013: 310).

ETKİNLİKLERİ DEĞERLENDİRME

Yapılan araştırmalarda internet'te geçirilen srenin artması ile beraber, bireye göre değişen internet kullanımı, gelişmeye devam eden iletişim ortamının insan üzerindeki etkisinin önemli derecede arttığı görülmektedir. Bireylerin bir kısmı sadece gereksinimleri doğrultusunda internet kullanımını sınırlarken, bir kısım kullanıcının bu sınırlamayı yapamadığı için iş, aile ve sosyal hayatlarında interneti aşırı kullanım nedeniyle sorunlar yaşandığı görülmektedir. İnternetin amacının dışında uzun süre kullanımının bireyleri olumsuz yönde etkilediğini ve yaşamlarında birtakım sorunlar çıkardığı yapılan araştırmalarda da görülmektedir. Bu araştırma sonucu elde edilen bulgulara dayalı olarak grupta eğitim programı etkinlikleri hazırlanmıştır.

Etkinliklerin değerlendirilmesi

1. Etkinlik: Üyeler birbirlerini tanır. Bilinçli internet kullanımına ilişkin grupta eğitim programında beklentiler üzerinde durulur ve üyeler davranışsal amaçlarını belirlerler. Bu etkinlikte grubun kuralları konur. Üyeler grupta nasıl davranacaklarını, ne yapacaklarını öğrenirler. Grup yeleri birbirlerine güvenmedikleri için kendilerini aamayabilirler. Grupta bizlik duygusunun gelişmesi için lider, güvenle ilgili çeşitli aliştırmalar, ısınma oyunları oynatarak grup yeleri arasında samimi bir ortamın oluşması amaçlanmıştır.

2. Etkinlik: Bu etkinliğin konusu kişilik ve sosyal gelişimdir. Çocuklara buldukları yaşlara uygun olarak bedensel, zihinsel, sosyal ve cinsel gelişim özelliklerini öğrenmeleri ve bireysel farklılıkları konusunda bilinçlendirmek amacıyla düzenlenmiştir. Kendi cinsi ve karşı cinsin gelişim özelliklerini öğrenerek daha sağlıklı iletişim kurmaları sağlanacağı düşünülmektedir. Gelişim zellikleri ile ilgili var olan bilgilerini ortaya çıkartarak eksik bilgilerinin tamamlanması amaçlanmıştır.

3. Etkinlik: Bu etkinlikte internet ve teknolojik araçlar konusu ele alınacaktır. Araştırmamızda ğrencilerin internet kullanma özellikleri incelendiği için internet ve teknolojik araçlar hakkındaki bilgilerini ortaya çıkarmak amacıyla düzenlenmiştir. İnternet ve teknolojik araçları günde ne kadar, hangi saatlerde

kullandıkları, genellikle hangi amaçlarla kullandıkları konusunda grup üyelerini bilinçlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. İnterneti ve teknolojik araçları nasıl kullanmaları gerektiği ve olumlu veya olumsuz kullanımı sonucu ortaya çıkabilecek sonuçlar hakkında grup üyelerine bilgi verilecektir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre de öğrencilerin internet ve teknolojik araçlar konusunda yeterli bilgileri olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencileri bu konularda bilinçlendirmek amacıyla düzenlemiştir.

4. Etkinlik: Bu etkinlikte problemlerle ilgili internet kullanma nedenleri ve çözüm yolları konusu ele alınacaktır. Çocukların aşırı internet kullanımı ile ilgili olumlu ve olumsuz görüşleri belirlenecektir. Bazı çocuklar internet kullanmayla ilgili olumlu bazıları da olumsuz yönlerinden bahsedeceklerdir. Amaç aşırı internet kullanan çocukların yaşamış olduğu problemlerden (akademik başarılarının düşmesi, ailesiyle ilişkilerinin bozulması, sağlık problemleri vb.) bahsetmelerini sağlamaktır. Amaç çocuklarda farkındalık yaratmaktır. Problemlerle ilgili internet kullanımı sonucu ortaya çıkabilecek durumlar hakkında bilgilendirmek ve problemlerle ilgili internet kullanımının önüne geçmektir.

5. Etkinlik: Bu etkinlikte interneti uzun süre kullanmanın ortaya çıkarabileceği fizyolojik ve psikolojik problemlerin neler olduğunu öğretebilmektir. İnterneti aşırı kullanma sonucu vücut fonksiyonlarında meydana gelebilecek sorunlar hakkında bilgiler vermektir. İnterneti uzun süre kullanan çocukların göz, kas sistemleri, mide, baş ağrısı gibi sorunlar ortaya çıkarabileceğini öğretmek farkındalık çıkarmaktır. Öğrencileri bu konularda bilinçlendirmek amacıyla düzenlemiştir.

6. Etkinlik: Bu etkinlikte aile ve işlevleri konusunu işlenecektir. Yapılan araştırmalarda ve bu araştırmada elde edilen bulgulara göre çocukların interneti aşırı kullanmaları sonucu aile ilişkilerinin zayıfladığı ve ailevi sorunlar yaşandığı görülmektedir. Oturumun amacı sağlıklı aile ve sağlıklı aile konularında çocukları bilinçlendirmektir. İnternet yerine aileleri birlikte yapabilecekleri aktiviteler konusunda bilinçlenmesi ve birlikte uzun süre geçirmelerini sağlamaktır.

7. Etkinlik: Bu etkinlikte akran ve arkadaş ilişkileri işlenecektir. Araştırma bulgularında interneti uzun süre kullanan öğrencilerin gerçek yaşamda arkadaşlık

ilişkilerinin zayıfladığını ve sanal arkadaşlık ilişkileri kurdukları görülmektedir. Arkadaşları ile birlikte yapabilecekleri etkinlikler ve aktiviteler konusunda bilinçlendirmek ve birlik vakit geçirmelerini sağlamaktır. Aynı zamanda arkadaşlık ilişkilerinin nasıl olabileceği ve çıkabilecek sorunları çözebilmeleri amaçlanmıştır.

8. Etkinlik: Kişilerarası iletişim ve insan ilişkileri konu ele işlenecektir. Araştırma bulgularında ve yapılan araştırmalarda çocukların internette iletişim kurarken kendilerini farklı kişiler tanıttıkları ve iletişim konularında sorunlar yaşadığı görülmektedir. Aynı zamanda iletişim kurarken Ben dili ve Sen dili kullanıp kullanmadıklarını ve empati yapıp yapmadıkları konusunda çocukları bilinçlendirmek amaçlanmıştır. Kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri için farkındalık oluşturarak, sağlıklı iletişim kurmaları konusunda bilinçlendirmektir.

9. Etkinlik: İnternet kullanımı ve okul başarısı konuları işlenecektir. Araştırma sonucunda elde bulgular ve yapılan araştırmalarda interneti uzun süre kullanan çocukların akademik başarılarında düşüş olduğu görülmektedir. Çocuklara ders çalışma planı hazırlamanın yararları ve plan yaparken dikkat etmeleri gereken noktaları açıklanır. Haftalık ders çalışma planının önemi üzerinde durularak planlı ders çalışmaları konusunda bilinçlendirilir. Çocuklara ders çalışırken dikkati toplanmanın önemi ve çalışma ortamı konusunda bilgiler verilerek uygun çalışma ortamları hazırlamaları sağlanır. Çocuklara bilim adamlarının yapmış olduğu 'İnternet ve okul başarısı' konulu çalışmaların sonuçları verilerek uzun süre internet kullanımının okul başarısını düşürdüğü konusunda daha bilinçli olmaları sağlanır.

10. Etkinlik: İnternet kullanımı ve sosyal aktiviteler konusu işlenecektir. Araştırma sonucunda elde bulgular ve yapılan araştırmalarda interneti uzun süre kullanan çocukların sosyal aktivitelerinde düşüş olduğu görülmektedir. Bu etkinlikte çocukların arkadaşları ve aileleri ile birlikte yapabilecekleri sosyal aktiviteler konusunda bilinçlendirmek amaçlanmıştır. İnterneti uzun süre kullanma yerine ne gibi sosyal aktivitelere katılabilecekleri ve zamanlarını etkili ve verimli nasıl geçirebilecekleri konusunda yardımcı olmak amacıyla düzenlenmiştir.

11. Etkinlik: İnternette Etkili arama yapma ve yöntemleri konusu işlenmektedir. Araştırma bulgularında ve yapılan araştırmalarda çocukların internette

elde ettikleri bilgileri araştırmadan doğru olarak kabul ettikleri ve kopyala yapıştır yöntemiyle proje, performans ödevleri hazırladıkları görölmektedir. Aynı zamanda internette araştırma yaparken hangi arama motorlarını kullanmaları gerektiği konusunda bilinçlendirmek amacıyla bu oturum düzenlenmiştir. Amaç çocukların okulda verilen proje ve performans ödevlerini hazırlarken doğru siteleri kullanmalarını sağlamak ve interneti amacı doğrultusunda kullanmaları için bilgi vermektir.

12. Etkinlik: Çocuk hakları, çocuk ihmal ve istismarı konusu işlenmektedir. Yapılan araştırmalarda çocukların internette ve gerçek yaşamda ihmal ve istismar edildikleri görölmektedir. Çocuklara hakları, çocuk ihmal ve istismarı konularında bilgi vermek amaçlanmıştır. Çevrelerinde ve internette bu tür olayları yaşayıp yaşamadıklarını ve yaşadıklarında ne gibi tepkiler verecekleri konusunda bilinçlendirmek amaçlanmıştır. Çocukların ihmal ve istismarı konularında bilgilendirerek çocuklarda olumsuz olayların yaşanmaması için farkındalık kazandırmaktır.

13. Etkinlik: Bu aşama, grubun sonlandığı dönemdir. Grup üyelerin davranışsal amaçlarına ulaşıp ulaşmadıkları ya da ne derece ulaştıkları konusunda dönüt alınır. Ayrıca, grubun ve liderin bir değerlendirilmesi yapılır. Grup üyeleri yaşantılarını paylaştı mı? sorusuna cevap aranır. Problemlerini internet kullanan diğer çocuklar için oturumlara katıldıkları takdirde faydalı olup olmayacağı konularında görüş alışverişlerinde bulunarak farkındalık kazandırmak amaçlanmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akbulut, A.B., Yılmazel, G. (2012, 2-6 Ekim). Ergen yaş grubunda internet bağımlılığının düzeyinin belirlenmesi. Hasuder, *15.Ulusal Halk Sağlığı Kongresinde sunuldu*. Bursa.
- Akbulut, Y. (2013). Çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımının gelişimsel sonuçları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 53-68.
- Aksu H., İrgil E. (2003). İnternetin Uludağ üniversitesi tıp fakültesi 5. ve 6.sınıf öğrencilerinin hayatındaki yeri, *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 29 (2):19-23,
- Aksüt, M., Batur, Z.(2007). İnternet perspektifinde ergenlerin sosyalleşme ve iletişim kurma süreci, [Web: http://ab.org.tr/ab07/bildiri/134.doc](http://ab.org.tr/ab07/bildiri/134.doc),4 Nisan 2014'de alınmıştır.
- Aksüt, M., Özer, İ. Gündüz, A. & Kaşıkçı, P. (2008, 30 Ocak-01 Şubat) *İlköğretim öğrencilerinin internetten yararlanmalarına ilişkin anne-baba tutumlarının değerlendirilmesi*.Onsekiz Mart Üniversitesi, Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri. Çanakkale.
- Aktaş-Arnas, Y. (2005). 3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. [Çevrimiçi sürüm]. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 4(4), 59-66.
- Alpaslan, M.(2014).*İnternet aile stillerine göre 9. sınıf öğrencilerinin internete yönelik tutum, öz yeterlik ve internet kullanım amaçlarının incelenmesi*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Altın,F.(2006). *İnternet kullanımının gençlere etkisi.(Kastamonu ili örneği)*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altun, A.(2005). *Gelişen teknolojiler ve yeni okuryazarlıklar*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- AMATEM (2008) *Bilgisayar ve İnternet*. Ankara.

- ASAGEM, (2008). *İnternet kullanımı ve aile araştırması*. Yay. Haz: Sadık Güneş.-Ankara: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, (ASAGEM; yayın no. 133).
- Aslanbay, M. (2006). *A compulsive consumption: Internet use addiction tendency the case of Turkish high school students*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*.: 55-67 Web: <http://www.scopemed.org/?mno> 20 Kasım 2014'de alınmıştır.
- Aktaş-Arnas Y. (2005). 3-18 yaş grubu çocuk ve gençlerin interaktif iletişim araçlarını kullanma alışkanlıklarının değerlendirilmesi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET October 2005 ISSN: 1303-6521 volume 4 Issue 4 Article 9*
- Ayas, T., Horzum, B.M.(2013). İlköğretim öğrencilerinin internet bağımlılığı ve aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 46-57.
- Aydın, Y. (2011). *Liselerde bilgisayar ve internet kullanımının eğitim ve öğretimdeki olumsuz etkileri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aydoğdu, C. (2003). *Televizyon ve bilgisayarın (18-24 yaş) gençler üzerindeki psikolojik etkileri. (Hendek örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Balcı, Ş., Ayhan, B.(2007). 'Üniversite öğrencilerinin internet kullanım ve doyumları üzerine bir saha araştırması'. *Selçuk İletişim* 5(1).174-197.
- Balcı, V. (2003). Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması. *Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi*. Ankara.
- Balcı, Ş., Gülnar, B. (2009). Üniversite öğrencileri arasında internet bağımlılığı ve internet bağımlılarının profili. *Selçuk İletişim Dergisi* 6(1).5-22.

- Barmanbek, B. (2009). *Dijital oyun rehberi - oyun tasarımı, türler ve oyuncu*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Batıgün, D.A., Kılıç, N.(2011). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26 (67), 1-10.
- Baykan, N.(2014). *Anne-baba tutumları ile internet bağımlılık düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. (sultanbeyli ilçesi örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Baymur, F. B. (2004). Genel psikoloji. (17. Baskı). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Bayraktar, F. (2001). *İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bayraktar, F., Gün, Z.(2007). Incidence and correlate of internet usage among adolescents in North, Cyprus. [Çevrimiçi sürüm]. *Cyberpsychology&Behavior*, 10(2), 191-197.
- Bayzan, Ş., Özbilen A.(2011). *Dünyada internetin güvenli kullanımına yönelik uygulama örnekleri ve Türkiye’de bilinçlendirme faaliyetlerinin incelenmesi ve Türkiye için öneriler*. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunda sunuldu, Elazığ.
- Beyatlı, Ö. (2012). *Ortaöğretim kademesindeki öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Kıbrıs.
- Bölükbaş, K. (2005). *İnternet kafeler, internet ve toplum*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Brey, P. (2006). Evaluating the social and cultural implications of the internet. *Sigcas Computers and Society*, 36(3). 41-48.
- Burnukara, P., Uçanok, Z. (2010). Ergenlerin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım olanakları ile sanal ortamda meydana gelen zorbalığa ilişkin betimsel bir inceleme. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 21(2), 47-62.

- Büyüköztürk, Ş. (Editör).(2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları .
- Büyükşahin, Çevik, G., Çelikkaleli, Ö.(2010). Ergenlerin arkadaşlık bağlılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 225-240.
- Canbaz, S., Sunter, A.T., Peksen, Y., Canbaz, M.A. (2009). Prevalence of the pathological internet use in a sample of Turkish school adolescents. [Çevrimiçi sürüm]. *Iranian Journal of Public Health*, 38(4), 64-71.
- Çağiltay, K. (1997). *İnternet*.Ankara: Metu Press yayıncılık.
- Çağiltay, K., Karakuş, T., Kurşun, E., Kaşıkçı, D. N., Cankar, I.,Bayzan, S. (2011). The use of social networks among children in Turkey, paper presented in *EU. Kids Online II Final Conference*, London, UK, 22-23 September, 2011.
- Çakır-Balta, Ö., Horzum, M. B. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler.*Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*,41(1),187-205.
- Çalık, D., Çınar, Ö. P. (2009, 12-13 Aralık).Geçmişten günümüze bilgi yaklaşımları bilgi toplumu ve internet XIV. Bilgi Üniversitesi, Türkiye’de İnternet Konferansında sunuldu,İstanbul.
- Cao, F., Su, L.(2006). Internet addiction among chinese adolescents: prevalence and psychological features. *The Authors Journal Compilation*. Blackwell Publishing Ltd, Child: care, health and development,33,3,275-281.
- Caplan, S. E. (2003). Preference for Online Social Interaction. *Communication Research*, 30 (6), 625-648.
- Çavuş, H. Ve Gökdaş, İ.(2006). Eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin internetten yararlanma nedenleri ve kazanımları. *Yüzüncü yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt:III, Sayı:II 56-78.

- Cengizhan, C.(2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: bağımlılık. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 83-98
- Çetinkaya, M. (2013). *İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının İncelenmesi*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çetin, B.A. (2014).*Ergenlerin internet ve problemlerle internet kullanım davranışlarının bazı psiko-sosyal özellikler açısından incelenmesi*,Yayımlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.
- Çevik, B.G., Çelikkaleli, Ö.(2010). Ergenlerin arkadaş bağılılığı ve internet bağımlılığının cinsiyet, ebeveyn tutumu ve anne baba eğitim düzeylerine göre incelenmesi. *Ç.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 19(3), 225-240.
- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: internet bağımlılığı, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15(2):109-116.
- Ceyhan, A.A. (2008). Predictors of problematic internet use on Turkish university students. [Çevrimiçi sürüm]. *Cyberpsychology & Behavior*, 11(3), 363-366.
- Ceyhan, A.A. (2011). Ergenlerin problemlerle internet kullanım düzeylerinin yordayıcıları. [Çevrimiçi sürüm]. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 18(2), 85-93.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A.A., Gürcan, A. (2007). Problemlerle internet kullanımı ölçeği'nin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 387-416.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A.A. (2007, 03-05 May 2007). An investigation of problematic internet usage behaviors on Turkish university students. 7th International Educational Technology Conference. Proceedings of IETC2007, North Cyprus: Near East University, 115-120.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A. A. (2011). Çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımının gelişimsel sonuçları. Abdullah Kuzu (Editör).*Bilgisayar II*. Eskişehir. Anadolu Üniversitesi, ss.165-188.

- Ceyhan, A.A. (2011). Ergenlerin problemleri internet kullanım düzeylerinin yordayıcıları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* : 18 (2), 85-96.
- Chak, K., Leung, L. (2004). Shyness and locus of control as predictors of internet addiction and internet use. *Cyberpsychology & Behavior* 7(5), 1-26.
- Chou, C., Hsiao, (2000). Internet addiction, usage, gratification, and pleasure experience: *The Taiwan College Students Case. Computers&Education*, 35(200), 65-80.
- Çınar, M.(2015). *Ergenlerin problemleri internet kullanım davranışları ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi sosyal Bilimler Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, E. (2006). *Birey ve aile yaşamına ilişkin konularda internet kullanımının etkisinin belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demirgil, Hakan. (2010). Parametrik olmayan Hipotez Testleri., Ş.Kalaycı (Editör). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Beşinci Baskı. Ankara: Asil Yayınları, ss.85-112.
- Demirel Ö., Seferoğlu S. S., Yağcı E. (2005). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. (5. basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Deryakulu, D., Eşgi, N. (2001). *İnternet Kafe'lerin Ortam ve Kullanıcı Profili: Eğitimde İnternet Kullanımına İlişkin Kullanıcı Görüşleri*. *Eğitim Araştırmaları dergisi*, 5, 52–60.
- Dinç, M.(2014). *İnternet Bağımlılığı*. Ankara: Yeşilay Yayınları
- Doğan, A. (2013). *İnternet bağımlılığı yaygınlığı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Dolu, O., Büker, H., Uludağ, Ş. (2010). Şiddet içerikli video oyunlarının çocuklar ve gençler üzerindeki etkileri: saldırganlık, şiddet ve suça dair bir değerlendirme. *Adli Bilimler Dergisi*, 9 (4), 54 – 75.

- Doruk, D. (2007). *Öğrenme isteksizliğinin internet kullanımıyla ilişkilendirilmesi(ergen boyutunda)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Döner, C. (2011). *İlköğretim öğrencilerinde internet bağımlılığının farklı değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dönmezer, İ.(2003). *Ailede iletişim ve etkileşim sağlıklı insan, sağlıklı aile*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Duman, M.Z.(2008). İnternet kullanımının öğrencilerin sosyal ilişkileri ve okul başarıları üzerindeki etkisi. *Toplum ve Demokrasi Dergisi*, 2 (3), 93-112.
- Durmuş, A. (2007). *Eyvah! Çocuğum bilgisayar kullanıyor*. (1.basım). İstanbul:Nesil Yayınları.
- Dursun F. (2004, 6-9 Temmuz). *Üniversite öğrencilerinin interneti kullanma amaçları*. İnönü Üniversitesi, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.
- Dündar, H., Akçayır, H. (2014). Implementing tablet PCs in schools: Students' attitudes and opinions. *Computers in Human Behavior*, Vol. 32, 40-46. Web: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S074756321300441X> adresinden 14 mayıs 2015 'de alınmıştır.
- Eijinden, R.V.,Meerkerk G-J.,Vermulst AA. (2008). Online communication, compulsive internet use, and psychosocial well-being among adolescents: a longitudinal study. *Developmental Psychology*. 44(3), 655-665.
- Ekici, S., Uçak, N. Ö. (2012). İlköğretim öğrencilerinin internette bilgi arama davranışları. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(1), 78-96.
- Emiroğlu, B. G. (2008, 30 Ocak - 01 Şubat). *Üniversitelerde görme engelli öğrenciler için bilişim*. Onsekiz Mart Üniversitesi Akademik Bilişim Konferansında sunuldu.Çanakkale.
- Engelberg, E., Sjöberg, L.(2004). Internet use, social skills, and adjustment. *CyberPsychology&Behavior*, 7(1): 41-47.

- Erden, M. (2000). *Eğitimde program değerlendirme* (3. basım). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. ve Akman, Y. (2000). *Gelişim öğrenme - Öğretme eğitim psikolojisi*.(8.basım).Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Ergin, G.(1974). *Boş Zamanları Değerlendirme Eğitimi ve Planlaması, Çalışma ve Çalışma Dışı Zamanın Planlanması Semineri*. Ankara: ODTÜ.
- Esen, E., Siyez, D.M. (2011). Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi. [Çevrimiçi sürüm]. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36), 127-138.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Eryılmaz, S., Salman, Ş. (2014). Fatih projesi kapsamında yer alan öğretmen ve öğrencilerin projeden beklentileri ve bilişim teknolojileri kullanımına karşı algıları. *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi*, 1(2), 46-63.
- Gençer, S. L. (2011).*Ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık durumlarının internet kullanım profilleri ve demografik özelliklere göre farklılıklarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi.Eğitim Bilimleri Enstitüsü.Isparta.
- Gençer, S.L., Koç, M. (2012). Internet abuse among teenagers and its relations to internet usage patterns and demographics. [Çevrimiçi sürüm]. *Educational Technology & Society*, 15(2), 25–36.
- Geray, H. (2003). *İletişim ve teknolojisi: uluslar arası birikim düzeninde yeni medya politikaları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Gökçe, B.(1984). Orta öğretim gençliğinin beklenti ve sorunları. Ankara: MEGSB Yayınları. No:270.

- Gökçearsan, Ş. (2005). *İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin evde bilgisayar kullanımına ilişkin öğrenci ve veli görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gökçearsan, Ş., Günbatır, M.S. (2012). Ortaöğrenim öğrencilerinde internet bağımlılığı. [Çevrimiçi sürüm]. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(2), 10-24.
- Göker, G., ve Doğan,A.(2011). Ağ toplumunda örgütlenme: facebook'ta çevrimiçi tekel eylemi. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 14(25), 175-203.
- Gönül, A.S.(2002). Patolojik internet kullanımı (internet bağımlılığı/kötüye kullanımı).*Yeni Symposium*. 40(3), 105-110.
- Günbatır, M.S., Gökçearsan, Ş. (2012). Ortaöğrenim öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama Dergisi*, 2(2), 10-24.
- Gündüz, Ş., Şahin, Ş. (2011). Internet usage and parents' views about internet addiction. [Çevrimiçi sürüm]. *International Journal of Human Sciences*, 8(1), 277-288.
- Günüç, S. (2009). *İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Günüç, S., Kayrı, M.(2010).Türkiye'de internet bağımlılık profili ve internet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik-güvenirlik çalışması.*Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 39: 220-232
- Gürsakar, S.(2012). Pısa 2009 öğrenci başarı düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*.17(1), 441-452.
- Gürol, M., Sevindik, T.(2002). İnternet tabanlı uzaktan eğitim uygulamaları, *internet konferansları*. <http://inet-tr.org.tr/inetconf8/bildiri/48.doc>. adresinden 20 Mart 2015'de alınmıştır.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A., Dinç, Y. (2003). *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi*.Ankara: Detay Yayıncılık.

- Hasdemir, T. (2013, 14-15 Kasım). *Çocukların geleneksel medya ve yeni medya ile ilişkileri üzerine bir çalışma. I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresinde sunuldu, İstanbul.*
- Horgan, A., Sweeney, J. (2010). Young students' use of the internet for mental health information and support. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 17, 117-123.
- Horzum, M.B., Bektaş, M. (2014). Examining the internet use and internet parental style of primary school students in terms of various variables. *Croatian Journal Of Education*, 16(3), 745-788.
- IWS- İnternet Dünya İstatistikleri (2012). <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>. adresinden 10 Eylül 2014'de alınmıştır.
- İnce, S. (2000). *Küreselleşme sürecinde bilgi toplumu ve dijital kentler: (Avrupa birliği örneği)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İşman A., Gürgün, S. (2008). *Özel okullarda öğrenim gören ilköğretim öğrencilerinin internete yönelik tutum ve düşünceleri (Acarkent Doğa Koleji Örneği)*. <http://ietc2088.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/29.doc>. adresinden 21 Mart 2014'de alınmıştır.
- Kahraman, S., Altun-Yalçın, S., Çevik, C. (2011, 22-24 Eylül). *Lise öğrencilerinin internet kullanımı*. 5. Uluslararası Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Sempozyumunda sunuldu, Elazığ.
- Karaca, M. (2007). *Sosyolojik bir olgu olarak internet gençliği: Elazığ örneği*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Karadal, Ö. (2009). *Kitle iletişim araçlarından internetin Silişkeli ortaöğretim gençliği üzerindeki etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

- Karaküçük, S. (1999). *Rekreasyon, boş zamanları değerlendirme*, (3. Basım). Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Karasar, N. (1995). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Karasar, Ş.(2004). Eğitimde yeni iletişim teknolojileri internet ve sanal yüksek eğitim. *The Turkish Online Journal of Educational Technology- TOJET october ISSN:1303-6521* 3(4),16.
- Karahisar, T. (2014). İnternette çocukları bekleyen riskler ve medya okuryazarlığı. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 4(4), 82-95.
- Kaşıkcı, D., Çağıltay, K., Karakuş, T., Kurşun, E., Ogan, C. (2014). Türkiye ve Avrupa'daki çocukların internet alışkanlıkları ve güvenli internet kullanımı. *Eğitim ve Bilim*, 39(171), 230.
- Kayri, M., Günücü, S. (2010). Türkiye'deki ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyini etkileyen bazı faktörlerin karar ağaçları yöntemleri ile incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(3), 2467-2500.
- Kayri, M., Tanhan, F., Tanrıverdi, S. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinde internet bağımlılığı ile algılanan sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying*, 1(1), 1-27.
- Keser-Özcan, N. (2004). *Üniversite öğrencilerinde internet kullanımının psikososyal durum ile ilişkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Keser-Özcan, N., Buzlu, S. (2007). Internet use and its relation with the psychosocial situation for a sample of university students. [Çevrimiçi sürüm]. *Cyberpsychology & Behavior*, 10(6), 767-772.
- Kelley, K.J., Gruber, E.M.(2010). Psychometric properties of the Problematic Internet Use Questionnaire. *Computers in Human Behavior*, Volume 26, Issue 6, 1838-1845

- Kim, S. (2011). *The effects of internet use on academic achievement and behavioral adjustment among South Korean adolescents: Mediating and moderating roles of parental factors*. http://surface.syr.edu/cfs_etd/62. adresinden 15 Mart 2015' de alınmıştır.
- Kılbaş, S. (1995). *Gençlik ve boş zaman değerlendirme*. Adana: Çukurova Üniversitesi Basımevi.
- Kıran, Ö.(2011). *şiddet içeren bilgisayar oyunlarının ortaöğretim gençliği üzerindeki etkileri (Samsun örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kıran-Esen, B., Gündoğdu, M. (2010). The relationship between internet addiction, peer pressure and perceived social support smong adolescents. [Çevrimiçi sürüm]. *The International Journal of Educational Researchers*, 2(1), 29-36.
- Ko, H.C., Yen, Y.Y., Liu, C.S., Huang, F.C., Yen, F.C.(2009). The associatons between aggressive behaviors and internet addiction and online activities in adolescents.*Journal of Adolescent Health* volume 44 598-605
- Kocadaş, B. (2002), “*Görsel Medya ve Şiddet Kültürü*”,Yayımlanmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Koçak, H., Köse, Z. (2014). Ergenlerin bilgisayar oyunu oynama alışkanlıkları ve sosyalleşme süreçleri üzerine bir araştırma (Kütahya ili örneği). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21-32.
- Köknel, Ö. (1979). *Cumhuriyet gençliği ve sorunları*. İstanbul: Cem Yayınları.
- Kubey, W. R., Lavin J. M., Barrows, R. J. (2001). Internet use and collegiate academic performance decrements: early findings. *Journal of Communication* Volume 51, Issue 2, pages 366–382.
- Kulu, M. (2012). *Öğrencilerin internet kullanımına yönelik görüşleri ve okul başarısı ile ilişkisi, (Şişli teknik ve endüstri meslek lisesi örneği)*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Kuss, j.D., Griffiths, D.M., Binder F.J.(2013). Internet addiction in students: prevalence and risk factors. *Computers In Human Behavior* 29, 959-966.
- Kuzu, A.(2011). İnternet. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*. 7(27). T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Makas, Y. (2008). *Lise öğrenimi gören gençlerin internet kullanımının psikososyal durum ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Matte, C.(December, 2015) Family technology expert. <http://familyinternet.about.com/> adresinden Ocak 2016’de alınmıştır.
- MEB, (2013). *0-18 Yaş aile eğitimi programı formatör kılavuz kitabı*. Ankara: Dumat Ofset.
- MEB, (2006). Milli eğitim bakanlığı talim terbiye kurulu program geliştirme çalışmaları. Web: http://programlar.meb.gov.tr/prog_giris/prg_giris.pdfadresinden 15Kasım 2014’de alınmıştır.
- Mestçi, A. (2007, 8-10 Kasım). *Türkiye İnternet Raporu 2007*. XII’ Türkiye’de İnternet Konferansında sunuldu, Ankara.
- Nazlı, S. (2013). *Aile danışmanlığı*. 11. Baskı. Ankara: Anı Yayınevi.
- Nachmias, R., Mioduser, D., Shemla, A. (1999). Internet usage by students in an Israeli high school. <http://muse.tau.ac.il/publications/internet-59.html>adresinden 18 Mart 2014’de alınmıştır.
- Nalwa, K. & Anand, A. (2003). Internet addiction in students: A cause of concern. *Cyberpsychology & Behavior Abstracts*, 6(6),653-656.
- Numanoğlu, G., Bayır, Ş. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanımları. *Türk Eğitim Bilimleri dergisi*, 10 (2), 295–323.
- Lenhart, A., Simon, M. & Graziano, M.(2000). The Internet and Education: Findings of the Pew Internet&American Life Project. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED457849.pdf> adresinden 17 Nisan 2014’de alınmıştır.

- Li, N., Kirkup, G. (2007). Gender and cultural differences in Internet use: A study of China and the UK. *Computers&Education* 48, 301-317.
- Odabaşı, F., Kabakçı, I., Çoklar, A. (2007). *İnternet, çocuk ve aile*. Ankara: Nobel Basımevi.
- Odacı, H ve Çelik, B. Ç. (2013). Who are problematic internet users? An investigation of the correlations between problematic internet use and shyness, loneliness, narcissism, aggression and self-perception. *Computers in Human Behavior* 29 (2013) 2382–2387
- Okuyucu C., Ramazanoğlu F.(2006). *Dünyadaki değişimin boş zaman faaliyetlerine etkisi*. Muğla Üniversitesi 9. Uluslar Arası Spor Bilimleri Kongresinde sunuldu, Muğla.
- Orhan, F., Akkoyunlu, B.(2004). İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımları üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim fakültesi Dergisi, S(26)*.
- Ozankaya, Ö. (1996). *Toplumbilim*. (9.Basım). Ankara: Cem Yayınevi.
- Öncü, S., Erhan, Ş., Göktalay Baltacı, S. (2012). Internet self-efficacy of secondary school students: effects of computer use, email use and student characteristics, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(1), 259-277*.
- Özabacı, N. ; Erkan,Z. (2013) *Aile danışmanlığı, kuram ve uygulamaya genel bir bakış*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Özbay, A., Yetişener, F. (2000). *İnternet programları rehberi*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Özbey,Ç.(2007). *Çocuk eğitiminde yapılan hatalar*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Özcan, K .N. (2004) *Üniversite öğrencilerinde internet kullanımının psikososyal durum ile ilişkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özcan, N., Buzlu, S. (2005). Problemlerli internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: ‘internette bilişsel durum ölçeği’ nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği. *Bağımlılık Dergisi, 6;1*.

- Özçınar, Z.(2011).The relationship between internet addicyion and communication, educational and physical probelmes of adolescent in North Cyprus.[Çevrimiçi sürüm]. *Australian Journal of Guidance and Cousenselling*.21(1)22-32.
- Özer, Ş.(2013). *Problemlı internet kullanımının benlik saygısı ve öznel iyi oluş ile açıklanabilirliği*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Sarı, S., Kunt, H. (2014). İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre internet kullanım durumlarının belirlenmesi. *Dumlupınar University Journal of Social Science/Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (40), 263-280.
- Seferoğlu, S.S., Yıldız, H.(2014). Dijital çağın çocukları: ilköğretim öğrencilerinin facebook kullanımları ve internet bağımlılıkları üzerine bir araştırma. *Akademik Hakemli Dergi*. ISSN:2147-6772.
- Semerci, Z.B. Bilgisayar, İnternet ve Televizyon, internet-ve-televizyon.
<http://www.bengisemerci.com/bilgisayar>15Şubat 2016’de alınmıştır.
- Şenormancı, Ö.; Konkan, R., Sungur, M.Z. (2010). İnternet bağımlılığı ve bilişsel davranışçı terapi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 11:261-268.
- Sevindik, F. (2011). *Fırat üniversitesi öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ve sağlıklı yaşam biçimi davranışlarının belirlenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri, Malatya.
- Sezal, İ. Ed. (2003). *Sosyolojiye giriş*.(2. Basım). Ankara: Martı Yayınevi
- Sook, J., Young, Gil, C. (2007). Children’s internet use in a family context: influence on family relationships and parental mediation, *CyberPsychology & Behavior Abstracts*, 10(5), 640-644.
- Soydaş, D. K., Uçanok, Z. (2014). Do the characteristics for the adolescent use of information and communication technologies explain involvement in cyberbullying?. *Turkish Journal of Child and Adolescent Mental Health*, 21(1), 17-32.

- Sünbül, A.M.(2004). İnternet ve eğitim amaçlı kullanımı. Rauf. Yıldız (Editör). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Konya: Atlas Kitapevi.
- Tahiroğlu, A.Y., Çelik, G.G., Uzel, M., Özcan, N., Avcı, A. (2008). Internet use among turkish adolescents. [Çevrimiçi sürüm]. *Cyberpsychology & Behavior*, 11(5), 537-543.
- Tahiroğlu, Ayşegül Yonca., Çevik, Gonca Gül., Bahalı, Kayhan., Avcı, Ayşe. (2010). *Medyanın çocuk ve gençler üzerinde olumsuz etkileri; şiddet eğilimi ve internet bağımlılığı*. New/Yeni Symposium Journal, Vol. 48 Issue 1, p19-30. 12p.
- Tarcan, A. (2005). *Dünden bugüne internet üzerine felsefi yaklaşımlar, internet ve toplum*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- TBM. Türkiye Bağımlılıkla Mücadele. Ankara: Yeşilay Derneği
- TBMM. (2012). *Bilgi toplumu olma yolunda başta bilişim sektöründeki gelişmeler olmak üzere internet kullanımının gençler ve çocuklar üzerindeki etkilerini araştırma komisyonu*. Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi.
- Tercan, İ., Sakarya S., Çoklar, Naci, A. (2012). Çocukların gözüyle onların internet kullanım profilleri ve ailelerin getirdiği sınırlamalar: Anamur ilçe örneği. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 7(1).
- Tekfıdan, N. (2005). İnternet Bağımlılığı. [Http:// www. hurriyet .com.tr](http://www.hurriyet.com.tr). 19.Kasım 2015’de alınmıştır
- Tektaş, N.(2014). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanımına yönelik bir araştırma. *Tarih Okulu Dergisi 7*: 851-870.Doı No: [Http://Dx.Doi.Org/10.14225/Joh47405](http://Dx.Doi.Org/10.14225/Joh47405).Kasım2015’de alınmıştır.
- Tuncer, N.(2000). Çocuk ve internet. *Türk Kütüphaneciliği*. 14-2. 205-212.
- Tuncer, N.(2001). İnternet:Çocuklar ve yasalar. *Türk Kütüphaneciliği*15-4. 427-435.
- Turan, S. (2008). *İnternet ağında çocuğum*. İzmir:Gül Yurdu Yayınları.
- TÜİK(2010). *2010 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırma sonuçları*.Web: <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=6308>. 28 Mart 2014’de alınmıştır.

- TÜİK(2011). *2011 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırma sonuçları*.
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=8572>. 28 Mart 2014'de alınmıştır.
- TÜİK(2011). *2011 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırma sonuçları*.
<http://sosyalmedya.co/tuik-2013-hanehalki-kullanim-arastirmasi/28> Mart 2014'de alınmıştır.
- TÜİK (2012). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=10880>. 17 Eylül 2014'de alınmıştır.
- TÜİK(2013). *2013 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanımı araştırma sonuçları*.
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=1356930> Mart 2014'de alınmıştır.
- TÜİK (2014). <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=10880>. 17 Eylül 2014'de alınmıştır.
- TÜİK, (2015). <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/istatistikler/ulusal-istatistikler/30> Mayıs 2016'de alınmıştır.
- RTÜK. (2013). *Türkiye'de çocukların medya kullanma alışkanlıkları araştırması*. İstanbul: Bizim Matbaa.
- Ulusoy, O. (2008). *Ergenlerde bilişim teknolojileri kullanımı ve saldırganlık ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Üneri, Ş.Ö ve Tamdır, C. (2011). Bir grup lise öğrencisinde internet bağımlılığı değerlendirmesi: kesitsel bir çalışma. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi* 24: 265-272
- Valcke, M., Bonte, S., Wever, De B. & Rots, I. (2010). Internet parenting styles and the impact on internet use of primary school children. *Computers & Education*. 55(2010) 454-464.
- Whang, L.S., Lee, S., Chang, G. (2003). Internet over-users' psychological profiles: a behavior sampling analysis on internet addiction. *CyberPsychology & Behavior*, 6(2), 143-150.

- Yalçın, N.(2006, 9-11 Şubat). *İnterneti doğru kullanıyor muyuz? internet bağımlısı muyuz? çocuklarımız ve gençlerimiz risk altında mı?*. Pamukkale Üniversitesi Bilgi Teknolojileri Kongresinde sunuldu,Denizli.
- Yeşilay. (2015). <http://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/teknoloji-bagimliliği>. 10 Eylül 2015’de alınmıştır.
- Yıldız, İ.(2010).*Lise öğrencilerinde problemlı internet kullanımı ile sağlıklı yaşam biçimi davranışları arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Yıldız, M. C., Bölükbaş, K. (2005). İnternet kafeler, gençlik ve sosyal sapma. Tarcan, A. (Editör). *İnternet ve toplum*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yılmaz, E., Şahin, Y.L., Haseski, H.İ., Erol, O. (2014). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: (Balıkesir ili örneği). *Eğitim bilimleri Araştırmaları Dergisi. Uluslar arası E-Dergi*. 4(1)134-143.
- Yılmaz, M.(2012). *Ortaöğretimde eğitim amaçlı internet kullanımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, M.F. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşlarının problemlı internet kullanımı ve bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eskişehir.
- Yılmaz, S. (2006). *İnternet ve internet kafelerin ilk ve orta öğretim öğrencilerine etkileri (İstanbul örneği)*. Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul.
- Young, K.S. (1996). Internet addiction: the emergence of a new clinical disorder. *Publihed İn Cyber Psychology And Behavior*,1(3), 237-244.
- Yörükoglu, A.(1997). *Değişen toplumda aile ve çocuk*(5. Basım).İstanbul: Özgür Yayınları.
- Yurttaş, G.O. (2013). *İnternet kullanım alışkanlıkları açısından ilköğretim 5.6.7.8. sınıf öğrencilerinin durumu - internet kullanımı ile ilgili ailelerin*

değerlendirmeleri.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yücel, N. (2009). *Ergenlerin akran ilişkileri ve yalnızlık düzeylerinde evde internet kullanımının etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ziya, E., N. Doğan., H. Kelecioğlu (2010). What is the predict level of which computer using skills measured in pısa for achievement in mathematics. *TOJET: The TurkishOnline Journal of Educational Technology*. 9(4), 185-191.

Zorbaz, O.(2013). *Lise öğrencilerinin problemlı internet kullanımının sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Ankara.

EKLER

Sevgili öğrenciler, bu çalışmanın amacı ‘Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin internet kullanma özellikleri ve çözüme yönelik eğitim programı tasarısı’ hazırlamaktır. Kişisel Bilgi Formu” sizlerin bazı nitelikleriniz ile internet kullanımınıza ilişkin bilgileri içeren 20 sorudan oluşmaktadır. Bu ankette size uygun olan kutucuklardan birini (X) şeklinde işaretlemeniz istenmektedir. Lütfen yanıtlarınızı içtenlikle veriniz. Kimlik bilgilerinize ihtiyaç duyulmamaktadır. Lütfen tüm maddeleri yanıtlayınız.

Katılımınız için çok teşekkür ederim.

İlhami BAYRAK

I. BÖLÜM

KİŞİSEL BİLGİLER

1- Cinsiyetiniz

Erkek Kız

2- Ailenizin gelir durumu

0 TL – 1000 TL
 1001 TL- 2000 TL
 2001 TL- 3000 TL
 3001 TL ve üzeri

3- Babanızın Eğitim Düzeyi

Okuryazar değil
 İlkokul
 Ortaokul
 Lise
 Yüksekokul ve üstü

4- Annenizin Eğitim Düzeyi

Okuryazar değil İlkokul
 Ortaokul Lise
 Yüksekokul ve üstü

5- Anne ve Babanın Evlilik Durumu

Birlikte Boşanmış
 Üvey Baba Üvey Anne

II. BÖLÜM

İNTERNET KULLANMA DURUMU

6- İnterneti günlük olarak ne kadar sıklıkla kullanıyorsunuz?

Günde 30 - 45 dakika
 Günde 1 - 2 saat
 Günde 3 - 4 saat
 Günde 5 saatin üstünde

7-İnterneti düzenli olarak ne kadar süredir kullanıyorsunuz?

1 yıldan az kullanıyorum
 1-2 yıl kullanıyorum
 3-4 yıl kullanıyorum
 4 yıldan fazla kullanıyorum

8- İnternet’e genellikle hangi zaman diliminde kullanmaktasınız?

Sabah 9:00-12:00 saatleri arasında
 Öğlenleri 13:00-17:00 saatleri arasında
 Akşamları 18:00-22:00 saatleri arasında
 Geceleri 23:00- 03:00 saatleri arasında

9-İnternete girmek için genellikle hangi araçları kullanırsınız

Masaüstü bilgisayar Netbook
 Tablet Cep telefonu

10-Evinizde internete bağlı bilgisayar var mı?

Evet Hayır

11- Var ise evinizin neresinde bulunmaktadır?

Kendi odamda
 Ortak kullanılan alanda
 Anne ve babamın odasında
 Dizüstü bilgisayar
 Başka.....

12-İnternet’i en çok hangi amaçla kullanıyorsunuz?

İletişim amaçlı
 Film izlemek
 Müzik dinlemek
 Yazılım (program) yüklemek
 Bilgi arama ve ödev yapma
 Online Oyun oynamak
 Yeni arkadaşlarla tanışmak
 Başka.....

13-İnternette en çok tercih ettiğiniz oyunlar hangileridir?

Savaş ve dövüş oyunları
 Strateji oyunları
 Spor oyunları
 Zeka ve bulmaca oyunları
 Eğitim içerikli oyunlar
 Başka.....

14-İnternet’e genellikle nereden bağlanırsınız?

Evden Okuldan
 İnternet cafe Cep telefonundan
 Başka.....

15-İnternet kullanmayı nasıl öğrendiniz?

Anne ve babamdan
 Kardeşlerimden
 Okulda öğretmenlerimden
 Arkadaşımdan
 Başka.....

Bu ölçekte 45 madde yer almaktadır. Sizden her bir maddeyi okuduktan sonra karşısına uygunluk derecesi ‘**Tamamen Katılıyorum**’, ‘**Katılıyorum**’, ‘**Kararsızım**’, ‘**Katılmıyorum**’, ‘**Kesinlikle Katılmıyorum**’ olan kutucuklarından birini (X) şeklinde işaretlemeniz istenmektedir. Lütfen yanıtlarınızı içtenlikle veriniz. Kimlik bilgilerinize ihtiyaç duyulmamaktadır. Lütfen tüm maddeleri yanıtlayınız. Katılımınız için çok teşekkür ederim.

Aşağıdaki her bir maddeyi okuyarak, bu madde sizin için her zaman doğru ise ‘ Tamamen Katılıyorum ’, genelde doğru ise ‘ Katılıyorum ’, emin değilseniz ‘ Kararsızım ’, genelde doğru değilse ‘ Katılmıyorum ’, hiçbir zaman doğru değilse ‘ Kesinlikle Katılmıyorum ’ şeklinde işaretleme yapmanız rica olunur.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Günlük olarak internete bağlandığım için ailemle yeterince zaman geçirmiyorum.					
2. Ailem interneti aşırı kullandığım için bana kızar.					
3. İnterneti kullandığımda ailem rahatsız ettiğinde öfkelenirim.					
4. Ailem bana hangi sitelere girdiğimi sorduğunda, girdiğim siteler hakkında onlara doğru bilgi veririm.					
5. İnternet kullandığım için ailemle sorunlar yaşamaktayım.					
6. Aile ilişkilerimizin zayıf olması nedeniyle internete kullanmaktayım.					
7. İnternette ders dışı sitelere girerken aileme, ders çalışmak için internet kullanıyorum, derim.					
8. Ailem günlük internet kullanımımı denetlemediği için internet başında daha fazla zaman geçirmekteyim.					
9. Aile üyelerim İnternet’te çok zaman geçirmemden yakınmaktadırlar.					
10. Arkadaşlarımla birlikte olmak yerine İnterneti kullanmayı tercih ederim.					
11. Arkadaşlarımla yüzyüze iletişim kurmak yerine internette görüşmeyi tercih ederim.					
12. Günlük hayatta sürekli olarak internete girdiğim için arkadaş çevremden de uzaklaşmaktayım					
13. Arkadaşlarımla sosyal ilişkileri yüzyüze kuramadığım için internete girmektedirim.					
14. Arkadaşlarımla sosyal ilişkileri yüzyüze kuramadığım için internete girmektedirim.					
15. Arkadaş ve okul çevremdeki sıkıntılarımı unutturduğu için interneti kullanmaktayım.					
16. Kendimi daha az yalnız hissetmemi sağladığı için internet kullanmaktayım.					
17. Arkadaşlarım internette oyun oynadıkları için ben de oynuyorum.					
18. Gerçek hayatta arkadaşım olmadığı için internete girerek zaman geçiriyorum.					
19. Aynı anda çok sayıda arkadaşım ile iletişim kurabildiğim için interneti çok kullanmaktayım					
20. İnterneti kullanmaya başladıktan sonra çevremdeki arkadaşlarımla ilişkilerim azalmaya başladı.					
21. İnternette edindiğim arkadaşlarıma kendimi olduğumdan daha farklı olarak tanıtırım.					
22. Öfkeli, sinirli ve kendimi yalnız hissettiğimde arkadaşlarımla konuşmak yerine internete girerim.					
23. Okulda ve okul dışında başka işlerle uğraştığımda aklım internette kalır.					
24. İnterneti kullanmaya başladığımdan itibaren hayal gücüm ve düşüncelerim olumlu yönde gelişmeye başladı.					
25. Sosyal aktivitelerde başarısız olduğum için internete girerim.					
26. Eğlenmek için internette zaman geçiririm.					

27. Gerçek hayatta yapamayacağım şeyleri internette söylüyor ve yapıyorum.					
28. İnternette vakit geçirmeyi diğer sosyal aktivitelere (spor, tiyatro, sinema ve kitap okuma gibi) tercih ederim.					
29. Gerçek hayatta bulamadığım şeyleri internette bulduğum için zaman geçiyorum.					
30. Genellikle boş zamanlarımda internete girmektedirim.					
31. Okulda ve derste iken internete girme hayalini kurarım.					
32. İnterneti çok sık kullandığım için sınavlarıma yeterince hazırlanamamaktayım.					
33. Gece geç saatlere kadar internete girdiğim için ders başarımla düşmektedir.					
34.İnternette çok zaman geçirdiğim için ödevlerimi zamanında yapamıyorum..					
35. İnternette fazla zaman harcadığımdan okul başarımla olumsuz yönde etkilemektedir.					
36.Ödevlerimi hazırlarken internette bulduğum bilgileri başka kaynaklardan kontrol etmeden kullanırım.					
37.Ödevlerimi yazılı kaynakları taramadan hazır bir şekilde internetten kopya-yapıştır yöntemiyle hazırlarım.					
38.Okula gitmeden de evde internette ders dinleyerek başarılı olabileceğime inanıyorum.					



T.C.
GEMLİK KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü



Sayı : 97561595/605.02/2487413
Konu: İlhami BAYRAK'ın
Araştırma Yapması

06/03/2015

İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE
GEMLİK

İlgi : İlhami BAYRAK'ın 16/02/2014 tarihli dilekçesi.

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Programları ve Öğretimi bilim dalında doktora öğrencisi İlhami BAYRAK, doktora tez konusu "*Ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin internet kullanma özellikleri ve çözüme yönelik eğitim programı tasarımı (Gemlik Örneği)*" konulu araştırma yapmak istediğini ilgi dilekçeyle Müdürlüğümüze bildirmiştir.

Söz konusu dilekçe ve ekleri incelenmiş olup, İlhami BAYRAK'ın ilgi dilekçesindeki konularla ilgili olarak eğitim-öğretimi aksatmamak kaydıyla ilçemiz ortaokul 7. sınıf öğrencileri, öğretmenleri ve velileriyle görüşerek araştırma yapması uygun görülmüştür.

Müdürlüğünüzce de uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Burhan İNAN
İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü

OLUR
06/03/2015

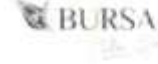
Mehmet DURAN
İlçe Milli Eğitim Müdürü

EKLER:
1-Dilekçe ve Ekleri (7 Sayfa)

İskele Meydanı Hükümet Konağı Kat:4 16600 Gemlik/BURSA
e-posta : gemlik16@meb.gov.tr
İnt.Adresi: www.gemlikmeb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi : Düzgün BAKIR/Şef
Telefon : (0224) 513 11 74
Faks : (0224) 514 02 30

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evrakogva.meb.gov.tr> adresinden. İad8-b846-34f9-bac7-27d6 kodu ile teyit edilebilir.



T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 86896125/605/5072562

15.05.2015

Konu: İlhami BAYRAK Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : M.E.B. Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 07/03/2012 tarihli ve 2012/13 sayılı Genelgesi.

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı doktora programı öğrencisi İlhami BAYRAK'ın "Öğrencilerin internet kullanma özellikleri ve çözüme yönelik eğitim programı tasarımı" konulu tez çalışması isteği İnönü Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 09/04/2015 tarihli 1056-1812 sayılı resmi yazısı ile bildirilmektedir.

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı doktora programı öğrencisi İlhami BAYRAK'ın "Öğrencilerin internet kullanma özellikleri ve çözüme yönelik eğitim programı tasarımı" konulu tez çalışmasını Gemlik ilçesinde, ekli listede isimleri bulunan ortaokullardaki öğrencilere uygulama isteği ilimizde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenerek değerlendirilmesi sonucunda, araştırma ile ilgili çalışmanın okullardaki eğitim öğretim faaliyetleri aksatılmadan, araştırma formları aslı okul müdürlüklerince görülerek, gönüllülük esası ile okul müdürlüklerinin gözetim ve sorumluluğunda ilgi Genelge çerçevesinde komisyonumuzca uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Mustafa KAHYA
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
15.05.2015

Veli SARIKAYA
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EK:
Okul Listesi ve Anket Örnekleri (5 Sayfa)

Yeni Hükümet Köyü İl Millî Eğitim Müdürlüğü
Web: <http://bursa.meb.gov.tr>
E-posta: bursamem@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi: Engin SEYMEN VHKİ
Tel: (0224) 256 70 00
Tel: (0224) 215 25 39

Bu e-örnek güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9235-f41d-34fe-bbda-be13 kodu ile teyit edilebilir.